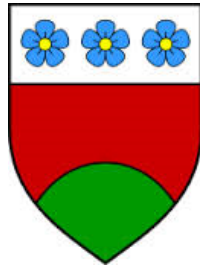

PLAN RAZVOJA TURIZMA OPĆINA GORIČAN, DONJA DUBRAVA I DONJI VIDOVEC 2014.-2020.

Naručitelj: Općina Goričan

Osoba za kontakt: Jasna Štampar-Ivanović, Općina Goričan

Autor: Centum percent d.o.o. u suradnji s predstavnicima općina

SAŽETAK

1. Uvod	4
1.1 Okvir- pozadina projekta	4
1.2 Cilj projekta.....	4
1.3 Metodologija	5
2. Analiza stanja i resursa	7
2.1 Zemljopisni položaj općina	7
2.2 Prometni položaj	10
2.3 Povijest općina.....	10
2.4 Klimatska i prirodna obilježja	16
2.5 Socio-demografske karakteristike stanovništva.....	28
2.6 Gospodarstvo	31
2.7 Infrastruktura	40
2.8 Turistički resursi i atrakcije	49
2.9 Postojeća turistička i ugostiteljska infrastruktura.....	65
2.10 Procjena tržišne spremnosti kulturnih resursa i atrakcija	67
2.11 Strateški dokumenti od interesa za turizam na području općina	68
2.12 Analiza konkurentnosti turističkog sektora na području općina.....	70
2.13 Tržišni trendovi od interesa za razvoj turizma	75
3. SWOT analiza	77
4. Vizija i misija	81
5. Ciljevi, prioriteti i mjere	85
6. Financijski plan	104
7. Plan provedbe	106
8. Praćenje i izvještavanje	107
9. Prilozi	108

1. Uvod

1.1 Okvir- pozadina projekta

EGTC (Europska grupacija teritorijalne suradnje) novi je oblik udruživanja jedinica lokalne samouprave sa zajedničkim sustavom planiranja i razvoja. Ciljevi EGTC-a su jačanje gospodarske, socijalne i druge suradnje, pa su hrvatske općine u mogućnosti iskoristiti puni potencijal EGTC-a na temelju prekogranične suradnje.

Zadaće EGTC-a ograničene su prvenstveno na provedbu projekata i programa suradnje koji se sufinanciraju iz Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda i Kohezijskog fonda.

Europska unija je za financiranje projekata i programa teritorijalne suradnje u financijskoj perspektivi 2014. – 2020. predvidjela 12 milijardi €, zbog čega je važno u što kraćem vremenskom razdoblju definirati zajedničke projekte i programe kako bi se u što većem dijelu participiralo u navedenom iznosu.

Svrha ovog EGTC-a je procjena potencijala regije te poticanje provedbe integriranih, kvalitetnih i originalnih strategija, kao temeljnih dokumenta za planiranje, poticanje međuteritorijalne suradnje i kohezije, a posebice postizanje ciljeva održivosti i unapređivanja prostora, razvoja konkurentskog gospodarstva, razvoja ljudskih potencijala te lakšeg pristupa strukturnim fondovima EU.

U sklopu EU projekta pod nazivom **EGTC Mura Region** u prosincu 2013. godine u Mađarskom Serdahelu održala se prva konferencija na kojoj se predstavio sam projekt i njegovi nositelji.

Nositelj projekta je Zajednica mađarskih pograničnih općina Muramenti, dok je partner s mađarske strane Sveučilište Panonia, a s hrvatske strane partneri su općine Goričan, Donja Dubrava i Donji Vidovec.

Ukupna vrijednost projekta je 126.499,99 €, od čega na Općinu Goričan otpada 34.555,55 €, Općinu Donji Vidovec 11.000,00 € i Općinu Donja Dubrava 8.600,00 €.

Općina Goričan iz ovog projekta koristi 14.000 € za tehničke planove i to 8.000 € za izradu Strategije razvoja Općine Goričan (što je osnovni dokument za povlačenje novaca iz europskih fondova) te 6.000 € za izradu Plana razvoja turizma općina Goričan, Donja Dubrava i Donji Vidovec.

1.2 Cilj projekta

U želji da povećaju ekonomske učinke turizma te osiguraju preduvjete za njegov tržišno održiv i planski usmjeravan razvoj na području svoje ingerencije, općine su povjerile tvrtki Centum percent d.o.o. iz Zagreba izradu dokumenta „*Plan razvoja turizma općina Goričan, Donja Dubrava i Donji*

Vidovec“. Respektirajući potrebe i razvojne preferencije lokalnog stanovništva, a vodeći računa o kvalitativnim značajkama postojeće resursno-atraksijske osnove i ograničenja koja proizlaze iz potrebe zaštite okoliša i socio-demografske strukture, Plan bi trebao predstavljati ključni dokument za efikasno upravljanje turističkim razvojem područja u razdoblju od sljedećih 7 godina.

Također da bi stanovnici općina imali zajedničku viziju stanja i razvoja turizma na području i da bi se iskoristila prilika korištenja sredstava koja stoje na raspolaganju ulaskom Hrvatske u EU, ovakav razvojni dokument predstavlja temelj za ostvarivanje značajnije potpore razvojnim projektima u turizmu.

Plan razvoja turizma općina Goričan, Donja Dubrava i Donji Vidovec 2014.-2020. temelji se na europskim ciljevima (uvažavajući snage, prednosti, ali i izazove s kojima se područje susreće) i na ciljevima koje su putem radionica formirali stanovnici, poduzetnici i predstavnici javnog i civilnog sektora.

Ucrtavanjem jasnog smjera razvoja, koji obuhvaća sve segmente života općina, i postizanjem konsenzusa po tom pitanju na razini cjelokupne zajednice, otvara se veliki potencijal suradnje i zajedničkog rada na ostvarivanju ciljeva.

1.3 Metodologija

Na temelju uobičajene metodologije izrade strateških dokumenata ovaj plan strukturiran je na način da sadrži opis pozadine projekta, analizu postojećeg stanja i resursa, SWOT analizu, opis vizije i strateških ciljeva, prioriteta i mjera za dostizanje zadanih ciljeva, financijski okvir, plan provedbe te aktivnosti potrebne za praćenje i izvještavanje o dostignutim ciljevima.

U izradi Plana sudjelovali su predstavnici općina Goričan, Donja Dubrava i Donji Vidovec te stanovnici s područja općina. Za prikupljanje podataka potrebnih za izradu analize stanja i resursa bili su odgovorni predstavnici općina, a svoj značajan doprinos dali su stanovnici općina na održanim radionicama i putem anketnih upitnika, predlažući viziju, misiju i razvojne potrebe općina u području turizma.

Princip suradnje podrazumijevao je komunikaciju, diskusiju i razmjenu mišljenja s ključnim dionicima turističkog razvoja područja, ali i svim relevantnim interesnim skupinama i stručnjacima na lokalnoj razini, i to tijekom cijelog procesa izrade Plana. Cilj ovog pristupa povezan je s potrebom postizanja konsenzusa svih relevantnih subjekata oko ključnih razvojnih usmjerenja, a isto se postiglo organiziranjem radionica.

Na prvoj radionici, koja je bila informativnog karaktera, raspravljalo se o važnosti izrade samog Plana kako bi se ciljevi razvoja turizma na području uključenih općina uskladili s ciljevima RH i EU za buduće

sedmogodišnje razdoblje. Sudionici su ukratko bili informirani o svim mogućnostima koje pružaju EU fondovi.

Posebno je održana dodatna radionica s ugostiteljskim i turističkim poduzetnicima te predstavnicima javnog sektora povezanog s turizmom na kojoj je sudionicima bila ukratko predstavljena analiza postojećeg stanja na području općina. U okviru održane radionice sudionicima su detaljnije bili predstavljeni oni EU fondovi i mjere putem kojih će se direktno neki zadani ciljevi moći postići.

Također je nakon radionica provedena anketa o razvojnim potrebama općina i prikupljeni su prijedlozi vizije i misije razvoja. Temeljem prijedloga iz anketnih upitnika, rezultata rasprava s održanih radionica te dodatno održanih sastanaka s ključnim sudionicima, djelatnici tvrtke Centum percent d.o.o. su u suradnji s predstavnicima općina formulirali viziju i misiju.

Temeljem informacija o mogućnostima korištenja EU fondova, svi zainteresirani su imali mogućnost prijaviti svoje planirane projekte ili ideje. Prikupljeni projektni prijedlozi postali su sastavni dio ovog Plana, a bit će i uvršteni u Projektne baze, koje će formirati svaka Općina za projekte sa svog područja.

Posljednja, treća, održana radionica odnosila se na predstavljanje nacrtu Plana razvoja turizma. Svima zainteresiranim ukratko je predstavljena analiza stanja, SWOT analiza te ciljevi i mjere kojima će se zadani ciljevi postići. Na radionici je još jednom svih sudionicima pružena prilika da upute dodatne komentare i prijedloge na izrađeni nacrt teksta Plana.

2. Analiza stanja i resursa

2.1 Zemljopisni položaj općina

Općine Goričan, Donji Vidovec i Donja Dubrava teritorijalno su smještene u Međimurskoj županiji. Međimurska županija smještena je na dodiru dviju velikih reljefnih cjelina, Istočnih Alpi i Panonske nizine, na temelju čega su definirane dvije morfološke cjeline:

1. brežuljkasto gornje Međimurje (*s najvišim vrhom Mohokosom, s 344,5 metara nadmorske visine*) i
2. nizinsko donje Međimurje.

Zelenilo brežuljkaste i ravničarske unutrašnjosti županije presijecaju plavetnila stotinu manjih jezera i vodenih tokova te dva velika umjetna jezera, HE Čakovec i HE Dubrava.

Međimurska županija smještena je na sjeverozapadu Hrvatske, a omeđena je prirodnim granicama i to rijekom Murom na sjeveru i istoku te rijekom Dravom na jugu. Županija se nalazi na prometno najpovezanijem dijelu s Europom i predstavlja tromeđu republika Slovenije, Mađarske i Hrvatske. Na sjeveru županije je državna granica s Republikom Mađarskom, a sa zapada je državna granica s Republikom Slovenijom.

Slika 1: Smještaj Međimurske županije u odnosu na teritorij RH

Izvor: Internet

Republika Hrvatska podijeljena je u dvije Prostorne statističke jedinice II. razine (NUTS II regije), Kontinentalnu i Jadransku Hrvatsku. Kao sastavni dio Međimurske županije, općine su razvrstane u NUTS II regiju Kontinentalna Hrvatska, koja broji oko 2,96 milijuna stanovnika te ostvaruje vrijednost BDP-a koja je na razini 64,1% prosjeka EU.

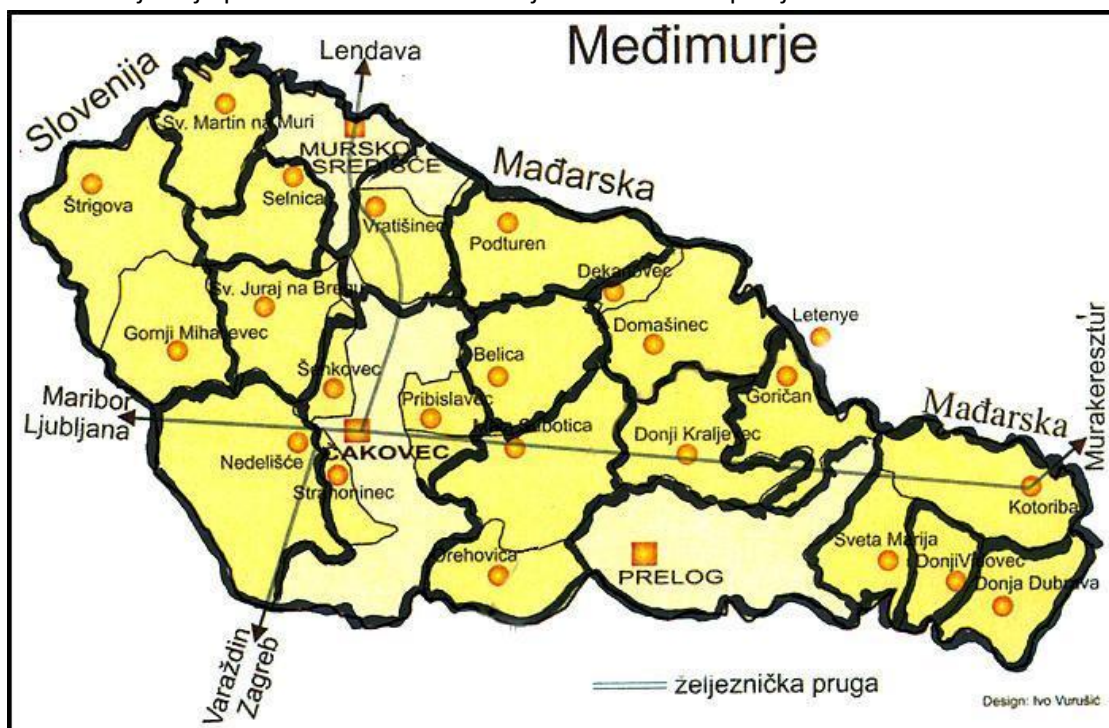
U 2011. BDP po stanovniku Međimurske županije iznosio je 62.887 kn po stanovniku, odnosno 8.459 eura, što je 81,9% BDP-a Hrvatske.

Međimursku županiju čine ukupno 3 grada (Čakovec, Prelog i Mursko Središće) i 22 općine.

Općine Goričan, Donja Dubrava i Donji Vidovec smještene su u istočnom dijelu Međimurske županije i pripadaju reljefnoj mikroregiji Donjeg Međimurja.

Od općina koje se u ovom tekstu obrađuju, samo Općina Goričan predstavlja jedinicu lokalne samouprave koja na svom istočnom dijelu čini dio granice Republike Hrvatske s Republikom Mađarskom.

Slika 2: Smještaj općina u odnosu na teritorij Međimurske županije

Izvor: Internet

Općina Goričan osim što na svom istočnom dijelu graniči s Republikom Mađarskom, na sjeverozapadu graniči s Općinom Domašinec (*istoimenim naseljem u njezinu sastavu*), na zapadu s Općinom Donji Kraljevec (*njenim naseljima Hodošan i Donji Kraljevec*), a na jugu s Gradom Prelogom (*naseljima Hemuševac i Draškovec*).

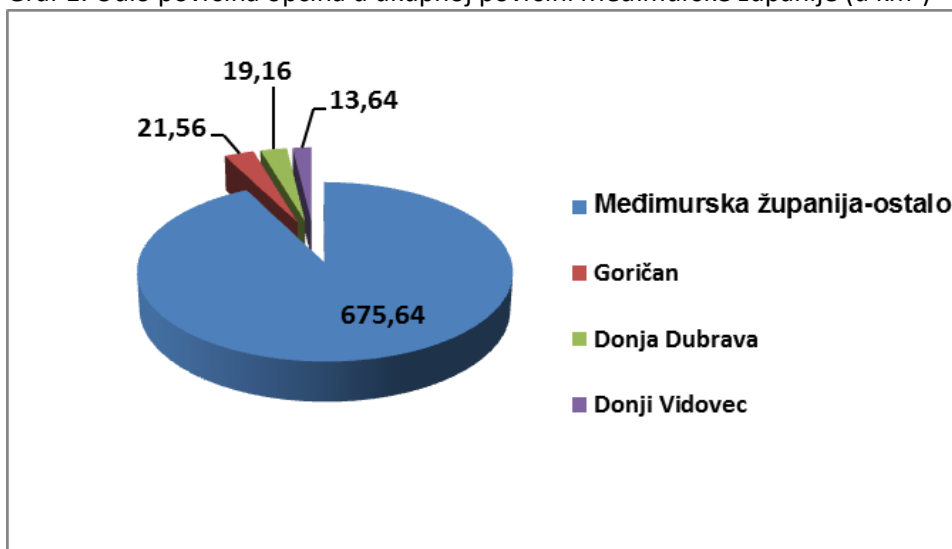
Općina Donja Dubrava prostire se na krajnjem istoku Međimurske županije, na samoj rijeci Dravi te u blizini ušća rijeke Mure u rijeku Dravu. Općina je i dobila naziv po gustom šumi hrasta duba (*dubravi*) kakva je postojala na sastajalištu tih dviju rijeka. Općina spaja Međimursku županiju s Koprivničko-Križevačkom županijom te je nadomak Varaždinske županije. Kao rubna jedinica lokalne samouprave Općina Donja Dubrava graniči na zapadu s Općinom Donji Vidovec, a na sjeveru s Općinom Kotoriba.

Općina Donji Vidovec je također jedinica lokalne samouprave županije koja predstavlja njen rubni dio, a smještena je u središtu istočnog Međimurja, na državnoj cesti Čakovec – Koprivnica (*udaljena je od Čakovca 32 km, a od Koprivnice 23 km*). Uz sam Donji Vidovec teče povijesni potok Bistrec, a na južnom dijelu općine teče rijeka Drava, a relativno je blizu i utok Mure u Dravu (*do Općine Donja Dubrava i to s njene istočne strane*). Sa zapadne strane Općina graniči s Općinom Sveta Marija, a na sjeveru s Općinom Kotoriba.

Ukupna površina Međimurske županije (730 km^2) čini 1,3% od ukupne površine Republike Hrvatske (56.594 km^2). A ako se promatraju općine u kontekstu same županije, one zajedno čine njenih 7,5% (*od čega Goričan čini 3,0%, Donja Dubrava 2,6%, a Donji Vidovec 1,9%*).

Od općina koje se u ovom tekstu obrađuju Općina Donji Vidovec je najmanja, a prostire se na površini od $13,64 \text{ km}^2$. Općina Donja Dubrava prostire se na površini od $19,16 \text{ km}^2$, dok je najveća Općina Goričan koja se prostire na $21,56 \text{ km}^2$.

Graf 1: Udio površina općina u ukupnoj površini Međimurske županije (u km^2)

Izvor: autor

Sve tri jedinice lokalne samouprave sastoje se samo od po jednog naselja, u skladu sa *Zakonom o područjima županija, gradova i općina Republike Hrvatske*.

2.2 Prometni položaj

Teritorij RH je izrazito tranzitni u prometnom smislu, jer kroz RH prolaze tri Pan europska koridora. Cestovni koridor koji povezuje RH i Europu, transverzalni koridor Va (*smjera sjever-jug, Budimpešta-Zagreb-Rijeka, međunarodne oznake E65*), prolazi i kroz područje Općine Goričan, i to na njenom sjevernom dijelu.

Za Općinu Goričan njen prometni položaj jedan je od njenih prednosti. Također je povoljan prometni položaj temeljna pretpostavka za daljnji razvoj na području Općine. Zbog ovakvog geografskog položaja Općina Goričan je od velikog prometnog značaja u regiji.

Općine Donja Dubrava i Donji Vidovec smještene su na lijevoj obali rijeke Drave na vrlo važnom državnom cestovnom pravcu Čakovec-Koprivnica koji prolazi paralelno s jezerom i odvodnim kanalom HE Dubrava (*D20: Čakovec-Prelog-Donja Dubrava-Đelekovec-Drnje i D41: Drnje-Koprivnica*). To je cesta koja spaja općine sa županijskim središtem, ali spaja i tri županije (*Međimursku, Koprivničko-križevačku i Varaždinsku*) i time su dio glavne cestovne mreže Međimurja. Prolaskom važnog državnog cestovnog pravca kroz područje, općine su spojene na autocestu Budimpešta-Zagreb-Rijeka (*tj. autocestu Zagreb-Goričan*).

Što se tiče dostupnosti općinama zračnim putem, najbliža je glavna Zračna luka u Zagrebu preko koje se odvija većina domaćih i međunarodnih letova. U neposrednoj blizini Čakovca nalazi se i sportski aerodrom, u Pribislavcu.

2.3 Povijest općina

Prvi spomen Međimurja u opće seže u 1203. godinu i povelju kralja Emerika, u kojem se ujedno spominje i Mihovljan, današnje čakovečko naselje.

Posjed Goričan, u povijesnim smislu pod nazivom Kerechen, spominje se 1255. godine prilikom opisa međuposjeda Rojc. Samo naselje Goričan spominje se razmjerno kasno tek 1478. godine, kad je Međimurjem gospodarila obitelj Ernušt.

Naziv mjesta Goričan dolazi od riječi „Gor“, na što upućuje i niz sličnih toponima u neposrednoj blizini: Gorice, Gorenjak, Gorinka. Sve to pak upućuje na uzvisinu, mjesto na brijegu, gori, na mjesto koje je štitilo od čestih poplava. Rezultati arheoloških istraživanja u samom mjestu i u njegovoj neposrednoj okolini govore da je prostor Goričana bio naseljen još u pretpovijesti.

Mjesto Goričan osim što čini općinu ima i svoju župu. Župa Sv. Leonarda utemeljena je u Goričanu 1789. godine. Na mjestu današnje župne crkve stajao je nekad kip Sv. Leonarda. Kip je navodno dala

podignuti grofica Zrinski, iako neki tvrde da su kip dali podignuti Hrvati koji su se uspjeli osloboditi turskog zatvoreništva, a dali su zagovor Svetom Leonardu.

Kapela Sv. Leonarda, buduća župna crkva, sagrađena je 1770. godine. Danas je to jednobrodna barokna crkva s tri oltara: Sv. Leonarda, Sedam žalosti Majke Božje s kipom i Svetog Križa.

Prvi spomen o Općini Donja Dubrava seže u 1575. godinu i spominje se kao Zelena Dobrava, jedan bogati šumarak sjeverozapadno od župe Bistrice gdje su se ljudi sklanjali od Turaka.

Općina Donja Dubrava je kroz povijest imala velik broj plemićkih obitelji koje su imale svoje posjede u Donjoj Dubravi te je u njoj djelovala najstarija i u Monarhiji najpoznatija tvrtka „Ujlaky – Hirschler i sin“. Krajem 19. i početkom 20. stoljeća, u vrijeme velike ekspanzije firme, Donja Dubrava zaslugom obitelji Hirschler/Zalan postala je vrlo dinamično mjesto u koju su dolazili poznati ljudi iz javnog, političkog, kulturnog i gospodarskog života. Danas je prisustvo obitelji Hirschler/Zalan u Donjoj Dubravi najvidljivije u arhitekturi mjesta. Palače/građevine obitelji Hirschler/Zalan sačuvane su dan danas i one su u vlasništvu Općine Donja Dubrava.

Još od davne prošlosti Općina Donja Dubrava poznata je po razvijenim cehovima zlatara, mlinara, kovača, krojača, „fljojsara“ (splavara), brodara, postolara, drvoprerađivača, pekara te brojnih drugih. I danas je Općina mjesto razvijenog poduzetništva i obrta.

Općina Donji Vidovec se u pisanim dokumentima prvi puta spominje 1226. godine pod imenom „predium Bistrec“ (imanje Bistrec) u vlasništvu velikaša Mutimira (Muterin) i kao takvo je jedno od najstarijih naselja u Međimurju. Zbog blizine utoka Mure u Dravu, Donji Vidovec je bio središte naseljenosti cijelog istočnog Međimurja, od Čukovca i Donjeg Mihaljevca, pa sve do Legrada i Kotoribe. Duže vrijeme u povijesti nosio je ime Bistrica koje je dobio po obližnjem potoku Bistrecu (Bystercz), a od 1478. godine nosi ime ZENTWYD tj. Sveti Vid.

Donji Vidovec je stoljećima bio sjedište velike župe u koju su pripadale današnje Općine Kotoriba, Donja Dubrava, Sveta Marija i Legrad u susjednoj županiji.

U Donjem Vidovcu je bio smješten i vojni ordinarij, zbog blizine granice s Turcima. Donjovidovčani su bili izvrsni ratnici u borbama protiv Turaka te se za njih govorilo da se bore kao vukovi. Uspomenu na to njeguje i danas udruga Vidovski voki.

Donji Vidovec je mjesto obrta, ispirača zlata, košarača, mlinara, kovača, licitara (medičara), krojača, „fljojsara“ (splavara) i brodara, postolara, knjigoveža, drvoprerađivača, pekara i drugih.

Središte mjesta je jedna od najljepših baroknih cjelina sjeverozapadne Hrvatske (crkva, župna kurija i barokni pil), a koju nadopunjuje velebni hrast lužnjak, zaštićeni spomenik prirode. U obližnjoj šumi

Kletnice je obitelj Zrinski imala svoj ljetnikovac, sam naziv šume sugerira da su tu Zrinskima polagani računi i vršila se prisega na vjernost (kleti se-davati prisegu).

Administrativno upravljanje općina

Općine su ustrojene temeljem Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, a ustrojstvo, ovlasti i način rada tijela općina svaka općina definirala je Statutom:

- Statut općine Goričan objavljen je u *Službenom glasniku Međimurske županije* br. 5/13
- Statut Općine Donja Dubrava objavljen je u *Službenom glasniku Međimurske županije* br. 06/13
- Statut Općine Donji Vidovec objavljen je u *Službenom glasniku Međimurske županije* br. 5/13

Općine su samostalne u odlučivanju i donošenju akata u poslovima iz svog djelokruga, u skladu s Ustavom Republike Hrvatske, zakonom i Statutom. U okviru svog samoupravnog djelokruga obavljaju poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe stanovnika, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima, i to osobito poslove koji se odnose na:

- uređenje naselja i stanovanje
- prostorno i urbanističko planiranje
- komunalne djelatnosti
- brigu o djeci
- socijalnu skrb
- primarnu zdravstvenu zaštitu
- odgoj i osnovno obrazovanje
- kulturu, tjelesnu kulturu i sport
- zaštitu potrošača
- zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša
- protupožarnu i civilnu zaštitu
- promet na svom području
- ostale poslove sukladno posebnim Zakonima

Općine su jedinice lokalne samouprave koje čine svaka za sebe jedinstvenu povijesnu, gospodarsku, društvenu i prometnu cjelinu u okviru Međimurske županije, a sama središta administrativnog upravljanja smještena su:

- Goričan: Trg svetog Leonarda 22, 40324 Goričan
- Donja Dubrava: Trg Republike 13, 40328 Donja Dubrava
- Donji Vidovec: Ul. Rade Končara 9, 40327 Donji Vidovec

Svaka općina ima internetsku stranicu na kojoj objavljuje osnovne informacije vezane uz djelokrug svoga rada te novosti i tako je u neprekidnom kontaktu sa stanovnicima.

Također svaka općina ima svoje informativno glasilo, dostupno na internet stranicama općina:

- Goričan- informativno glasilo „*Gorički listek*“- izlazi jednom godišnje (*obično u vrijeme Božića i Nove godine- svaki broj tiskan je u 1000 primjeraka i dijeli se po naselju na način da svako domaćinstvo dobije jedan primjerak*)
- Donja Dubrava ima svoje glasilo „*Dobravske novine*“- izlaze dva puta godišnje (*na Dan Općine u srpnju i drugo izdanje u prosincu*)
- Donji Vidovec – Glasilo „*Vidovski listek*“- izlazi jednom godišnje, u pravilu u prosincu svake godine

Sredstva za obavljanje poslova i djelatnosti djelokruga općina osiguravaju se između ostalog proračunima općina, ali i iz Državnog proračuna te drugih prihoda općina, u skladu sa Zakonom.

Općina Goričan nema niti jedno poduzeće koje je u njenom 100% vlasništvu, a vlasničke udjele ima u sljedećim tvrtkama:

1. Komunalno poduzeće OKP GORINKA d.o.o. Goričan (49%)
2. Međimurske vode d.o.o. (1,56%)
3. Međimurje plin d.o.o. (2,7%)

U svom vlasništvu Općina Goričan ima:

1. stan površine cca 35 m², u kojem je trenutno smještena obitelj socijalnog statusa
2. objekt dječjeg vrtića- sklopljen je ugovor o zakupu s privatnom tvrtkom Dječji vrtić Ružica
3. prostor u kojem je smještena Hrvatska pošta- ugovor o zakupu zaključen je do kraja 2014. godine s mogućnošću produljenja
4. poslovni prostor na graničnom prijelazu Goričan- prostor je površine cca 60 m² i trenutno se ne koristi
5. objekt na sportskom igralištu- kompletno uređen i rekonstruiran sredstvima Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU te općine Goričan (*za investiciju rekonstrukcije utrošeno je cca 500.000,00 kn*)
6. grobnu kuću
7. apartman u Selcu (*u suvlasništvu s Gradom Prelogom*) površine cca 16m²

Općina Donja Dubrava osnivač je Dječjeg vrtića „Klinčec“ Donja Dubrava, a od imovine u vlasništvu ima:

- Poslovni prostor Općine
- Nogometni klub Dubravčan
- Ribički dom
- Zgrada – Trgocentar
- Info – centar
- Dom kulture „Zalan“
- Stara škola
- Kovačnica
- Mrtvačnica
- Dom „Međimurska lastavica“
- zemljište u Gospodarskoj zoni „Sjeveroistok“

DONJI VIDOVEC

Općina Donji Vidovec nema niti jedno poduzeće koje je u njenom 100% vlasništvu, a vlasničke udjele ima u sljedećim tvrtkama:

1. Međimurske vode d.o.o. (0,89%)
2. Međimurje plin d.o.o. (1,5%)

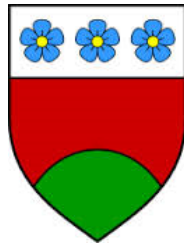
U svom vlasništvu Općina ima:

1. Dom kulture (2.500.000,00kn)
2. Mrtvačnica (200.000,00kn)
3. Vatrogasni dom (750.000,00kn)
4. Slastičarnica i pošta (250.000kn)

Od značajnih plansko-strateških dokumenata općine imaju prostorne planove uređenja, ali su i dio Lokalne razvojne strategije LAGa Mura-Drava.

Općina Donji Vidovec jedina je od tri općine koja je do sada radila za utvrđivanju turističkih potencijala svojeg područja i to izrađenim *Projektom razvoja turističke ponude kroz zaštitu i obnovu tradicijske i prirodne baštine Donjeg Međimurja*.

Obilježja općina

Grb Općine Goričan ima oblik trokutastog scolikog štita. U srebrno/bijeloj glavi štita nalaze se tri plava cvijeta potočnice, a u donjem dijelu (crvenom) nalazi se zeleni brijeg.

Zastava Općine Goričan je jednobojne plave boje. U sredini zastave na sjecištu dijagonala nalazi se grb Općine obostrano obrubljen zlatno žutom trakom.

Grb Općine Donja Dubrava u četvrtastom je crvenom štitu. U gornjem dijelu štita je zlatni hrast- dub, a u donjem dijelu je crni top, okrenut ulijevo. Samo značenje grba temelji se na povijesti Općine Donja Dubrava. Zlatni hrast odnosno dub, simbolizira

šumu hrasta duba po kojem je općina i dobila ime, jer je karakterističan za ovo područje. Dok crni top predstavlja sjećanje na vlastinstvo Zrinskih koji su uspjeli kraj obraniti od osmanskih najezda.

Zastava Općine Donja Dubrava je jednobojna, tamne plave boje. U sredini zastave na sjecištu dijagonala nalazi se grb Općine obostrano obrubljen zlatno žutom trakom.

Općina Donji Vidovec za sada nema službeni grb i zastavu, već je napravljen prijedlog izgleda koji je službenoj proceduri odobravanja (uz mogućnost neznatnih promjena).

Prijedlog grba Općine Donji Vidovec je da štit bude trokutasta oblika zlatno žute boje, a na štitu zlatarska vaga-simbol poznatih donjovidovskih ispiraća zlata te prekriženi mačevi, kao simbol borbi protiv Turaka.

Prijedlog zastave Općine Donji Vidovec je da bude jednobojne tamne plave boje te da u sredini zastave na sjecištu dijagonala bude grb Općine.

Svaka općina na određeni dan u godini obilježava dan svoje općine, koji je praćen održavanjem mnogih manifestacija i događanja:

1. Općina Goričan- 24. lipnja, kada se slavi Sv. Ivan Krstitelj
2. Općina Donja Dubrava- 13. srpnja, kada je ujedno i blagdan Sv. Margarete, zaštitnice Župe
3. Općina Donji Vidovec- 15. lipnja, blagdan Sv. Vida zaštitnika župe

2.4 Klimatska i prirodna obilježja

Reljef

Cjelokupni međimurski krajobraz obilježen je blagim brežuljcima u Gornjem Međimurju i aluvijalnom ravnicom u Donjem Međimurju. Općine Goričan, Donja Dubrava i Donji Vidovec pripadaju mikroregionalnoj cjelini Donjeg Međimurja.

Područje Općine Goričan razlikuje dvije reljefne cjeline, prostor niskih položaja uz rijeke Dravu i Muru te stariju (pleistocenu) i mlađu (holocenu) terasu u sjevernom dijelu područja. Prostor Općine Goričan smješten je na pleistocenoj terasi i na području položaja rijeke Mure. Geološka podloga položaja sastoji se od šljunaka i pijesaka, u južnim dijelovima su šljunci pomiješani s glinom, a u području izdvojenog "jezička", koji ulazi u područje između Općine Donji Kraljevec i Grada Preloga, i lesa.

Taj najjužniji dio Općine stoga ima i za poljoprivrednu obradu najkvalitetnije, eutorično smeđe tlo. Na području naselja Goričan te u zoni zapadno i neposredno sjeverno od njega tlo je amfiglej mineralno, s također vrlo dobrim karakteristikama obradivosti, koje su se dodatno povećale izvedbom hidromelioracijskog sustava. Sjeverni dio Općine i zona šireg prostora uz Muru ima semiglej aluvijalno tlo, pogodno za rast šuma. Neposredno uz riječni tok prevladavaju aluvijalna tla, koja karakterizira neprestano vlaženje i kolebanje prisustva vode u tlu, čime nisu pogodna za obradu, ali pogoduju održanju riječnog ekosustava, kojeg karakterizira velika bioraznolikost.

Područje Općine Donja Dubrava u cijelosti je nizinsko (pridravska ravnica Donjeg Međimurja) te je taj prostor zajednička tvorevina rijeka Drave i Mure. Teren blago pada u smjeru toka rijeke Drave prema istoku.

Područje Općine Donji Vidovec karakterizira akumulacijsko-tektonski reljef murskih i dravskih položaja te riječnih terasa formiranih tijekom holocena. Područje je u cijelosti nizinsko (pridravska ravnica Donjeg Međimurja- tipični panonski reljef) te je taj prostor također zajednička tvorevina rijeka Drave i Mure. Teren blago pada u smjeru toka rijeke Drave prema istoku, a na nešto uzdignutijem terenu nalazi se samo mjesto Donji Vidovec te nekoliko uzvišenja od Donjeg Vidovca prema Donjoj Dubravi.

Tla

Cjelokupni međimurski krajobraz ima dvije glavne karakteristike i to blage brežuljke u Gornjem Međimurju te aluvijalnu ravnicu u Donjem Međimurju. Kako je već navedeno općine su smještene u istočnom dijelu Međimurske županije, u reljefnoj mikroregiji Donje Međimurje.

Donje Međimurje karakterizira nizinski reljef blago nagnut prema istoku, u smjeru otjecanja glavnih tokova. Taj je prostor zajednička tvorevina Drave i Mure, odnosno lijep i rjeđi primjer zajedničkih terasa i aluvija dviju rijeka.

U Donjem Međimurju, pa tako i na području Općine Goričan, uglavnom u porječju Trnave, razvila su se starija aluvijalno-močvarna tla na silikatnom šljunku. To su najneplodnija od svih tala u Međimurju, pa se znatnim dijelom koriste kao prirodne livade i pašnjaci. Veći dio zemljišta je pod šumom, livadama i pašnjacima, ili su to oranice manje vrijednosti za iskorištenje u poljoprivrednoj proizvodnji.

Pomicanjem korita Drave sa sjevera prema jugu nastali su nanosi šljunka i pijeska, a iznad njih su se nataložili ilovasti i pjeskovito-ilovasti nanosi. Najvećim dijelom su obrađena (kukuruz, strne žitarice i dr.), dok su niži dijelovi ostavljeni za livade, a prostori s plitkim tlima (šljunak je blizu površine) prepušteni su za pašnjake. Na mjestima gdje su ova tla duboka i ilovastog sastava ona su i znatne plodnosti, pa se mogu smatrati najplodnijim tlima Međimurja.

Na području Općine Donja Dubrava, kao i Općine Donji Vidovec, značajni su prirodni resursi naslage šljunka i pijeska, nastale taloženjem sedimenata rijeke Drave.

Na području općina utvrđeni su različiti tipovi tala, pa je tako na području Općine Donja Dubrava, kao i na području Općine Donji Vidovec, utvrđeno 7 glavnih tipova tla i to:

- humusno silikatno tlo
- euterično smeđe tlo (euterični kambisol)
- umerizirano ili lesivirano tlo (luvisol)
- fluvijalno ili aluvijalno tlo (fluvisol)
- distrično smeđe tlo (distrični kambisol)
- fluvijalno livadsko (humofluvisol)
- močvarno glejno (euglej)

Najnižim položajima uz Dravu smatra se područje unutar nekadašnjeg korita rijeke Drave i kanala hidroelektrane. Na tom se recentnom aluviju razvilo aluvijalno karbonatno pjeskovito tlo. Matični supstrat čine šljunak, ilovača i praškasta ilovača, a površinski horizont ilovača.

Na staroj povišenoj aluvijalnoj terasi (središnji dio Općine Donja Dubrava) – zastupljeni su ranker i distrično smeđe tlo te aluvijalno karbonatno i nekarbonatno oglejeno i neoglejeno tlo. Matični

supstrat čine ilovača, pretaloženi les i pijesak. Ta su tla izrazito antropogenizirana, odnosno u cijelosti se nalaze pod intenzivnom poljoprivrednom proizvodnjom koju karakterizira sitna parcelacija.

Uz potok Bistrec – Rakovicu zastupljeni su amfiglej, hipoglej i semiglej. Tla su nekada bila nepovoljnih hidropedoloških, fizikalnih i kemijskih svojstava, zbog zamočvarivanja koje se vršilo pod utjecajem podzemne vode i kratkotrajnih i neredovitih poplava, no danas su ta tla antropogenizirana.

Šume

Prema podacima iz PPUa na području Općine Goričan šumske površine zauzimaju oko 511 ha, što čini oko 24% ukupne površine Općine. Radi se o šumama gospodarske namjene pretežito lociranih u središnjem i južnom dijelu Općine te zaštitnim šumama uz rijeku Muru.

Šumske površine uz Muru, zaštitne su šume s osnovnom funkcijom zaštite od riječne erozije. U smislu održavanja preostalih riječnih ekosustava, potrebno ih je čuvati, revitalizirati i širiti na okolno manje kvalitetno poljoprivredno tlo. Zaštitne šume uz Muru nije dozvoljeno sjeći totalnom sječom, već ih je potrebno obnavljati i proširivati na područja manje kvalitetnog obradivog tla.

Površine pod šumama na području Općine Donja Dubrava čine 15% Općine (289ha), od čega se gotovo polovica nalazi u vlasništvu Hrvatskih šuma.

Šume na području Općine Donji Vidovec čine 9,97% površine Općine (136,01ha), od čega je manji dio dio privatno vlasništvo, a 84ha je vlasništvo Hrvatskih šuma.

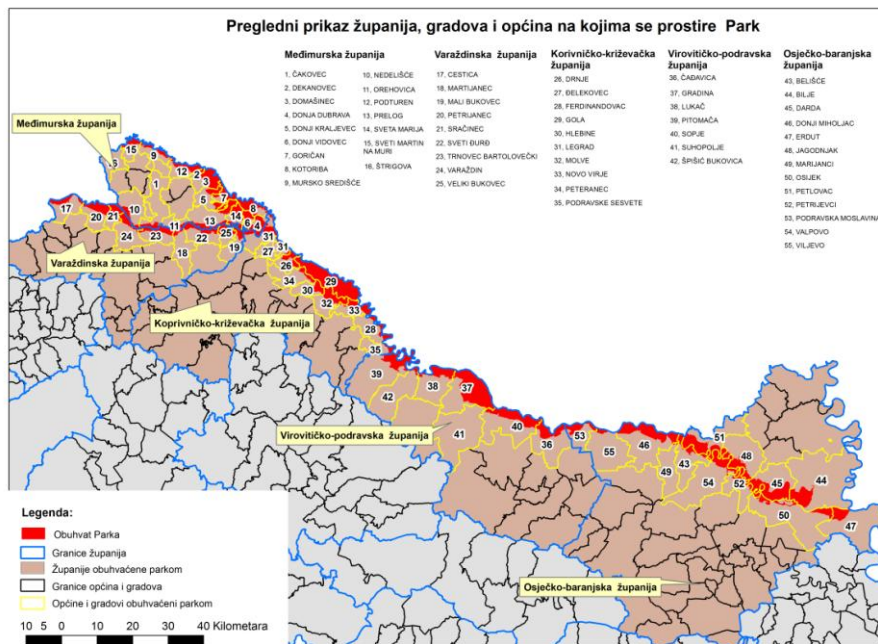
Na području tih dviju općina šume hrasta lužnjaka nalaze se fregmentarno i to u zajednici s običnim grabom. Uz ovu najznačajniju zajednicu nizinskih šuma, šumske prostore čine i alohtona zajednica bagrema i topola. Što se tiče šuma koje su nastale i razvijale se pod utjecajem vodnog režima rijeke Drave, u kvalitativnom pogledu to su zajednice vrba, topola, bijele i crne johe, sremze i poljskog jasena.

Prirodna baština, zaštićena područja i vrste

Regionalni park Mura-Drava

Sukladno Zakonu o zaštiti prirode 2011. godine zaštićenim područjem proglašen je *Regionalni park Mura-Drava*, a odnosi se na područje rijeke Mure i Drave. Po svojim vrijednostima s obzirom na biološku raznolikost, krajobraze te kulturno-tradicijsku baštinu prostor uz rijeke Muru i Dravu predstavlja izuzetnu vrijednost na regionalnom, nacionalnom i europskom nivou.

Slika 3: Prikaz županija, gradova i općina na kojima se prostire Regionalni park Mura-Drava

Izvor: MEĐIMURSKA PRIRODA-Javna ustanova za zaštitu prirode, travanj 2014.

Park se teritorijalno proteže kroz prostor 5 županija, Međimursku, Varaždinsku, Koprivničko-križevačku, Virovitičko-podravsku i Osječko-baranjsku županiju s ukupnom površinom od 87.680,52 ha. Od ukupne površine Parka 16.962,54 ha (19,4%) se proteže na području Međimurske županije i to na području 16 jedinica lokalne samouprave, pa i općina Goričan, Donja Dubrava i Donji Vidovec.

Tablica 1: Regionalni park Mura-Drava

Županija	Ukupno (ha)	Udio županije u površini parka %
Međimurska	16.962,54	19,4
Varaždinska	9.809,81	11,23
Koprivničko-križevačka	16.780,85	19,19
Virovitička	17.801,96	20,35
Osječko-baranjska	26.102,49	29,84
Ukupna površina: 87.680,52 ha		

Izvor: Uredba o proglašenju Regionalnog parka Mura - Drava

Park je upisan u *Upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti*, koji vodi Ministarstvo kulture, a na području Međimurske županije područjem Parka upravlja javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Međimurske županije (*MEĐIMURSKA PRIRODA-Javna ustanova za zaštitu prirode*).

Slika 4: Tipični krajolik Regionalnog parka

Izvor: Internet

Park je jedan od najdužih službeno zaštićenih koridora nizinskih rijeka u Europi, a kao rijetkost na europskoj razini poseban značaj ovom prostoru daju vlažna staništa: poplavne šume, vlažni travnjaci, mrtvi rukavci, napuštena korita, meandri, sprudovi te strme, odronjene obale. Vlažna staništa ovih rijeka pogodna su staništa za brojne vrste gmazova i vodozemaca, a vrlo je značajna i izuzetno bogata fauna vretenaca te leptira.

Šire područje rijeka ujedno je i područje rasprostranjenosti velikog broja ugroženih i zaštićenih vrsta ptica, a rijeka Drava je ujedno rijeka u Hrvatskoj najbogatija ribljim vrstama (od kojih je 5 regionalnih endema dunavskog slijeva).

Postojeća zaštićena područja smještena unutar Parka zaštićena su u slijedećim kategorijama: značajni krajobraz, spomenik parkovne arhitekture, park šuma i posebni rezervat. Na području Parka nalazi se ukupno 13 zaštićenih područja, od kojih je jedno na području Međimurske županije, Zaštićeni krajolik Rijeke Mure.

Zaštićeni krajobraz rijeke Mure

Sukladno Zakonu o zaštiti prirode, to je prirodni ili kultivirani predjel velike krajobrazne vrijednosti i bioraznolikosti i/ili georaznolikosti ili krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja karakterističnih za pojedino područje. Širi prostor uz rijeku Muru je još 2001. godine bio zaštićen od strane Međimurske županije, a sada je i sastavni dio Regionalnog parka Mura-Drava.

Ukupna površina koju područje zauzima je 15.000ha, a na području Međimurske županije nalazi se na području općina Domašinec, Donja Dubrava, Donji Kraljevec, Donji Vidovec, Goričan, Kotoriba, Podturen, Sveti Martin na Muri, Štrigova, Dekanovec, Sveta Marija, Grad Mursko Središće i Prelog.

Značajni krajobraz rijeke Mure obuhvaća pojas od rijeke Mure do granice naselja u zaleđu rijeke. Pojas je širi u Donjem Međimurju gdje su naselja udaljenija od rijeke te je tamo i samo područje zaštite šire.

U prostoru su posebice značajna vlažna staništa: poplavne šume, vlažni travnjaci, mrtvi rukavci, napuštena korita, meandri te sprudovi i strme odronjene obale. Prostor je to bogate ornitofaune i ihtiofaune te drugih ugroženih i rijetkih vrsta. Također, tu se nalazi specifični krajobrazni sklop koji gradira od prirodnog prostora uz same rijeke prema kulturnom antropogenom krajobrazu u rubnim dijelovima s naseljima.

Za Muru je karakteristična velika dinamika i meandriranje te stvaranje velikog broja biotopa kratkog vijeka koji pružaju idealne uvjete za život velikom broju biljnih i životinjskih svojiti. Meandri i mrtvice ovog prostora imaju dobro razvijen vegetacijski pokrov od drveća, grmlja i močvarnog bilja. Dobro je razvijena i šumska vegetacija, a najčešće su šume hrasta lužnjaka i običnog graba, johe s dugoklasim šašem, vrba, topola i bagrema.

U posljednjih 15 godina zabilježeno je 39 vrsta riba od kojih prevladavaju šaranke te velik broj ugroženih vrsta ptica.

Od najznačajnijih ugroženih i zaštićenih biljnih vrsta na području uz rijeku Muru do sada su zabilježene biljke iz porodice ljiljana i stanovnik poplavnih livada kockavica (*Fritillaria meleagris*). Ovo područje ima i veliku krajobraznu vrijednost pri čemu se očituje postupni prelazak prirodnog krajobraza (gusta vegetacija uz rijeke, strme obale, sprudovi, meandri) u područja pod utjecajem čovjeka (livade i poljoprivredne površine).

Slika 5: Zaštićeni krajobraz rijeke Mure

Izvor: Internet

Područje Općine Goričan značajnim dijelom ulazi u prostor Zaštićenog krajolika Mure i u tom dijelu obiluje prostorima mozaičkih površina poljoprivrednog zemljišta, šumaraka i šuma. Zaštićeni krajolik Mure proteže se do građevinskog područja naselja Goričan, a površina mu iznosi oko 1.661,72 ha, odnosno oko 77% površine Općine. Mura, kao rijeka koja u Hrvatskoj završava svoj tok još uvijek je vrlo zagađena i to prvenstveno radi zagađivanja u gornjem dijelu toka.

Slika 6: Zaštićeni krajolik Mure na području Općine Goričan

Izvor: Općina

Područje općina Donja Dubrava i Donji Vidovec također ima bogatu prirodnu baštinu i krajobraznu raznolikost u kojem se ističe krajobraz Mure i Drave. Rijeke Mura i Drava su područja izuzetnih prirodnih vrijednosti ne samo na području općina, već i na regionalnom, nacionalnom i europskom nivou. Ovi riječni tokovi čine cjelovito područje koje se, osim unutar teritorija Republike Hrvatske, proteže kao prekogranični riječni ekološki sustav u susjednim državama te u uzvodnim i nizvodnim zemljama slijeva.

Općina Donja Dubrava na sjeverozapadu graniči s ornitološkim rezervatom Veliki Pažut proglašenim Uredbom 2011. godine, a koji je pod zaštitom zbog svoje bogate flore i faune (utok rijeke Mure u Dravu).

Slika 7: Karakterističan krajobraz na području Općine Donja Dubrava

Izvor: Općina Donja Dubrava

Slika 8: Karakterističan krajobraz na području Općine Donji Vidovec

Izvor: Općina Donji Vidovec

Spomenik prirode Hrast lužnjak- Donji Vidovec

Za područje Općine Donji Vidovec vrijedno je za istaknuti spomenik prirode- pojedinačno stablo velebni hrast lužnjak u samom središtu mjesta, koji je zaštićena prirodna vrijednost od 1995. godine.

Također na području općine raste više zaštićenih biljaka, a područje je također i prirodno stanište brojnih životinjskih vrsta te ptica. Od biljnih vrsta najzanimljivija je kockavica (*Fritillaria meleagris*), kako je tlo oko rijeke Mure nekada obilovalo tom biljkom, danas se zbog prestanka izlivanja rijeke pojavljuje samo na još nekoliko lokacija i to pored Hodošana i Donjeg Vidovca.

Slika 9: Hrast lužnjak (*Quercus robur*) spomenik prirode Slika 10: Kockavica (*Fritillaria meleagris*)

Izvor: Općina Donji Vidovec

Spomenik parkovne arhitekture Ginko- Donja Dubrava

Zaštićenom prirodnom vrijednošću, 31. listopada 1995. godine proglašen je Ginko (Ginko biloba) kao spomenik parkovne arhitekture – pojedinačno stablo.

Slika 11: Spomenik parkovne arhitekture *Ginko biloba* na području Općine Donja Dubrava

Izvor: Općina Donja Dubrava

Cjelokupno područje Regionalnog parka Mura-Drava zbog izuzetne vrijednosti za očuvanje biološke raznolikosti uvršteno je i u područja Ekološke mreže RH. Proglašenjem ekološke mreže RH, Uredbom Vlade RH, ujedno je proglašena i ekološka mreža Natura 2000.

Uredbom su za svako pojedino područje ekološke mreže utvrđene ciljne vrste i stanišni tipovi radi kojih se uspostavilo to područje ekološke mreže te je utvrđen kartografski prikaz područja ekološke mreže. Područja su podijeljena na međunarodno važna područja za ptice te područja važna za ostale divlje svojte i stanišne tipove. Svako područje sadrži ciljeve očuvanja, odnosno popis vrsta i stanišnih tipova zbog kojih je uvršteno u ekološku mrežu i na koje treba sagledati utjecaj zahvata odnosno plana prilikom ocjene prihvatljivosti plana, programa i zahvata za ekološku mrežu. Dodatno, svako područje ekološke mreže sadrži i smjernice za mjere zaštite koje se primjenjuju na sve fizičke i pravne osobe koje na područjima ekološke mreže koriste prirodna dobra i obavljaju radnje i zahvate.

Ekološka mreža Natura 2000 obuhvaća 37% kopnenog teritorija RH i 16% obalnog mora, odnosno 29% ukupnog teritorija RH, a sastoji se od 38 područja značajnih za ptice te 742 područja značajna za ostale vrste i stanišne tipove.

Ekološki značajna područja općina Goričan, Donja Dubrava i Donji Vidovec sažeta su u tablici koja slijedi, a ona dokazuje da područje općina obiluje biološkom raznolikošću. Obzirom da priroda predstavlja temeljnu vrijednost i jedan je od najznačajnijih resursa, puno se truda ulaže u održivo korištenje prirodnih dobara, očuvanje prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti.

Regionalni Park na području Međimurske županije većim se dijelom odnosi na površine u privatnom vlasništvu i iako je javnost i lokalno stanovništvo upoznato s činjenicom zaštite, potrebno je dodatno informiranje stanovništva o situacijama i ograničenjima koja se javljaju u tom području.

Tablica 2: Popis svih svojti i stanišnih tipova na području općina

ŠIFRA I NAZIV PODRUČJA	CILJNE VRSTE I STANIŠTA	OPĆINA/GRAD
HR5000013 Šire područje Drave (8,281,99ha u Međimurskoj županiji) <i>- važno područje za</i> <i>divlje svojte i</i> <i>stanišne tipove</i>	DIVLJE SVOJTE	Orehovica Prelog Sveta Marija Donji Vidovec Donja Dubrava Kotoriba
	bolen (<i>Aspius aspius</i>)	
	riječni rak (<i>Astacus astacus</i>)	
	crveni mukač (<i>Bombina bombina</i>)	
	dabar (<i>Castor fiber</i>)	
	vijun (<i>Cobitis elongatoides</i>)	
	barska kornjača (<i>Emys orbicularis</i>)	
	bjeloperjana krkuša (<i>Gobio albipinnatus</i>)	
	balonijev balavac (<i>Gymnocephalus baloni</i>)	
	mali vretenac (<i>Zingel streber</i>)	
prugasti balavac (<i>Gymnocephalus schraesterer</i>)		

	gatalinka (<i>Hyla arborea</i>) vidra (<i>Lutra lutra</i>) piškur (<i>Misgurnus fossilis</i>) vretenca (<i>Odonata</i>) sabljarka (<i>Pelecus cultratus</i>) zlatni vijun (<i>Sabanajewia balcanica</i>) veliki pan. Vodenjak (<i>Triturus cristatus dobrogicus</i>) crnka (<i>Umbra krameri</i>) STANIŠNI TIPOVI neobrasle šljunčane riječne obale (sprudovi) vlažni travnjaci poplavne šume prirodna euforna jezera s vegetacijom <i>Hydrocharition</i> ili <i>Magnopotamion</i>	
HR2000364 Mura <i>- važno područje za divlje svojte i stanišne tipove</i>	DIVLJE SVOJTE bolen (<i>Aspius aspius</i>) vijun (<i>Cobitis elongatoides</i>) kockavica (<i>Fritillaria meleagris</i>) balonijev balavac (<i>Gymnocephalus baloni</i>) vidra (<i>Lutra lutra</i>) piškur (<i>Misgurnus fossilis</i>) vretenca (<i>Odonata</i>) sabljarka (<i>Pelecus cultratus</i>) gavčica (<i>Rhodeus amarus</i>) crnka (<i>Umbra krameri</i>) STANIŠNI TIPOVI neobrasle šljunčane riječne obale (sprudovi) priobalne poplavne šume vrba i topola prirodna euforna jezera s vegetacijom <i>Hydrocharition</i> ili <i>Magnopotamion</i>	Donji Kraljevec Goričan Sveta Marija Donji Vidovec Donja Dubrava Prelog Kotoriba
HR2000373 Kotoriba- šuma <i>- važno područje za stanišne tipove</i>	STANIŠNI TIPOVI priobalne poplavne šume vrba i topola poplavne šume hrasta lužnjaka, crne johe i poljskog jasena	Goričan Prelog Kotoriba
HR2000618 Muršćak- šuma <i>- važno područje za stanišne tipove</i>	STANIŠNI TIPOVI priobalne poplavne šume vrba i topola poplavne šume hrasta lužnjaka, crne johe i poljskog jasena	Goričan
HR1000014 Gornji tok Drave (od Donje Dubrave do Terezinog polja) <i>- međunarodno važno područje za</i>	PTICE štekavac (<i>Haliaeetus albicilla</i>) mala prutka (<i>Actitis hypoleucos</i>) crvenokljuna čigra (<i>Sterna hirundo</i>) mala čigra (<i>Sterna albifrons</i>)	Sveta Marija Donji Vidovec Donja Dubrava

ptice	vodomar (<i>Alcedo atthis</i>)	
	modrovoljka (<i>Luscinia svecica</i>)	
	brezov zviždak (<i>Phyloscopus trochilus</i>)	

Izvor: Ekološka mreža NATURA 2000, Državni zavod za zaštitu prirode

Razina zaštite na ukupnom području Regionalnog parka (uključujući i zaštićeni krajolik rijeke Mure) uglavnom dopušta sve gospodarske i druge aktivnosti na području, ali iste moraju biti u skladu sa standardima javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem i Zakonom o zaštiti prirode.

Iako je svrha zaštite područja očuvanje prirodnih tipova staništa ugroženih i posebnih vrsta bilja i životinja, krajobraznih vrijednosti i kulturno-tradicijske baštine, otvorene su i nove mogućnosti razvoja i to prije svega ekološke poljoprivrede, ekoturizma, kulture i rekreacije.

Vodotokovi

Vode i njihov utjecaj vrlo su važne za prostor Donjeg Međimurja, pa tako i Općinu Goričan, koja se nalazi uz rijeku Muru, a područjem prolazi i potok Trnava. Na području Općine je i točka ulijevanja Trnave u Muru i to južno od područja topografskog naziva Poljanec.

Vodeni tok Mure je u prošlosti bio izvor energije koja se koristila za rad starih mlinova, a danas se na rijeci Muri odvijaju rekreativni i turistički sadržaji, kao što su ribolov i rafting.

Trnava, koja je kroz povijest, upravo pod utjecajima riječnih nanosa neprestano mijenjala tok danas je tehnički kanalizirana i praktično pretvorena u dva slivna sustava:

1. Trnave
2. Bistrec-Rakovnice

Područje Općine nalazi se u oba sliva, a površinski vodotoci se pretežito slijevaju u sustav Bistrec – Rakovnica i to preko lateralnog sustava u kojem su glavni kanali Kopanec – Gorenjak i Veliki Berek.

U Trnavu se samo jedan manji dio voda slijeva iz sjevernih hidromelioracijskih kanala, odnosno Trnave i glavnog odvodnog kanala sjevernog dijela Općine Kopanec – Gorenjak, a koji su povezani kanalom Novi Kopanec na području Općine Domašinec.

Najveća vodena površina na području susjednih Općina Donja Dubrava i Donji Vidovec je površina rijeke Drave. Od ostalih vodotoka na području općina najznačajniji je kanal Bistrec-Rakovnica. Pritoci ovog kanala su manji malioracijski kanali, tj. vodotoci koji povremeno presušuju. Povijesni potok Bistrec još uvijek je vrlo čist i nezagađen.

Na vodene površine otpada oko 110 ha površine Općine Donja Dubrava i 32,01 ha površine Donji Vidovec.

Klima

Uvjetovana zemljopisnim položajem klima u Međimurju može se opisati kao umjereno svježā kontinentalna klima. Prema podacima dostupnim na internetu za tip kontinentalne klime na području Međimurske Źupanije karakteristična su relativno vruća ljeta i hladne zime. Karakterističan je brzi prijelaz iz hladnijeg dijela godine u topli, pa u oŹujku mogu biti vrlo visoke dnevne temperature (mogu doseći i do +15°C). Česte su i štetne pojave mraza u proljeće, kao i visoke temperature u srpnju i kolovozu. U tim se mjesecima pojavljuju oluje s jakim pljuskovima, a ponekad i tučama.

Godišnja amplituda temperatura doseŹe više od 50°C i kreće se od –25°C zimi do +30°C ljeti, dok je srednja godišnja temperatura zraka oko 10°C. Topli dio godine u kojem je srednja temperatura viša od godišnjeg prosjeka traje od sredine travnja do sredine listopada i poklapa se s vegetacijskim razdobljem. Najtopliji mjesec je srpanj sa srednjom mjesečnom temperaturom od 19°C, a najhladniji siječanĳ sa srednjom mjesečnom temperaturom od –1°C i jedini je mjesec u godini čija je srednja temperatura niŹa od 0°C.

Područje Međimurja s oko 2000 sati sijanja sunca godišnje spada u srednje osunčana područja RH. Najdulje mjesečno trajanje sijanja sunca je u srpnju (oko 9 sati dnevno), a najkraće u prosincu (oko 2 sata dnevno).

Godišnji hod količine naoblake ima maksimum zimi, a minimum u srpnju i kolovozu. Godišnje ima oko 55 do 60 vedrih i dvostruko više oblačnih dana. Vedri su najučestaliji ljeti, kad ih ima oko 8 do 9 mjesečno, dok ih u razdoblju od studenog do veljače gotovo i nema. U prosincu i siječnju je polovica dana u mjesecu oblačna.

Po količini padalina, Međimurje pripada vlaŹnijim krajevima Panonske nizine s relativno visokom razinom padalina. Ukupne godišnje količine oborina iznose oko 900mm. Najviše padalina ima od svibnja do srpnja, Źto odgovara vegetacijskom ciklusu ratarskih kultura. Sušnih razdoblja nema.

Tijekom godine snjeŹni pokrivač se javlja između 45 i 50 dana (*od listopada do svibnja*). U prosjeku se moŹe očekivati da je 21-28 dana snjeŹni pokrivač visine 10 cm i više.

Ovo područje je relativno bogato vlagom tijekom cijele godine. Prosječne mjesečne vrijednosti relativne vlage zraka su iznad 70%. U godišnjem hodu minimum se javlja u travnju (69-74%), a maksimum u studenom ili prosincu (85-86%).

Zbog relativno velike vlaŹnosti tla često se javljaju magle i godišnje bude oko 40 do 60 dana s maglom, pri čemu se u siječnju javlja oko 10 dana s maglom, dok se u ljetnim mjesecima pojavljuje rijetko ili izostaje.

Mraz se javlja od rujna do svibnja, pri čemu je najopasniji onaj koji se pojavi u vegetacijskom razdoblju. Tuča se javlja prosječno jednom godišnje, a s najvećom se vjerojatnošću može očekivati da se to dogodi od svibnja do srpnja.

Najčešći vjetrovi na području Međimurske županije su sjeverni i južni, ali relativno male jačine. Iako ne postoje izrađene službene analize vjetrovotencijala na području Međimurske županije, prema podacima iz PPU Međimurske županije proizlazi da su vjetrovi u Međimurju česti, a da njihova prosječna jačina neznatno prelazi 2 Beauforta samo u ožujku, dok su u srpnju i kolovozu najslabiji.

2.5 Socio-demografske karakteristike stanovništva

Međimurska županija s ukupnom površinom od 730 km², svrstana je u najgušće naseljenu županiju Republike Hrvatske, na čijem području živi ukupno 113.804 stanovnika. Dok je na nivou RH prosječna gustoća naseljenosti 76 stanovnika po km², na području Međimurske županije je 156 stanovnika po km².

Prosječna gustoća naseljenosti Općine Goričan iznosi 132,24 st/km², Općine Donja Dubrava 100,21 st/km², dok je na području Općine Donji Vidovec 102,6 st/km².

Prema posljednjem popisu stanovništva koji se provodio 2011. godine na području promatranih općina živi ukupno 6142 stanovnika. Od ukupnog broja na području Općine Goričan živi 2823 stanovnika, Općine Donja Dubrava 1920, dok na području Općine Donji Vidovec živi 1399 stanovnika.

Od ukupnog stanovništva na području općina 50,78% čine žene i 49,22% muškarci, od toga je taj omjer najveći u korist žena na području Općine Donja Dubrava s udjelom žena od 50,94%, zatim slijedi Općina Goričan s 50,83%, dok je na području Općine Donji Vidovec taj udio 50,46%.

Tablica 3: Broj stanovnika

TERITORIJALNA JEDINICA	UKUPAN BROJ STANOVNIKA	Ž	M
RH	4.284.889	2.218.554	2.066.335
Međimurska županija	113.804	58.203	55.601
Donji Vidovec	1.399	706	693
Goričan	2.823	1.435	1.388
Donja Dubrava	1.920	978	942
UKUPNO OPĆINE	6.142	3.119	3.023

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Negativni demografski trendovi u kretanju broja stanovnika karakteristični su za cjelokupnu RH, pa je tako i za promatrani period od 30 godina na području tri općina isto zabilježen.

Usporedbom podataka Popisa stanovništva iz 2011. godine s Popisom stanovništva iz 1981. godine vidljiv je veliki pad u broju stanovnika i to za 23,07%. Na razini jedinica lokalne samouprave najmanji pad je zabilježen na području Općine Goričan (13,30%), dok je najveći na području Općine Donja Dubrava (29,39%).

Tablica 4: Kretanje broja stanovnika na području općina u razdoblju 1981.-2011.

OPĆINA	Broj stanovnika 1981.	1991. godina		2001. godina		2011. godina	
		Broj stanovnika	kretanje u odnosu na 1981. godinu	Broj stanovnika	kretanje u odnosu na 1981. godinu	Broj stanovnika	kretanje u odnosu na 1981. godinu
Goričan	3256	3221	-1,07%	3148	-3,32%	2823	-13,30%
Donja Dubrava	2719	2536	-6,73%	2274	-16,37%	1920	-29,39%
Donji Vidovec	1904	1756	-7,77%	1595	-16,23%	1399	-26,52%
UKUPNO	7879	7513	-5,19%	7017	-11,97%	6142	-23,07%

Izvor: DZS, *Naselja i stanovništvo RH 1857.-2001.*

Dobna struktura stanovništva općenito pokazuje vitalnost stanovništva određenog prostora, a stanovništvo se prema dobi dijeli u 3 osnovne skupine: mlado (0-19 godina), zrelo (20-59 godina) i staro (preko 60 godina).

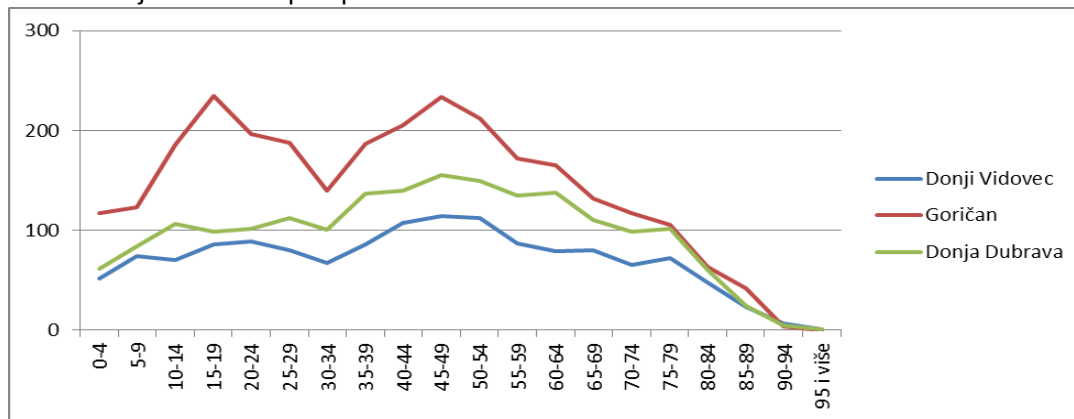
U Hrvatskoj je već duži niz godina prisutan trend demografskog starenja, kojeg karakterizira sve manji broj rođene djece i sve veći broj starog stanovništva. Takvo stanje preslikano je i na općine koje se obrađuju u ovom tekstu. Prema rezultatima Popisa stanovništva iz 2011. godine na području općina živi 20,60% mladog, 53,69% zrelog i 25,71% starog stanovništva. Iz tablice i grafa o udjelu i broju stanovnika po starosnoj dobi vidljivo je da u općinama Donja Dubrava i Donji Vidovec prevladava zrelo i staro stanovništvo, dok u najvećoj općini koja ima i najveći broj stanovnika, Općini Goričan, prevladava zrelo i mlado stanovništvo.

Tablica 5: Udio stanovnika općina prema dobnoj strukturi stanovništva

OPĆINA	mlado (0-19)	zrelo (20-59)	staro (preko 60)
Donji Vidovec	20,16%	53,04%	26,80%
Goričan	23,41%	54,34%	22,25%
Donja Dubrava	18,23%	53,70%	28,07%
UKUPNO	20,60%	53,69%	25,71%

Izvor: DZS, *Popis stanovništva 2011.*

Graf 2: Broj stanovnika po općinama u odnosu na starosnu dob

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Na području općina veći dio stanovnika (starijeg od 15 godina) ima osnovno i srednješkolsko obrazovanje, dok je udio visoko obrazovanih stanovnika mali, iznosi svega 6,11%. Udio stanovnika bez osnovnoškolskog obrazovanja je na području općina neznatan (0,66%).

Tablica 6: Udio stanovništva starijeg od 15 godina prema obrazovnoj strukturi

OPĆINA	bez obrazovanja	osnovno obrazovanje	srednješkolsko obrazovanje	visoko obrazovanje
Donja Dubrava	0,48%	38,47%	53,92%	7,13%
Donji Vidovec	0,75%	45,97%	47,22%	6,07%
Goričan	0,75%	41,26%	52,57%	5,42%
UKUPNO OPĆINE	0,66%	41,45%	51,77%	6,11%

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Tablica 7: Stanovništvo staro 15 i više godina prema obrazovnoj strukturi

TERITOR. JEDINICA	Bez škole	1-3 razreda osnovne škole	4-7 razreda osnovne škole	Osnovna škola	Srednja škola	Visoko obrazovanje				Nepoznato
						Svega	Stručni studij	Sveučilišni studij	Doktorat znanosti	
RH	62.092	34.786	249.081	773.489	1.911.815	595.233	212.059	371.472	11.702	5.965
MŽ	878	899	12.713	21.363	49.024	9.547	4.429	5.073	45	159
Donja Dubrava	8	21	296	325	900	119	63	56	0	0
Donji Vidovec	9	10	271	272	568	73	41	32	0	0
Goričan	18	10	334	645	1.260	130	60	69	1	0
UKUPNO	35	41	901	1.242	2.728	322	164	157	1	0

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Na području općina prema narodnosti stanovništvo je većinski hrvatsko, dok je od manjina najzastupljenija romska manjina.

Tablica 8: Stanovništvo općina prema narodnosti

NARODNOST	Donja Dubrava	Donji Vidovec	Goričan
Hrvati	98,49	97,00	97,87
Albanci	0,26	0	0
Austrijanci	0	0,07	0
Bošnjaci	0,10	0	0
Crnogorci	0,05	0	0
Česi	0	0	0,18
Mađari	0	0,21	0
Makedonci	0,05	0	0
Romi	0,36	2,29	1,49
Rusi	0,31	0,21	0,25
Slovenci	0,05	0	0,14
Srbi	0	0,07	0,04
Ukrajinci	0,1	0,07	0
ostali	0,05	0	0,04

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

2.6 Gospodarstvo

Prema podacima Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU na dan 27.12.2013. godine po indeksu razvijenosti Međimurska županija je s indeksom od 69,65% svrstana u I. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti manji od 75% prosjeka Republike Hrvatske, dok su same općine svrstane u III. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 75% i 100% prosjeka Republike Hrvatske (Goričan 80,04%, Donja Dubrava 79,38% i Donji Vidovec 75,17%).

Prema raspoloživim podacima Državnog zavoda za statistiku (Priopćenje od 14.02.2014.- Bruto domaći proizvod za RH, NKPJS-2. Razina i županije u 2011.) o bruto domaćem proizvodu na paritetu tekućih cijena, Međimurska županija ostvarila je ukupni BDP u iznosu od 963 milijuna €, što čini 2,18% ukupnog BDP-a na razini Republike Hrvatske. BDP po stanovniku na razini Međimurske županije iznosio je 8.459 € što čini gotovo 82% prosječnog BDP-a na razini Republike Hrvatske.

Prema podacima DZS-a, prosječna isplaćena neto plaća u 2011. godini na razini Međimurske županije iznosila je 4.380,00kn, dok je na razini RH iznosila 5.429,00kn. Podatak se odnosi na plaće u pravnim osobama u 2011. godini, a Međimurska županija je imala najniži prosjek na županijskoj razini u RH.

Poduzetništvo i obrtništvo

Na području općina Goričan, Donja Dubrava i Donji Vidovec prema podacima Hrvatske gospodarske komore ukupno djeluje 158 poduzetnika pravnih osoba. Od ukupnog broja poduzetnika 42% djeluje na području Općine Goričan, 39% na području Donje Dubrave, dok je na području Općine Donji Vidovec najmanji udio i on iznosi 19%.

U Općini Goričan djeluje 67 poduzetnika pravnih osoba koji ukupno zapošljavaju 852 osobe. Većina poduzeća je iz domene trgovine (15), prerađivačke industrije (12) i ugostiteljstva (12), dok najveći broj zapošljavaju poduzetnici s područja prerađivačke industrije (655), građevinarstva (46), trgovine (43), prijevoza i skladištenja (42) te ugostiteljstva (34).

Govoreći o pravnom obliku poduzetnika najveći broj je registriran te posluje kao društvo s ograničenom odgovornošću i to njih 49, od ukupno 67. Također je na području Općine Goričan 9 poduzetnika registrirano kao jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću, 4 kao ustanova, 4 kao zadruga te 1 kao dioničko društvo.

U Općini Donja Dubrava djeluje 61 poduzetnik pravne osobnosti koji ukupno zapošljava 247 osoba. Većina poduzeća je iz domene prerađivačke industrije (16), trgovine (15) i građevinarstva (11) te u istim djelatnostima poduzetnici zapošljavaju najveći broj osoba (*prerađivačka industrija-185, trgovina-37 i građevinarstvo-14*).

Od ukupno 61 registriranog poduzetnika pravne osobe njih 51 djeluje kao društvo s ograničenom odgovornošću, dok je njih 9 jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću. Također na području Općine Donja Dubrava djeluju 3 ustanove.

U Općini Donji Vidovec djeluje 30 poduzetnika pravnih osoba koji ukupno zapošljavaju 122 osobe. Većina poduzeća je iz domene prerađivačke industrije (9), trgovine (6) i ugostiteljstva (6) te u istim djelatnostima poduzetnici zapošljavaju najveći broj osoba (*prerađivačka industrija-47, trgovina-46 i ugostiteljstvo-24*).

Kao pravne osobe poduzetnici s područja Općine Donji Vidovec najvećim dijelom posluju kao društva s ograničenom odgovornošću i to njih 26. Tri poduzetnika s područja su registrirana kao jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću, a djeluje i jedna zadruga.

Tablica 9: Pregled poduzetnika (pravnih osoba) po NKD djelatnostima s brojem osoba koje zapošljavaju

Djelatnost	Goričan		Donja Dubrava		Donji Vidovec	
	broj poduzetnika	broj zaposlenih	broj poduzetnika	broj zaposlenih	broj poduzetnika	broj zaposlenih
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	5	1	2	0		
B Rudarstvo i vađenje						
C Prerađivačka industrija	12	655	16	185	9	47
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija					2	0
E Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša						
F Građevinarstvo	5	46	11	14	3	5
G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	15	43	15	37	6	46
H Prijevoz i skladištenje	6	42	1	0		
I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	12	34	4	6	6	24
J Informacije i komunikacije						
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja						
L Poslovanje nekretninama			1	0		
M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	5	2				
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1	24				
O Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje						
P Obrazovanje	3	5	3	0		
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi						
R Umjetnost, zabava i rekreacija	1	0			2	0
S Ostale uslužne djelatnosti			5	5		
nema podataka	2	0	3	0	2	0
UKUPNO	67	852	61	247	30	122

Izvor: HGK, ožujak 2014. godina

Prema podacima Hrvatske obrtničke komore u 2013. godini na području općina bila su registrirana 72 obrta.

Općina Goričan je na kraju 2013. godine imala 15 aktivnih obrtnika i to najviše u području građevinarstva (5). U odnosu na prethodnu godinu zabilježen je značajni pad u broju obrtnika na području i to za 28% (6 obrtnika manje). Tako je Općina Goričan u Međimurskoj županiji imala najveći pad u broju obrtnika od svih ostalih jedinica lokalne samouprave u županiji.

Općina Donja Dubrava imala je registriranih 38 obrtnika različitih djelatnosti, pa tako od ukupnog broja 10 obrtnika je s područja građevinarstva, 14 ih je u proizvodnom obrtništvu (*od njih 6 obavlja djelatnost proizvodnje tekstila i proizvoda od metala*), 3 obrtnika se bavi prometom, 3 trgovinom, 1 obrtnik ugostiteljstvom, 3 popravkom motornih vozila i predmeta za osobnu upotrebu, 1 obrtnik se bavi poljoprivrednom djelatnošću te 3 ostalim uslužnim djelatnostima.

Na području Općine Donji Vidovec na kraju 2013. godine bilo je registrirano 19 obrtnika i to najviše u djelatnostima proizvodnog obrtništva (njih 11), 2 u ugostiteljstvu, 2 u građevinarstvu i 4 u ostalim uslužnim djelatnostima.

Tablica 10: Pregled poduzetnika (obrnika) po djelatnostima

Djelatnost	Goričan	Donja Dubrava	Donji Vidovec
Proizvodno obrtništvo	-	14	-
- proizvodnja tekstila	-	3	-
- proizvodnja od drveta	-	2	1
- proizvodi od metala	-	3	4
- proizvodnja električne opreme	-	1	-
- proizvodnja od gume i plastike	-	2	-
- proizvodnja hrane i pića	-	0	-
- ostali nemetalni mineralni proizvodi	-	2	-
- ostale proizvodne djelatnosti	-	1	6
Građevinarstvo	5	10	2
Trgovina na malo	2	3	-
Ugostiteljstvo	1	1	2
Promet	3	3	-
Popravak motornih vozila	1	2	-
Popravak predmeta za osobnu upotrebu	-	1	-
Ostale uslužne djelatnosti	3	3	4
Poljoprivreda	-	1	-
UKUPNO	15	38	19

Izvor: HOK, 2013. godina

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje na području općina je trenutno nezaposleno 414 osoba (Goričan 184, Donja Dubrava 132, Donji Vidovec 98). Iako je udio nezaposlenog stanovništva u ukupnom broju stanovnika na području općina relativno mali, a iznosi 6,74% (Goričan 6,52%, Donja Dubrava 6,88% i Donji Vidovec 7,01%), cilj je dodatno smanjiti nezaposlenost. Iz tablice je vidljivo da najveći broj nezaposlenih osoba ima završenu srednju ili osnovnu školu, a promatrano u kontekstu dobi stanovnika, većina nezaposlenih osoba spada u skupinu stanovnika srednje životne dobi (od 20-59 godina).

Tablica 11: Nezaposlene osobe prema razini obrazovanja i spolu u siječnju 2014. godine

OPĆINA	UKUPNO		bez škole i nezavršena osnovna škola		osnovna škola		SŠ (3 god) i škola za kv i kvv		SS (4 god i više) i gimnazija		viša škola i I.stupanj fakulteta		fakulteti, akademije, magisterij, doktorat	
	Broj	Ž	Broj	Ž	Broj	Ž	Broj	Ž	Broj	Ž	Broj	Ž	Broj	Ž
Donja Dubrava	132	65	11	5	35	19	50	19	28	16	6	4	2	2
Donji Vidovec	98	53	16	7	21	14	31	9	22	17	5	4	3	2
Goričan	184	84	18	8	39	16	70	29	40	20	9	6	8	5
UKUPNO	414	202	45	20	95	49	151	57	90	53	20	14	13	9

(IZVOR: HZZ Područni ured Čakovec, Mjesečni statistički bilten, godina XX /2014., broj 1)

Prema podacima FINA-e za 2012. godinu na području općina su djelovala 82 poduzetnika koji su u sustavu poreza na dobit i koji su obveznici dostavljanja financijskih izvještaja FINA-i.

48 poduzetnika poslovalo je s dobiti, dok je 34 poslovalo s gubitkom. Navedeni subjekti zapošljavali su 994 djelatnika, najviše u Općini Goričan (744), a najmanje u Općini Donji Vidovec (57). Općina Goričan bilježi smanjenje broja zaposlenih za 6,7%, a iako se u Općini Donji Vidovec broj zaposlenih povećao za 21,3% u odnosu na 2011. godinu, na cijelom području zaposlenost je smanjena za 3,4%.

Ukupni prihodi svih poduzetnika iznosili su 176,9 milijuna kuna, što je za 4,5%% manje u odnosu na 2011. godinu, a istovremeno su se smanjili i rashodi za 1,8% te je dobit poduzetnika smanjena za 53,8% i u 2012. godini iznosila je 2,56 milijuna kuna.

Ukupno ostvareni gubici iznosili su 4,6 milijuna kuna, odnosno povećali su se za 39,4% u odnosu na 2011. godinu.

Prosječna neto plaća smanjena je u 2012. godini za 0,1%, a iznosila je 2.825,33 kn što je značajno manje od prosječne neto plaće isplaćene na razini RH.

Evidentirani poduzetnici smanjili su izvezenu vrijednost roba i usluga za 6,1%, a istovremeno je zabilježen i pad uvoza za 13%, što je smanjilo trgovinski saldo za 1,6%.

Najveći pad promatranih pokazatelja zabilježen je u investicijama u dugotrajnu imovinu od 71,6%. Ukoliko razinu investicija u dugotrajnu imovinu usporedimo s onima na državnoj razini, gdje je pad iznosio 5,7%, evidentni su značajno lošiji rezultati na općinskoj razini.

Tablica 12: Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika za 2012. godinu

Naziv	Goričan			Donja Dubrava			Donji Vidovec		
	Ukupno svi poduzetnici			Ukupno svi poduzetnici			Ukupno svi poduzetnici		
	2011.	2012.	Indeks	2011.	2012.	Indeks	2011.	2012.	Indeks
Broj poduzetnika		33			33			16	
Broj dobitaša		24			17			7	
Broj gubitaša		9			16			9	
Broj zaposlenih	789	744	94,3	193	193	100,0	47	57	121,3
Ukupni prihodi	110.604	113.109	102,3	65.832	54.078	82,1	8.792	9.709	110,4
Ukupni rashodi	107.463	112.294	104,5	64.377	55.468	86,2	9.667	10.447	108,1
Dobit prije oporezivanja	4.448	1.718	38,6	2.401	1.411	58,8	168	144	85,5
Gubitak prije oporezivanja	1.307	903	69,1	946	2.800	295,9	1.042	881	84,5
Porez na dobit	907	362	39,9	483	293	60,8	21	32	153,3
Dobit razdoblja	3.541	1.356	38,3	1.919	1.118	58,3	141	112	79,6
Gubitak razdoblja	1.307	903	69,1	946	2.800	295,9	1.036	882	85,1
Dobit razdoblja (+) ili gubitak razdoblja (-)	2.234	454	20,3	972	-1.682	-	-895	-770	86,0
Izvoz	69.315	71.967	103,8	22.636	14.302	63,2		71	
Uvoz	32.507	28.987	89,2	4.027	2.811	69,8			
Trgovinski saldo (izvoz minus uvoz)	36.808	42.980	116,8	18.608	11.491	61,8		71	
Investicije u novu dugotrajnu imovinu	16.875	1.591	9,4	1.744	3.258	186,8	57	446	788,1
Prosječne mjesečne neto plaće p zaposlenom	2.540	2.906	114,4	3.154	3.029	96,0	2.787	2.541	91,2

Izvor: FINA

Općina Goričan prema prostornom planu ima predviđene i uređene četiri gospodarske zone:

1. Industrijska zona ČARDA
2. Zona granični prijelaz Goričan
3. Poljoprivredno gospodarska zona istočno od Goričana
4. Gospodarska zona ISTOK

Zone Čarda i granični prijelaz Goričan su u funkciji, a njihova popunjenost je gotovo 100 %.

Zemljište u Poljoprivrednoj gospodarskoj zoni je u vlasništvu RH, ali je trenutno u postupku rješavanje imovinsko pravnih odnosa u smislu njegova prebacivanja s RH na Općinu Goričan. Radi se o površini od 4,3 ha, koja je parcelacijom podijeljena na tri čestice.

U Gospodarskoj zoni ISTOK dio parcela je također u vlasništvu RH i također je trenutno u postupku prijenos vlasništva na Općinu Goričan. Po rješenju pravno imovinskih odnosa s RH planirana je provedba parcelacije.

Općina Goričan je tijekom 2011. godine u sklopu IPA programa Mađarska- Hrvatska provela projekt Industrijski park u vrijednosti 93.000,00€. Navedenim projektom Općina je izradila i financirala kompletnu projektnu dokumentaciju za izgradnju komunalne infrastrukture u navedenim zonama.

Komunalna infrastruktura nije još u potpunosti izgrađena u svim zonama, pa Općina ima već i za 2014. godinu predviđene projekte njihove izgradnje.

Na području Općine Donja Dubrava djeluju 3 gospodarske zone:

- Zona male privrede 1- zona je formirana 1989. god., a izgrađena u cijelosti 1997. god. Sastoji se od 8 parcela na 5.695čhv, sa strukturom djelatnosti moto-mehanike, proizvodnje sokova, alu-bravarije, prerade plastike, prerade koštica te otkupa i skladištenja žitarica. Zona je opremljena svom infrastrukturom, osim kanalizacije.
- Zona male privrede 2- sastoji se od 4 parcele, 12.631čhv (64.889m²), sa strukturom djelatnosti proizvodnje sokova i alu – bravarije. Djelatnosti za preostale 2 parcele su u fazi razvoja. U navedenoj zoni izgrađena je sva komunalna infrastruktura osim kanalizacije.
- Gospodarska zona „Sjeveroistok“- zadnja formirana zona s 8 parcela. 7 parcela je otkupljeno, a 1 je parcela slobodna za prodaju. U navedenoj zoni potrebno je izgraditi infrastrukturu za djelovanje investitora.

Na području Općine Donji Vidovec prema prostornom planu djeluju dvije uređene gospodarske zone:

1. Poduzetnička zona Jug- zona je površine 12,5ha i njena cjelokupna površina je prodana i predviđena za izgradnju elektrane na plin i biomasu

2. Bistrička i Kalanica- zona koja još nije u potpunosti iskorištena (cca 1ha površine građevinskog zemljišta je još slobodno i na prodaju je). U zoni između ostalih djeluje pekarski pogon, metaloprerađivački pogon te pogon za doradu proizvoda od šibe.

Na području općina djeluju ukupno svega 3 zadruge, od kojih niti jedna nije na području Općine Donja Dubrava. Uglavnom se radi o udruženjima poduzetnika iz poljoprivredne proizvodnje, ali i proizvoda od drveta i betona.

Na području Općine Donji Vidovec djeluje 1 zadruga i to Zadruga Tida, dok su na području Općine Goričan evidentirane 2 zadruge, koje prema informacijama od Općine zapravo u stvarnosti ne bilježe nikakvu gospodarsku aktivnost te su u postupku gašenja, a to su:

1. Braniteljska zadruga Farmer
2. Zadruga Pelet

Poljoprivreda

Poljoprivreda na području općina spada u najvažnije grane gospodarstva, jer zapošljava veliki udio stanovništva, omogućuje prehrambenu sigurnost te održivo korištenje resursa. Gusta naseljenost na području odrazila se i na stanje poljoprivrednih površina te prosječnu veličinu posjeda. Zemljište je temeljni faktor poljoprivredne proizvodnje, a jedan od najvećih problema poljoprivrede ovog područja vezan je uz strukturu zemljišnog posjeda. Područje karakterizira velika rascjepkanost zemljišnih čestica što onemogućuje konkurentniju proizvodnju određenih kultura. Kao poseban problem nameću se i neriješeni imovinsko-pravni odnosi.

Veliki dio poljoprivredne strukture čine poljoprivredna kućanstva kojima poljoprivreda nije jedini izvor prihoda i ona najčešće nisu tržišno orijentirana, kao što je to slučaj s obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima kojima je poljoprivreda osnovni i jedini izvor prihoda. Ona raspolažu potrebnom mehanizacijom, proizvode za tržište te su specijalizirana na određenu vrstu proizvodnje.

Tablica 13: Broj poljoprivrednih gospodarstva i poljoprivredne površine na području općina

STAVKA	Goričan	Donja Dubrava	Donji Vidovec	
vrsta PG	OPG	109	87	106
	obrt	0	3	1
	trgovačko društvo	0	0	2
	zadruga	0	0	0
	ostali	0	0	0
ukupan broj PG-ARKOD	109	90	109	
livade	8,81	4,73	8,47	
oranice	732,55	653,86	398,91	
orašaste kulture	16,45	0,27	0	
vinogradi	0,61	0,30	0	
voćne vrste	15,53	22,81	1,87	

mješoviti trajni nasadi	0	0,16	0
ostalo	1,81	28,61	0
pašnjak	0	0,12	0
staklenici na oranici	0	0,04	0
ukupne površine u korištenju (ha)- ARKOD	775,76	710,90	409,25
ukupna površina općine (ha)	2.156	1.916	1.364
ukupne poljoprivredne površine (PPU)	1.781	891	1.075
udio iskorištenja poljoprivrednih površina	43,6%	79,8%	38,1%

Izvor: ARKOD i PPU općina

U Prostornom planu Općine Goričan od ukupne površine od 2126ha evidentirano je 1781ha plodnog poljoprivrednog zemljišta i 920 kućanstava u poljoprivrednoj proizvodnji. Kada se podaci o poljoprivrednim površinama (775,76ha) i broju poljoprivrednih gospodarstava (109) evidentiranih u ARKODu, kojeg vodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, usporede s podacima iz PPU dolazi se do zaključka da 11,85% poljoprivrednih gospodarstava obrađuje i koristi 43,56% raspoloživih poljoprivrednih površina za poljoprivrednu proizvodnju. No stvarno stanje na terenu je drugačije i gotovo sva površina (90%) je u upotrebi. Zbog neriješenih vlasničko-imovinskih pitanja zemljište ne može ući u službene evidencije, niti proizvođači za te površine mogu ostvariti pravo na potpore.

Na poljoprivrednim površinama Općine Goričan, sukladno Prostornom planu uređenja, najzastupljenije su oranice s ratarskom proizvodnjom i to kukuruzom, pšenicom te šećernom repom. A što se tiče stočarske proizvodnje vrlo mali je broj poljoprivrednih gospodarstava (22) koji uzgaja stoku. Prema evidenciji Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju 72% poljoprivrednih gospodarstava se bavi svinjogojstvom, a zastupljeno je i govedarstvo te jedno gospodarstvo u kozarstvu.

Prema podacima Državne geodetske uprave (katastra) u Općini Donja Dubrava od ukupne površine od 1916 ha gotovo polovica (46%) otpada na poljoprivredno zemljište (891 ha, od čega su 275 ha u vlasništvu RH). Značajne površine Općine još čine livade i pašnjaci čija je površina ukupno 220 ha.

Usporedbom podataka o poljoprivrednim površinama (710,90 ha) i broju poljoprivrednih gospodarstava (90) evidentiranih u ARKODu, kojeg vodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, i podataka iz katastra, evidentno je da se vrlo veliki udio raspoloživih poljoprivrednih površina stvarno koristi i koristi se za poljoprivrednu proizvodnju (79,8%).

Na području Općine Donje Dubrave najzastupljenija je ratarska proizvodnja i to sljedećih kultura: kukuruza, pšenice, ječma i šećerne repe, a značajna je i proizvodnja uljarica, korjenastog povrća (najviše luka i češnjaka) te jabuka. U posljednje vrijeme sve je veći interes za sadnju ne toliko

uobičajenih kultura, kao što primjerice lijeska. Vezano uz stočarstvo svega 7 poljoprivrednih gospodarstava se bavi uzgojem stoke i to većinom u svinjogojstvu (*iako ima nekoliko gospodarstava koja uzgajaju koze, ovce i goveda*).

U Prostornom planu Općine Donji Vidovec od ukupne površine od 1364ha evidentirano je 1075ha plodnog poljoprivrednog zemljišta (78,8% površine Općine). Kada se podaci o poljoprivrednim površinama (409,25ha) i broju poljoprivrednih gospodarstava (109) evidentiranih u ARKODu, kojeg vodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, usporede s podacima iz PPU dolazi se do zaključka da je svega 38,1% raspoloživih poljoprivrednih površina u poljoprivrednoj proizvodnji. Prema podacima Općine zapravo se radi o razlici nastaloj zbog nesređenosti katastarskih podataka.

Na području Općine Donji Vidovec također je najzastupljenija ratarska proizvodnja sličnih kultura (*kukuruz, pšenica, ječam, uljarice, tritikali, šećerna repa*). Značajna je i proizvodnja tikva golica, korjenastog povrća te jabuka. Stočarstvom se pak bavi tek 13 poljoprivrednih gospodarstava i to većinom svinjogojstvom (*iako 4 gospodarstava uzgaja i goveda*).

Šumarstvo (*površine, gospodarske jedinice*)

Prema podacima Hrvatskih šuma d.o.o. ukupna površina šuma i šumskih zemljišta u RH iznosi 2.688.687ha, što je 47% kopnene površine države. Od toga je 2.106.917ha u vlasništvu RH, dok je 581.770ha u vlasništvu privatnih šumoposjednika. Glavnom šuma u vlasništvu države gospodare Hrvatske šume (2.018.987ha). Šumske površine na području tri općine čine svega 0,035% ukupnih šumskih površina Republike Hrvatske (*Goričan 0,019%, Donja Dubrava 0,011% i Donji Vidovec 0,005%*).

Prema podacima iz PPUa na području Općine Goričan šumske površine zauzimaju oko 511 ha, što čini oko 24% ukupne površine Općine. Radi se o šumama gospodarske namjene pretežito lociranih u središnjem i južnom dijelu Općine te zaštitnim šumama uz rijeku Muru.

Šumske površine uz Muru, zaštitne su šume s osnovnom funkcijom zaštite od riječne erozije. U smislu održavanja preostalih riječnih ekosustava, potrebno ih je čuvati, revitalizirati i širiti na okolno manje kvalitetno poljoprivredno tlo. Zaštitne šume uz Muru nije dozvoljeno sjeći totalnom sječom, već ih je potrebno obnavljati i proširivati na područja manje kvalitetnog obradivog tla.

Na području Općine Goričan, dio šuma se koristi u gospodarske svrhe, kroz gospodarsku jedinicu Donje Međimurje, što će se i u budućnosti održati.

Daljnje korištenje i održavanje šuma, a posebno privatnih šuma, potrebno je usmjeriti u smislu njihova razvoja kao sociološki značajnih prostora.

Visoka vegetacija koja se uspjela održati i unatoč tome što se zemljište načelno u potpunosti pretvorilo u oranice ima ambijentalnu funkciju, ali i funkciju održanja malobrojne preostale lovne divljači.

Prema podacima Državne geodetske uprave i Šumarije Čakovec površine pod šumama na području Općine Donja Dubrava čine 15% Općine odnosno 289 ha, od čega se gotovo polovica nalazi u vlasništvu Hrvatskih šuma. Šume su bjelogorične, a naviše je zastupljena vrba, topola i joha.

Površine pod šumama čine 9,97% Općine Donji Vidovec odnosno 136,01 ha. Šume su bjelogorične, a naviše je zastupljena vrba, topola i joha.

2.7 Infrastruktura

Prometna infrastruktura

Obzirom na vrlo dobar prometni položaj i blizinu granice s Republikom Mađarskom, mreža prometnica je dobro razvijena, a prati je i zadovoljavajuća izgrađenost infrastrukture.

Autoput Goričan – Zagreb je jedina državna cesta unutar Općine Goričan. U sjevernom dijelu Općine nalazi se granični cestovni prijelaz Goričan. Granični prijelaz počeo se graditi 1991. godine, a kao stalni međunarodni granični prijelaz I. kategorije s carinskom ispostavom te graničnim službama je od 1994. godine.

Za potrebe graničnog prijelaza izdvojeno je područje od cca 11,68 ha, s potencijalnim proširenjem za cca 5,7 ha. Na području graničnog prijelaza su izgrađeni sadržaji međunarodne špedicije, kamionskog terminala, benzinske crpke, carinske službe, ispostave graničnih inspekcijских službi – veterinarske, fitopatološke, gospodarske i sanitarne inspekcije te prateći ugostiteljski sadržaji.

S okolnim naseljima Goričan je povezan županijskim i lokalnim cestama te nema potrebe za izgradnjom novih, već samo za rekonstrukcijom i održavanjem postojećih.

Područjem Općine prolazi magistralna glavna željeznička pruga Kotoriba – Čakovec – Pragersko, ali na području Općine nema stajališta željeznice. Ova željeznička pruga u prometnom značenju ima ulogu spojne željezničke pruge između V. Paneuropskog koridora i ogranka V. B paneuropskog koridora i istodobno služi za regionalni željeznički promet između sjeverne Hrvatske i susjedne regije u Mađarskoj te regionalni promet između središnje i sjeverne Hrvatske.

Područjem Općine Goričan prometuje autobusni prijevoznik ATP Varaždin i to svaki dan nekoliko linija vozi na relaciji prema Prelogu i Čakovcu, dok za Zagreb nema direktne linije.

Postojeći prometni sustav na području Općine Donja Dubrava i Općine Donji Vidovec dio je glavne cestovne mreže Međimurja. Kroz općine prolazi državna cesta br. D-20 Varaždin (D-2) – Nedelišće – Čakovec – Prelog – Donja Dubrava – Đelekovec – Drnje (D-41). To je cesta koja spaja općine sa županijskim središtem, a spaja i županije, Međimursku, Koprivničko-križevačku i Varaždinsku.

Na području općina raspoređene su županijske ceste od izuzetno važnog prometnog značaja, poput ceste koja ide paralelno s jezerom i odvodnim kanalom HE Dubrava. Od ostale cestovne infrastrukture u općinama postoji mreža općinskih nerazvrstanih cesta (mjesnih ulica i poljskih putova) tako da su s obzirom na nizinski teritorij općine međusobno kvalitetno prometno povezane.

Iako je mreža cesta i putova na području općina dovoljno razvijena, određeni napori i sredstva trebaju se usmjeriti na njihovu rekonstrukciju i održavanje.

Tako Općina Donja Dubrava već sada ima u planu provesti pojačano održavanje tri prometnice u mjestu te izgraditi cestu u Gospodarskoj zoni „Sjeveroistok“.

Tablica 14: Ceste prema kategorizaciji na području općina

KATEGORIJA CESTE		Goričan	Donja Dubrava	Donji Vidovec
Državne ceste	Asfaltirano (km)	1	5,54	2,67
	Neasfaltirano (km)	0	0	0
Udio %	Asfaltirano	100	100	100
	Neasfaltirano	0	0	0
Županijske ceste	Asfaltirano (km)	4,6	2,79	2,78
	Neasfaltirano (km)	0	0	0
Udio %	Asfaltirano	100	100	100
	Neasfaltirano	0	0	0
Lokalne ceste	Asfaltirano (km)	7,6	3,24	1,97
	Neasfaltirano (km)	4,6	0	0
Udio %	Asfaltirano	63	100	100
	Neasfaltirano	37	0	0
Nerazvrstane ceste	Asfaltirano (km)	8	7,9	8,5
	Neasfaltirano (km)	63	48	45
Udio %	Asfaltirano	11	14	15,9
	Neasfaltirano	89	86	84,1
UKUPNO (km)		88,8	67,47	60,92

Izvor: Općina Goričan; D.Dubrava- GIRUS d.o.o. Šenkovec (geodetsko katastarski poslovi); Općina D. Vidovec, Hrvatske ceste i Županijska uprava za ceste

Donja Dubrava ima organizirani autobusni prijevoz i to na relacijama D. Dubrava-Čakovec, D. Dubrava-Zagreb i u susjednu Koprivničko - Križevačku Županiju (D. Dubrava-Koprivnica).

Na području Općine posluju dva obrtnika koji se bave autobusnim prijevozom putnika, Autobusni prijevoz „RUSAK“ i Autobusni prijevoz „DARKO – TURIST“, ali kroz područje prometuju i:

- „M GRUPA“ Prometni ured Čakovec, „RUDI – EXPRESS d.o.o.“ (D.Dubrava –Čakovec)
- Čazmatrans NOVA d.o.o. (D. Dubrava – Koprivnica)
- Autobusni promet d.d. Varaždin (D. Dubrava – Zagreb)
- Panoramabus d.o.o. Zagreb (D. Dubrava – Zagreb)

Područjem Općine Donja Dubrava ne prolazi željeznička pruga, no željeznička stanica nalazi se u blizini, svega 5km od mjesta.

Donji Vidovec također ima organizirani autobusni prijevoz sa središtem Županije, ali i susjednom Županijom, dok sjevernim dijelom Općine prolazi željeznička pruga Kotoriba- Čakovec, ali nema stajališta. Autoprijevoznici koji prometuju na području Općine Donja Dubrava također prometuju i na području Općine Donji Vidovec.

ITC informacijsko telekomunikacijska infrastruktura (pošta telekomunikacije, Internet)

Na području općina poštanski promet organizira i obavlja „Hrvatska pošta“ d.d. posredstvom poštanskih ureda čime je osigurana zadovoljavajuća pristupačnost poštanske mreže na području i kvalitetno zadovoljenje potreba stanovnika.

Poštanski promet na području Općine Goričan uspostavljen je na način da unutar prostora općine postoji 1 jedinica poštanske mreže i to u naselju Goričan (40324).

Na području Općine Donja Dubrava postoji jedan poštanski ured, kao i jedan na području Općine Donji Vidovec.

Informacijsko telekomunikacijska infrastruktura (fiksna i mobilna telefonija, internet) je također razvijena na području općina te je pristupna mreža u cijelosti izgrađena podzemno.

Što se tiče sustava pokretnih komunikacija, ovdje djeluje nekoliko operatera kao što je T-com, VIPNET, H1, Optima telekom i sl.

Cjelokupna ITC infrastruktura zadovoljava sve potrebe na području općina.

Elektroopskrba

Od za državu značajne linijske energetske infrastrukture prostorom Općine Goričan prolazi dalekovod Žerjavinec – Mađarska (2 x 400 kV), a u dijelu južnog prostora općine prolazi i 35 kV dalekovod, vezan uz HE Dubrava (76MW).

Mreže elektroopskrbe na području Općine Goričan su izvedene kao pretežito zračne te dijelom i podzemne. Električnom energijom se opskrbljuju sva domaćinstva na području Općine te DP „Elektra“ Čakovec na području Općine vodi evidenciju o 1310 obračunskih mjesta (uključujući i fizičke i pravne osobe).

Područje Općine Donja Dubrava električnom energijom opskrbljuje distributer DP „Elektra“ Čakovec, preko trafostanice „Kotoriba“ koja je vezana 35 kV dalekovodom s hidroelektranom HE Dubrava. U samom mjestu razmješteno je 10 trafostanica. Od ukupno 819 kućanstava, 876 je priključeno na električnu energiju što znači da neka kućanstva imaju po dva priključka te na području Općine ima 103 priključka na električnu energiju od strane gospodarstvenika.

Područje Općine Donji Vidovec isto se napaja energijom od distributera DP „Elektra“ Čakovec, preko trafostanice „Kotoriba“. U samom mjestu razmješteno je 6 trafostanica, a u planu je izgradnja još dvije. Prema podacima Općine električnom energijom se opskrbljuje 457 kućanstava, a postoji evidencija o 520 priključaka, što također ukazuje da pojedina kućanstva imaju više od jednog priključka.

Cjelokupna mreža niskonaponske struje u potpunosti je razvijena na području općina i zadovoljava sve potrebe.

Vodoopskrba

Područje Općine Goričan opskrbljuje se pitkom vodom iz vodocrpilišta „Prelog“, odnosno spada u IV. vodoopskrbnu zonu Međimurja. Glavni dovodni vod je iz smjera Donjeg Kraljevca. Vodoopskrba graničnog prijelaza je riješena preko naselja Goričan, a vod ide uz trasu županijske prometnice ŽC 2026. Distribuciju vode na području Općine obavljaju „Međimurske vode“ d.o.o. Čakovec. Na području Općine evidentirano je 916 potrošača u kategoriji domaćinstava i 68 u kategoriji gospodarstva, što čini 88% pokrivenosti.

Distribuciju vode na području Općine Donja Dubrava i Donji Vidovec također obavljaju „Međimurske vode“ d.o.o. Čakovec te je na području općina izgrađena razvodna vodoopskrbna mreža koja se opskrbljuje iz vodocrpilišta „Prelog“. Trase magistralnih opskrbnih cjevovoda naselja se u općinama u pravilu poklapaju s trasama prometnica. Od ukupno 819 kućanstava, priključeno je oko 92,5% na području Općine Donja Dubrava, dok je na području Općine Donji Vidovec od ukupno 457 kućanstava, priključeno je oko 107,8% (što znači da pojedina kućanstva imaju više od jednog priključka).

Iako je mreža vodoopskrbe izgrađena i postignut je značajan udio priključenja kućanstava na tu mrežu, cilj općina je zaokružiti sustav potpunim priključenjem svih kućanstava na mrežu.

Tablica 15: Podaci o broju domaćinstava i broju vodovodnih priključaka

Općina	Broj kućanstava (Privremeni popis kućanstava 2011.)	Broj vodovodnih priključaka-kućanstva	Postotak priključenosti	Broj vodovodnih priključaka - gospodarstvo (kom)	Dužina vodovodne mreže (m)	Potrošnja vode (m ³)	Broj kanalizacijskih priključaka	Dužina kanalizacijske mreže (m)
Goričan	1.094	903	83%	66	21.046	97.285	0	0
Donja Dubrava	819	758	92,55%	45	18.500	51.370	0	0
Donji Vidovec	457	496	107,8	22	9334	46.935	0	0

Izvor: DD- Međimurske vode d.o.o., veljača 2014.; G-Općina Goričan i Međimurske vode, 2013.; Općina Donji Vidovec

Odvodnja

Općina Goričan trenutno nema sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda pa se značajniji napredak u podizanju komunalnog standarda planira postići izgradnjom cjelovitog sustava uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Projekt izgradnje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda planiran je za 2015. godinu s ciljem da se odvodnja u naselju Goričan uklopi u sustav pročišćavanja otpadnih voda i da se priključi što veći broja kućanstava.

Općine Donja Dubrava i Donji Vidovec također nemaju riješeno pitanje odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda. Otpadne vode iz kućanstva prikupljaju se putem individualnih septičkih jama, a oborinske vode odvođe se otvorenim jarcima. Općine Donja Dubrava i Donji Vidovec su kandidirale projekte izgradnje kanalizacije i pročišćavanja otpadnih voda na natječaje za financiranje iz EU fondova, a nosioci projekata su Međimurske vode i Hrvatske vode.

Upravljanje otpadom

Jedan od najvećih komunalnih problema u Međimurskoj županiji je zbrinjavanje otpada. Komunalni otpad je prema zakonskim propisima u nadležnosti jedinica lokalne samouprave, koje bi ga trebale riješiti izgradnjom reciklažnog dvorišta na vlastitom području. Trenutno na području općina nema deponija, a navedeni nedostatak otklonit će se u suradnji sa susjednim jedinicama lokalne samouprave. Trenutno su općine zbrinjavanje komunalnog otpada organizirale na način da su sklopile ugovor o sakupljanju, odvozu i odlaganju komunalnog otpada s tvrtkom koja se bavi tom djelatnošću, GKP PRE-KOM d.o.o.

Plinska mreža

Studija opskrbe plinom za Međimurje izrađena je 1991. godine i nakon nje je krenuo proces plinifikacije većeg dijela Međimurja, tako i područja općina. Opskrba Županije plinom bazira se na

izgradnji sustava koji osigurava dotok plina iz dva glavna smjera, Varaždin i Legrad, koji bi se u konačnici trebali spojiti u prsten.

Općina Goričan ima izvedenu plinsku mrežu koja je na sustav vezana preko Donjeg Kraljevca, a distribucija se provodi putem distributera „Međimurje-plin“ d.o.o. Čakovec. Dužina plinovoda na području Općine je 21.065 metara, a na plinsku mrežu priključeno je 601 kućanstvo, 1 veliki potrošač i 26 ostalih korisnika.

Distribuciju plina na području Općine Donja Dubrava obavlja također distributer „Međimurje-plin“ d.o.o. Čakovec. Dužina plinovoda na području Općine je 19.493 metara. Na plinsku mrežu priključeno je 451 domaćinstvo i 1 potrošač u industriji, odnosno veliki potrošač te 39 ostalih korisnika. Domaćinstva imaju godišnju potrošnju 462.983 metara³, industrija 74.004 m³, dok ostali imaju potrošnju 246.880 m³.

Distribuciju plina na području Općine Donji Vidovec također obavlja distributer „Međimurje-plin“ d.o.o. Čakovec. Dužina plinovoda na području Općine Donji Vidovec je 12.598 metara. Na plinsku mrežu priključeno je 297 domaćinstva i 26 ostalih potrošači. Godišnja potrošnja se kreće oko 259.202 m³.

Cjelokupna plinska mreža u potpunosti je razvijena na području općina i zadovoljava sve potrebe.

Društvena i ostala infrastruktura

Društvena infrastruktura je najvažnija komponenta društvenog standarda kojom se ostvaruje napredak i razvoj unutar svake zajednice. Ona podiže obrazovnu, kulturnu i znanstvenu razinu, zdravstvenu kulturu i standard cjelokupnog stanovništva, pridonosi povećanju socijalne skrbi, osigurava nesmetano bavljenje sportskim aktivnostima, pruža rekreaciju i odmor stanovništvu te ostvaruje mnogobrojne dugoročne ciljeve.

Odgojno- obrazovnu infrastrukturu općina čine predškolske ustanove i osnovne škole.

Svaka općina ima jedan vrtić koji okuplja djecu od šest mjeseci života do polaska u školu te kapacitetima odgovaraju trenutnim potrebama općina. Trenutno vrtićki program na području općina pohađa ukupno 121 dijete (*u Općini Goričan 54, Donjoj Dubravi 44 te u Donjem Vidovecu 23 djeteta*).

U vrtiću Općine Goričan („Ružica“) se uz redovni predškolski program provodi i program za nacionalne manjine, vjerski odgoj te jednom tjedno i program učenja engleskog jezika.

U programu vrtića Donja Dubrava („Klinčec“) također se provode dodatni programi i to program učenja engleskog jezika i programi pod vodstvom logopeda.

Općina Donji Vidovec planira proširiti postojeći dječji vrtić koji djeluje u sklopu školske zgrade, a u planu je i izgradnja nove školske zgrade, čijom izgradnjom bi vrtić dobio nove prostore.

Program vrtića Donji Vidovec sastoji se od redovnog programa i programa logopeda.

Općine sustavno rade na osiguravanju bolje kvalitete i dostupnosti usluga kroz modernizaciju i razvoj infrastrukture u svrhu unapređenja odgoja i obrazovanja te razvijanja učinkovitih programa. Iako kapacitetom prostori zadovoljavaju trenutne potrebe, ulaganja u modernizaciju i unapređenje su uvijek dobro došla.

Osnovnoškolsko obrazovanje na području općina provodi se kroz Osnovnu školu u Goričanu, Osnovnu školu Donja Dubrava i Područnu školu (Osnovne škole Donja Dubrava) u Donjem Vidovcu.

Općine sustavno rade na osiguravanju bolje kvalitete i dostupnosti odgojno-obrazovnih usluga kroz modernizaciju i razvoj infrastrukture te razvijanja učinkovitih programa. Iako kapacitetom prostori zadovoljavaju trenutne potrebe, ulaganja u modernizaciju i unapređenje su potrebna. Problem rada obrazovnog sustava jedino predstavlja smjenski rad.

U naselju Općine Goričan ima 5 parkova u kojima su smještena dječja igrališta. Broj igrališta u potpunosti zadovoljava potrebe stanovnika, a postojeća instalirana oprema je relativno nova, jer je tijekom 2011. godine Općina opremila sva igrališta kompletno novom opremom. Zbog prirode opreme i njenog korištenja u predstojećem periodu bit će ponovno potrebno obnoviti svu instaliranu opremu.

Na području Općine Donja Dubrava ima jedno dječje igralište koje je potrebno obnoviti. Također postoji potreba za izgradnjom nekoliko dječjih igrališta na različitim lokacijama u mjestu.

Na području Općine Donji Vidovec nalazi se jedno dječje igralište, a u planu je izgradnja još dva i to jednog u sklopu sportskog parka i jednog kod ribičkog doma.

Zdravstvena zaštita na području općina organizirana je kroz mrežu zdravstvene zaštite sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti i to kroz domove zdravlja Doma zdravlja Čakovec. Na području svake općine djeluje jedan dom zdravlja. Također su na području općina dostupne i ljekarne.

Socijalna skrb jedna je od bitnih djelatnosti zbog većinom starijeg stanovništva koji žive na području. Socijalna skrb organizirana je putem Centra za socijalnu skrb Čakovec, s ispostavom u Prelogu.

Socijalna i zdravstvena skrb te njega starijih i nemoćnih osoba organizirana je samo u Općini Goričan, gdje djeluje jedan privatni Dom za starije i nemoćne (*Gudlin*).

Na području općina djeluju organizacije civilnog društva među kojima su najzastupljenije udruge.

Prema popisu udruga dostavljenom od strane općina, na području Općine Goričan djeluje 24 udruga:

1. Lovачko društvo Srnjak Donji Kraljevec - Goričan
2. SRD Smuđ Goričan
3. ŽNK Trnava
4. NK Trnava
5. Stolnoteniski KLM klub Goričan
6. Biciklistički klub Corner Boys
7. Hrvatsko – kulturno umjetničko društvo Goričan
8. Puhački orkestar Goričan (u sklopu koje djeluje Limena glazba Goričan)
9. Umjetničko likovna udruga SLIKA
10. Šahovski klub Goričan
11. DVD Goričan
12. Cehovsko društvo
13. Udruga umirovljenika
14. Udruga Prijatelji
15. Udruga Loka
16. Mažoretkinje i Twirling klub Goričan
17. Udruga poljoprivrednih proizvođača Općine Goričan
18. UDVDR Goričan
19. Udruga Sunce
20. GOWIRELESS
21. Udruga Osmjeh
22. Udruga za boljitak Roma
23. Udruga Dvorščakov most
24. Klub 54. samostalne pješačke bojne

Svake godine Općina Goričan rezervira određena sredstva za javne potrebe u kulturi koje su od interesa za samu Općinu, pomaganjem i promicanjem kulturnog i umjetničkog stvaranja, akcijama i manifestacijama u kulturi, koje doprinose razvoju i promociji kulturnog života na području Općine. Neke od udruga imaju postignute značajne rezultate u svom djelovanju i najaktivnije su udruge u promicanju kulturnih i društvenih vrijednosti područja općine. Tako valja istaknuti da su Mažoretkinje Goričana i Twirling klub osvajači europskih i državnih medalja na natjecanjima u mažoret plesu, a HKUD Goričan, koji njeguje kulturnu baštinu i običaje kraja, je aktivni sudionik svih smotri i priredbi na regionalnom i državnom nivou (pa i preko granica lijepe naše).

Također Općina ima isti pristup kod pomaganja sportskih udruga, promicanja sportskih aktivnosti, posebno kod djece i mladih, podizanju kvalitete sporta te razvijanju moralne vrijednosti sportaša.

Na području Općine Donja Dubrava djeluju 23 udruge:

1. Košarkaški klub „Dubravčan“ Donja Dubrava
2. Kuglački klub „Dubravčan“ Donja Dubrava
3. Nautički klub „Fljojsar“ Donja Dubrava
4. Nogometni klub „Dubravčan“ Donja Dubrava
5. Paintball klub „Pozoj“ Donja Dubrava
6. Teniski klub Dubravčan Donja Dubrava
7. Udruga navijača „Donja Dubrava“
8. Lovačko društvo „Fazan“ Donja Dubrava
9. Konjički klub „Nikola Zrinski“ Donja Dubrava
10. Športsko ribolovno društvo „Štuka“ Donja Dubrava
11. DVD Donja Dubrava
12. Kulturno umjetničko društvo „Seljačka sloga“ Donja Dubrava
13. Puhački orkestar Općine Donja Dubrava
14. Udruga obrtnika i poduzetnika Donja Dubrava
15. Udruga uzgajivača malih životinja „Međimurska lastavica“ Donja Dubrava
16. Zaštitarsko – ekološka udruga Senjar
17. Udruga za informatiku, bežične mreže i napredne tehnologije DDWireless Donja Dubrava
18. Udruga za starije osobe Donja Dubrava
19. Udruga umirovljenika Donja Dubrava
20. Udruga žena Donja Dubrava
21. Klub liječenih alkoholičara „Osmijeh“ Donja Dubrava
22. Općinsko društvo Crvenog križa Donja Dubrava
23. UHVDR – ogranak Donja Dubrava

Na području Općine Donji Vidovec djeluje 12 udruga i to:

1. LD „PATKA“
2. SRD „MRENA“
3. STOLNOTENISKI KLUB
4. KUD „Donji Vidovec“
5. MNK „Vidovski zlatari“
6. DVD Donji Vidovec
7. Društvo žena

8. Društvo NAŠA DJECA
9. Crveni križ
10. Podružnica umirovljenika
11. Udruga navijača „VIDOVSKI VOKI“
12. Veterani Domovinskog rata

KUD Donji Vidovec kvalitetom je uvršten među vodeće sekcije u RH, a u svojim redovima ima i najboljeg glumca amatera RH. Od strane prosudbene komisije Hrvatskog sabora kulture gosp. Gabrijel Matulin proglašen je najboljim glumcem amaterom u Republici Hrvatskoj.

Za opći razvoj općina bitno je i tradicijsko postojanje dobrovoljnih vatrogasnih društava u svakoj općini. To su udruge dobrovoljnih vatrogasaca od interesa za RH u djelatnosti zaštite od požara. Članovi društava su fizičke i pravne osobe koje primarno rade na unapređenju vatrogastva i zaštite od požara, ali obavljaju i druge poslove u skladu sa svojim statutima.

Društva na području općina djeluju već više od stoljeća (*DVD Goričan i DVD Donja Dubrava od 1888. godine, dok DVD Donji Vidovec čak i ranije, od 1884. godine*). Rad društava temelji se na načelima dobrovoljne aktivnosti i samoorganiziranosti stanovnika na ostvarivanju humanitarnih ideja te međusobne pomoći u borbi protiv požarnih i drugih elementarnih opasnosti.

2.8 Turistički resursi i atrakcije

Turistička atrakcijska osnova svake turističke destinacije predstavlja ishodište i uvjet za kreiranje optimalnog turističkog proizvoda. Kako je preduvjet za osmišljavanje plana razvoja turizma uvid u turističku atrakcijsku osnovu kao temeljnu sirovinu za osmišljavanje i unapređenje turističkog proizvoda ovog područja, prilikom izrade ovog planskog dokumenta krenulo se od analize kako bi se:

- turistički resursi (osobito potencijalne turističke atrakcije) mogli aktivirati
- cjelokupna turistička resursna osnova mogla vrednovati u smislu stvaranja prepoznatljivih kulturno-turističkih cjelina i proizvoda
- osigurala odgovarajuća zaštita i upravljanje posjetiteljima

Za identifikaciju i evidenciju potencijalnih i realnih turističkih resursa na području općina korišteni su raznovrsni izvori, od službenih pregleda zaštićenih dijelova prirodne i kulturne baštine do razgovora s predstavnicima općina.

Svi resursi identificirani na ovaj način klasificirani su primjenjujući poznati Kušenov koncept „*Osnovne funkcionalne klasifikacije turističkih atrakcija*“ koji atrakcije dijeli na glavnih 16 vrsta: geološke

značajke prostora, klima, voda, biljni svijet, životinjski svijet, zaštićena prirodna baština, zaštićena kulturno-povijesna baština, kulturne i vjerske ustanove, kultura života i rada, znamenite osobe i povijesni događaji, manifestacije, prirodna lječilišta, sportsko-rekreacijske građevine i tereni, turističke staze, putovi i ceste, atrakcije zbog atrakcija i turističke paraatrakcije.

Prirodni resursi i zaštićena prirodna područja

Kako je u uvodu već opisano u ovom poglavlju daje se samo sažetak prirodne resursne osnove područja.

Cjelokupni međimurski krajobraz obilježen je blagim brežuljcima u Gornjem Međimurju i aluvijalnom ravnicom u Donjem Međimurju, a općine pripadaju cjelini Donjeg Međimurja. Prostorom između ostalog dominiraju dvije velike rijeke, Mura i Drava.

Općinom Goričan dominira prostor niskih položaja uz rijeku Muru te terase u sjevernom dijelu područja, a na području općine nalazi se i točka ulijevanja rijeke Trnave u Muru. Vodeni tok Mure je u prošlosti bio izvor energije koja se koristila za rad starih mlinova, a danas se na rijeci Muri odvijaju rekreativni i turistički sadržaji, kao što su ribolov i rafting.

Općine Donja Dubrava i Donji Vidovec u cijelosti su nizinske i karakterizira ih ravnica Donjeg Međimurja kao tvorevina rijeka Drave i Mure, a teren blago pada u smjeru toka rijeke Drave. Najveća površina na području općina je površina rijeke Drave.

Područjem općina također dominira Hidroelektrana „Dubrava“ i njeno hidroakumulacijsko jezero. Uz hidroelektranu teče i stari tok rijeke Drave koji se već koristi kao rafting staza te kao područje za foto-safari na ptice vodenih staništa.

Sve vodene površine općina izrazito su bogate ribom te se na tim lokalitetima održavaju brojna ribička natjecanja.

Uvjetovana zemljopisnim položajem, klima na području općina je umjereno svježja kontinentalna, koju karakteriziraju relativno vruća ljeta, hladne zime, brzi prijelaz iz toplog u hladni dio godine te relativno visoka razina padalina.

Veći dio područja općina u pogledu prirodnih resursa je proglašeno zaštićenim područjem, zbog izuzetne vrijednosti za očuvanje biološke raznolikosti. Područje je uvršteno u područja Ekološke mreže RH i ujedno ekološke mreže Natura 2000, jer na se njemu nalaze važni stanišni tipovi, ali obitavaju i važne divlje svojte.

Zaštićena prirodna područja na području općine su Regionalni park Mura-Drava, Zaštićeni krajobraz rijeke Mure i dva spomenika prirode pojedinačna stabla, Spomenik prirode Hrast lužnjak u Donjem Vidovcu i Spomenik parkovne arhitekture Ginko u Donjoj Dubravi.

Kulturna i povijesna baština

Arheološka nalazišta

Ranoj fazi brončanog doba s područja Međimurja pripada svega nekoliko keramičkih fragmenata iz višeslojnog naselja kod Goričana, ukrašenih karakterističnim vrpčastim ukrasom izvedenim u horizontalnim nizovima. Ovaj način ukrašavanja pripada horizontu tzv. Licenske kulture 1750 – 1600. g.pr.n.e. i spada u završetak ranobrončanog doba na području Sjeverozapadne Hrvatske.

Najljepši primjeri kulture starijeg željeznog doba, i to posude s figuralnim prikazima animalnog svijeta, otkriveni su u nekropoli kod naselja Goričan. Nekropola Goričan prostire se neposredno uz potok Berek na položajima Gmajna, Buci i Gorinka. Na istim lokacijama (Buci, Gmajna, Gorinka) pronađeni su grobovi iz starijeg željeznog doba (7.- 4. st. pr.Kr.), tzv. tumuli koju su kao i u cijeloj unutrašnjosti Hrvatske zemljani tumuli. Tumuli goričanske nekropole nepravilnog su kružnog oblika, promjera 15 – 30 m, visine 0,20 – 1,60 m, ovisno o stupnju devastiranja. Smješteni su na ravnom terenu prosječne nadmorske visine 141 m. Broj sačuvanih tumula ove nekropole znatno je smanjen uslijed intenzivne obrade zemljišta.

Tablica 16: Arheološki lokaliteti na području Općine Goričan

NAZIV ARHEOLOŠKOG LOKALITETA	OPIS	STATUS ZAŠTITE I OZNAKA REGISTRACIJE
Groblje pod tumulima (Gmajna, Buci, Gorinka)	sustavno istraženo prethistorijsko nalazište, tumuli jugoistočno od Goričana, neposredno uz naselje iz starijeg željeznog doba	u postupku valorizacije za upis u Registar kulturnih dobara RH
Gorica	srednjovjekovno nalazište, jugozapadno uz naselje Goričan, uz potok Berek – izvršeno rekognosciranje	P-2897
Gudlinov vrt	srednjovjekovna nekropola, istočno od župne crkve u Goričanu, izvršeno pokusno iskopavanje	u postupku valorizacije za upis u Registar kulturnih dobara RH
Igla (kota 143)	višeslojno naselje - mlađeg brončanog doba, starije željezno doba - istočno od Goričana, locirano na trasi JANAF-a	P-2780
Okolek	nalazište antičkog novca cca 1,0 km jugoistočno od naselja, uz tvornicu MEISO, izvršeno rekognosciranje	u postupku valorizacije za upis u Registar kulturnih dobara RH
„Viko“	naselje zemunica iz starijeg željeznog doba, izvršeno zaštitno iskopavanje	u postupku valorizacije za upis u Registar kulturnih dobara RH
Župnikov vrt	nalazište iz razdoblja starijeg željeznog doba i srednjeg vijeka, neposredno uz župnu crkvu i župni dvor, izvršeno pokusno iskopavanje	u postupku valorizacije za upis u Registar kulturnih dobara RH

Izvor: Izmjena i dopuna PPU Općine Goričan, 12.10.2012.

Neki od arheoloških lokaliteta na području Općine Goričan proglašeni su i zaštićenim kulturnim dobrima, što je opisano u sljedećem poglavlju.

Na današnjem prostoru Donje Dubrave postoje tragovi naseljenosti od starijeg željeznog doba (750 – oko 300 g.pr.Kr.) i to nalazi keramike (7.-5. st. pr. Kr.) na položaju Rožđe, oko 800 metara od Donje Dubrave. U arheološkim istraživanjima kraj Donje Dubrave 1981. godine zapisano je da je običeno višeslojno arheološko nalazište na brežuljku kota 143 sjeverno od sela. Na tom području su već ranije, 1977. godine nađeni na čitavoj površini lokaliteta ulomci keramike, koja se tipološkom analizom mogla lučiti kao materijal starijeg i mlađeg željeznog doba. Od iznimno velikog značenja su pronađeni rimski novac, nakropola i keramika. Na istom nalazištu pronađene su i veći fragmenti posuda crvene boje, ručke, vratovi, trbusi i dna posuda, koji odreda pripadaju antičkom vremenu. Također pronađeno je nekoliko ulomaka tipične ranosrednjovjekovne slavenske keramike tzv. podunavskog tipa koja se na osnovi brojnih analogija može pouzdano datirati na prijelaz 8. u 9. stoljeće.

Područje Općine Donji Vidovec nije istraživano tako da se do arheoloških nalaza dolazi slučajno. Zbog smještaja na nešto višem terenu od okolice te samim tim zaštićenosti od poplava koje su sve do nedavno bile velika opasnost za ovaj dio Međimurja, to područje je bilo povoljnije za stalne naseobine još u pretpovijesno doba. Vrijedni za spomenuti su brojni nalazi iz doba antike (*rimska kaciga, keramika, novac, vrč za vino,...*), a ima nalaza i iz pretpovijesnog doba. Tlocrtna dispozicija Donjeg Vidovca sugerira antičko vojno naselje te najvjerojatnije predstavlja ostatak nekropole iz rimskog doba i to rimsko naselje *Carrodunum*, a to sugerira i naziv polja (*Korodišće-korodunum polje-Carrodunum*) uz sam Donji Vidovec. Navedena slučajna otkrića potrebno je dodatno istražiti te nalazima dodatno oplemeniti turističku ponudu Općine.

Kulturna baština (spomenici, crkve)

Stručne službe u okviru Državne uprave za zaštitu kulturne baštine se, kao i za druga područja Međimurja nalaze u Zagrebu, a dijelom u Varaždinu te je i dokumentacija o kulturnoj baštini s područja općina dijelom pohranjena u arhivi varaždinske ispostave, a dijelom u centrali u Zagrebu.

Revizija popisa kulturnih dobara za područje RH i usklađivanje postojećih popisa prema važećem Zakonu je u tijeku, a provodi se i inventarizacija graditeljske i spomeničke baštine od strane Konzervatorskog odjela u Varaždinu.

Evidentirana graditeljska djela za upis u Registar spomenika kulturne baštine na području Općine Goričan su sljedeća:

- Crkva sv. Leonarda, 18. stoljeće – longitudinalnog tipa. Svetište joj je uže od lađe i završava zaobljenom apsidom, uz koju je nedavno uređen park.

- Orgulje u crkvi sv. Leonarda
- Glavni oltar sv. Leonarda i bočni oltar Majke Božje Žalosne
- Kurja župnog dvora iz 1822.
- Pil sv. Obitelji
- Kapela sv. Florijana iz 1821. u središtu naselja,
- Kapela Marije kraljice iz 1937. u Zavrtnoj ulici,
- Kapela sv. Mihovila iz 1936. kod zgrade Općine i
- Raspeće s likovima Josipa i Marije u podnožju iz 1911.
- Oktogonalni pil Sv. Jurja iz 1726. godine – u središtu Goričana i
- Kip "Tužnog Krista" iz 1896. godine
- Poklonac u obliku četverokutne kapele – s kipom "Pieta" iz 1841. na putu prema Muri nedavno obnovljen
- Poklonac sv. Antuna Padovanskog
- Raspeće u čijem podnožju su likovi sv. Franje i sv. Mihovila s početka 20. st.
- Kao ambijentalno uređenje okoliša spominje se "tratina s pokojim stablom" uz župnu crkvu u Goričanu – tratina je nedavno uređena u sklopu uređenja kontaktnog parkovnog prostora župne crkve

Tablica 17: Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Općine Goričan

Oznaka dobra	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
P-2897	Arheološko nalazište Gorica	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
P-2780	Arheološko nalazište Iгла	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
P-4473	Arheološko nalazište Nekropola pod tumulima	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-2950	Crkva sv. Leonarda, kurija župnog dvora i pil sv. Obitelji	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
P-3973	Glavni oltar sv. Leonarda i bočni oltar Majke Božje Žalosne	Pokretno kulturno dobro - zbirka
Z-4507	Orgulje u crkvi sv. Leonarda	Pokretno kulturno dobro - pojedinačno

Izvor: Registar kulturnih dobara Ministarstva kulture (stanje na dan 06.03.2014.)

Donja Dubrava bogata je građevinama izgrađenih krajem 19. stoljeća, po uzoru na Austro-Ugarsku izgradnju s historističkim stilskim obilježjima. Značajnija dobra su sljedeća:

- Dom kulture „Zalan“ u samom centru temeljem Rješenja Ministarstva kulture proglašen je kulturnim dobrom. U sklopu Doma može se pogledati Etno zbirka Kulturno umjetničkog društva „Seljačka sloga“. Radi se o ugaonoj prizemnici sagrađenoj krajem 19. st. u duhu historicizma, koja osim bogatih dekoracija izvedenih u žbuci s vanjske strane, pažnju privlači i u unutrašnjosti oslikanim prostorijama.
- park u kojem se nalazi Spomenik Nikole Zrinskog na kojeg se prostire prekrasan pogled ulaskom u centar mjesta.
- Kurija župnog dvora zaštićena je Rješenjem o preventivnoj zaštiti spomenika kulture koje je izdao Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture. To je kasnobarokna, klasicistička jednokatnica sagrađena 1806. godine kao jedna od najstarijih zidanih kurija u ovom kraju.

- Sakralni spomenici skromnijih karakteristika poput kapelica, pilova, raspela... također predstavljaju bogatstvo kulturnog nasljeđa.
- Orgulje iz Crkve Sv. Margareta

Tablica 18: Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Općine Donja Dubrava

Oznaka dobra	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Z-1442	Kuća "Zalan", Trg Republike 9	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4178	Orgulje iz crkve sv. Margarete	Pokretno kulturno dobro - pojedinačno

Izvor: Registar kulturnih dobara Ministarstva kulture (stanje na dan 06.03.2014.)

Općina Donji Vidovec također posjeduje značajne građevine iz kojih se očituje bogato kulturno nasljeđe i to:

- Barokni kompleks župne crkve koji dominira sjedištem mjesta. U današnjem obliku crkva je nastala krajem 18. stoljeća. To je jednobrodna građevina sa zaobljenim svetištem i postrance izgrađenim zvonikom. U unutrašnjosti crkve nalazi se brojni vrijedni inventar, a to je uz oltar, slika Marije Pomoćnice u pozlaćenom okviru (*što je replika zavjetne slike u austrijskom mjestu Mariazell*), slika patrona sv. Vida, reljef sv. Trojstva s kipovima anđela, propovjedaonica, kaleži, monstrance i drugi vrijedni inventar. Crkva sv. Vida i župni dvor te crkveni inventar su temeljem Rješenja Ministarstva kulture proglašeni kulturnim dobrom.
- Kapelica Sedam žalosti BDM podignuta 1893. na groblju.
- Kapelica sv. Ivana Nepomuka, oko 250 m od crkve u smjeru Kotoribe, izgrađena u 18. st.
- Poklonac sv. Marije Pomoćnice iz 19. stoljeća.
- Poklonac sv. Križa iz 1928.g.
- Pil Presvetog Trojstva iz 1794.g. (kasni barok).
- Pil sv. Florijana (klasicizam) iz 1792.g.
- Pil Majke Božje iz 1908.
- Raspelo iz 1874.g.
- Raspelo iz 1912. G.
- Kameno raspelo iz 1903.g.
- Raspelo na groblju iz 1912.g.

Tablica 19: Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Općine Donji Vidovec

Oznaka dobra	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Z-1113	Crkva sv. Vida i župni dvor	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-5371	Inventar crkve sv. Vida	Pokretno kulturno dobro - zbirka
Z-5984	Umijeće vađenja zlata – zlatarenje u Međimurju	Nematerijalno kulturno dobro

Izvor: Registar kulturnih dobara Ministarstva kulture (stanje na dan 06.03.2014.)

Vrijedno je spomenuti da se jugoistočno od mjesta Donji Vidovec nalazio 6 metara visok hrastov stup iz pretkršćanskog razdoblja posvećen Svevidu, što također sugerira povezanost sa sadašnjim imenom mjesta. Vjerna replika tog spomenika čuva se u Uredu Općine Donji Vidovec.

Za vrijeme Zrinskih, u današnjoj šumi Kletnice, nalazio se ljetnikovac Zrinskih, a samo ime šume sugerira da su se tu Zrinskima davali računi i prisega na vjernost (kleti se-kletnice). Zanimljivo je da su se u to doba žitelji bavili i uzgojem cvijeća za europske dvorove (prema rukopisnoj Vidovskoj knjizi). Na području mjesta velik je broj pilova te kapelica, a na groblju je podignuta mala crkvice što je vrlo rijetko u ostalim mjestima u Međimurju.

Na području Općine Donji Vidovec postoji i građevina za kuhanje šibe koju Općina planira otkupiti (kao i kovačnicu) i smjestiti u okviru Etno parka.

Manifestacije, sajmovi

Općina Goričan na dan 24. lipnja obilježava Dan općine (kada se slavi sv. Ivan Krstitelj), ali uz taj dan na području Općine održavaju se i sljedeće manifestacije:

1. Proštenje
2. Fašnik
3. Gorički maraton- natjecanje u trčanju u raznim kategorijama, na kojem sudjeluju domaći, ali i inozemni trkači

Manifestacija koja se održala samo jednom, ali koja je bila iznimno posjećena, održana je 2010. godine u sklopu IPA prekograničnog programa Mađarska-Hrvatska i to pod nazivom FESTIVAL „PUNA ZDELA“. Partneri u projektu su bili Pomursko udruženje za ruralni razvoj s mađarske strane te Kulturno umjetničko društvo Goričan s hrvatske strane. Projekt je nastao s namjerom razvoja prekogranične suradnje kojim se promoviralo zajedničko kulturno nasljeđe te tradicionalna organska gastronomija. Održano je 7 gastronomskih festivala (u naseljima: Serdehelj, Mlinarci, Sumarton i Murakeresztur u Mađarskoj te u Goričanu, Donjem Vidovcu i Donjoj Dubravi) za koja su se pripremala stara „gorčka“ jela, a koja već pomalo tonu u zaborav.

Također 2010. godine u sklopu navedenog projekta, i u suradnji s HKUD Goričan, održana je i manifestacija „Kaj su jeli naši stari“, gdje su članovi HKUD-a prezentirali nekadašnje gastronomske običaje goričkog kraja. Bila je to prilika da se degustiraju mnoga zdrava jela iz goričke pučke kuhinje, a koja se u današnje vrijeme rijetko ili nikad ne nalaze na našim stolovima.

Obnavljanje ovakvih manifestacija na području Općine Goričan dalo bi višestruke koristi samoj Općini, ali i cjelokupnoj županiji.

U Općini Donja Dubrava se 13. srpnja svake godine obilježava Dan Općine uz koji se održavaju i razne lokalno-tradicijske manifestacije poput:

1. „Dani luka i ekološke proizvodnje“ koja je uspješno posjećena te na koju dolaze posjetitelji i izlagači iz cijele Hrvatske te susjednih zemalja
2. „Izložba malih životinja“ koja broji veliku posjećenost
3. „Smotra folklor“ koja se održava svake dvije godine
4. „Maškare“
5. „Dravska regata“- smotra dravskih plovila i spust čamcima od Donje Dubrave do ušća rijeke Mure u Dravu
6. Ekipno natjecanje u veslanju dravskim čamcima
7. „Božićni koncert puhačkog orkestra“
8. Manifestacija Zrinskih

Sporazum o održavanju Manifestacije Zrinskih potpisale su pogranične općine RH i Mađarske, s hrvatske strane aktivno svake godine sudjeluju općine Donja Dubrava, Donji Vidovec i Legrad, a s mađarske strane općine Belezna, Ortiloš, Murakerestur, Zakanyfaly i Mlinarci. Potpisanim sporazumom određeno je da svake godine jedna od ovih općina bude domaćin susreta. Svrha održavanja manifestacije je održavanje uspomene na utvrdu Novi Zrin i njezinu povijesnu ulogu.

Općina Donji Vidovec svoj dan općine obilježava na dan 15. lipnja kada započinju Dani općine s bogatim kulturno sportskim programom. Neke od manifestacija koje se tijekom godine redovito održavaju su:

1. PLAVO BIJELA NOĆ, VALENTINOVO (nositelj aktivnosti je NK „VIDOVČAN“)
2. FAŠENSKA POVORKA-PLES MASKI
3. PALJENJE VUZMENKE
4. Demonstracija ispiranja zlata, vožnja čamcima, dječji vlakić (nositelj aktivnosti je MNK „VIDOVSKI ZLATARI“)
5. DANI OPĆINE 13.06. – 25.06. (književne večeri, folklorne večeri, izložbe, radionice, ribičko natjecanje, malonogometni turnir, susret s liječnicima i medicinskim sestrama Županijske bolnice Čakovec, svečana sjednica, spust rijekom Dravom...)
6. VIDOVSKI ZLATARI- spust rijekom Dravom (aktivnost provodi MNK „VIDOVSKI ZLATARI“)
7. Humanitarna akcija „Samo trenutak“ (u akciji sudjeluju sve udruga, a nositelj je udruga VIDOVSKI VOKI)
8. Tradicionalna turističko povijesna manifestacija „LOV NA ZLATARSKI PRSTEN“ (aktivnost provodi MNK „VIDOVSKI ZLATARI“)
9. Manifestacija Zrinskih- niz kulturno povijesnih priredbi vezanih uz uspomenu na Zrinske

Turističke staze, putovi i ceste

Biciklističke staze

Međimurje je idealan kraj za rekreativni biciklizam. Prostorno je relativno malo pa se u jednom danu ili, ovisno o kondiciji, samo za nekoliko sati mogu kombinirati reljefno i sadržajno raznolike rute.

Na području Općine Goričan trenutno nema uređenih biciklističkih staza, iako je sama Općina već prepoznala važnost njihove izgradnje i uređenja. Općina je u okviru III. poziva na predlaganje projektnih prijedloga u okviru IPA Mađarska Hrvatska kandidirala projekt PRE-ZA-LICKA- bike, kojim se htjelo izgraditi biciklističke staze od Ludbrega, preko Preloga i Goričana te dalje do Zalaegerszega. Kako prijavljen projekt nije prošao u okviru tog poziva, on predstavlja projekt Općine koji će biti prijavljen na neki od natječaja za sufinanciranje sredstvima EU u okviru ovog programskog razdoblja.

Do sada je na području Općine Donja Dubrava izgrađeno 4km pješačko-biciklističke staze na relaciji Donja Dubrava-Kotoriba. Na području Općine nema drugih postojećih biciklističkih staza, no staze su u procesu izgradnje.

Općina Donja Dubrava i Donji Vidovec imaju u pripremi projekt pješačko-biciklističke staze Nikola Zrinski, što je zajednički projekt s Općinom Legrad. Pješačko-biciklistička staza Nikola Zrinski je projekt kandidiran u sklopu IPA programa Mađarska – Hrvatska te je na listi čekanja. Partneri u projektu s hrvatske strane su Donji Vidovec i Legrad, dok su s mađarske od strane partneri Belezna, Murakerestur i Ortilos. U sklopu projekta s hrvatske strane izgradilo bi se 39km, dok bi se s mađarske strane izgradilo 24,25km pješačko-biciklističke staze.

Također zajednički projekt općina Donja Dubrava i Donji Vidovec (*u kojem je nositelj projekta Grad Prelog*) je i izgradnja 33,6 km biciklističke staze na relaciji Donja Dubrava-Prelog, uz predviđeno uređenje Etno parka kod Donjeg Vidovca. Projekt je prijavljen na natječaj za financiranje izrade projektne dokumentacije u Ministarstvu turizma. Etno park je zamišljen kao tematski park u kojem bi se prezentirali tradicijski zanati s interaktivnim radionicama za posjetitelje i obrazovne programe. U uređenim kućicama bila bi prezentacija zanata poput ispirača zlata, košaraša, licitara, knjigoveže, vojnika iz doba Zrinskih, kovača, seljaka, mlinara, postolara, stolara sl. Svaka kućica bila bi opremljena alatima i predmeti koji su se svakodnevno nekada koristili.

Tematske staze

Na području tri općina trenutno ne postoje tematske staze, iako Općina Goričan Prostornim planom uređenja ima predviđeno uređenje turističke staze koja bi prolazila po trasi poljskog puta od Goričana do stare karaule (istočno od naselja u smjeru Kotoribe).

Kako je obrtništvo u Međimurju od nekada bilo jedno od najvažnijih osnova za preživljavanje, ali i medij za umjetničko izražavanje „običnih“ ljudi, Udruga Međimurske roke je uz punu potporu TZ Međimurske županije osmislila i formirala *CESTU TRADICIJE*. Ciljevi Ceste tradicije su promocija i poticanje svega tradicijskog kao turističkog i gospodarskog potencijala u razvoju Županije i zemlje, jednako kao i očuvanje etnoloških, povijesnih, gospodarskih i poljoprivrednih naslijeđa destinacije. Cesta povezuje desetak radionica tradicionalnih međimurskih zanata (*lončar, pletač šibe, drvorezbar, vrtlar u tradicijskom vrtu, tkalja, rezbar pokladnih maski, kuhar tradicijskih jela, mlinar na riječnom mlinu, ispirači zlata*) i predstavlja jedinstveni turistički proizvod u Međimurju i susjednim županijama.

Uz telefonsku najavu, individualno ili u grupi osim razgledavanja u radionicama se posjetitelji mogu aktivno uključiti u rad spomenutih obrtnika te izraditi suvenir ili uporabni predmet vlastitim rukama. „Cesta“ i objekti označeni su smeđom turističkom signalizacijom.

Iako s područja općina Goričan, Donja Dubrava i Donji Vidovec nema članova u itinereru Ceste, uključivanjem u projekt ili drugim vidom suradnje s udrugom Međimurske roke moguće je dodatno promovirati i turističku ponudu područja tri općine (*kovačnica u Općini Donja Dubrava, ispirači zlata s područja Općine Donji Vidovec*).

Ostala ponuda (sportsko-rekreativna, društvena)

Lov i ribolov

Zbog izuzetnih prirodnih resursa na području općina su razvijene lovne i ribolovne aktivnosti.

Lovstvo u Međimurju ima dugu tradiciju, a danas i sve više pobornika. Lovačka društva udružena su u Lovački savez Međimurske županije i kao zakupnici zajedničkih lovišta nosioci su organiziranog lova i lovnog turizma.

Šumarci i livade na području općina stanište su mnogih divljih životinja. Od krupne divljači u lovištima je najzastupljenija srneća divljač. Iskorištavanje šljunka u porječju Drave stvorilo je niz sada napuštenih šljunčara pogodnih za lov na divlje patke i divlje guske. Nizinska lovišta županije bogata su sitnom divljači (fazan, šljuka, trčka, prepelica, jarebica i zec).

Na području Općine Donja Dubrava nalazi se državno lovište, dok se na području općina Goričan i Donji Vidovec protežu zajednička lovišta.

Na području Općine Goričan nalazi se zajedničko (otvoreno) županijsko lovište XX/104, gdje je lovoovlaštenik LD Srnjak Donji Kraljevec-Goričan. Od vrsta divljači koja se može loviti prevladavaju jelen obični, srna obična, svinja divlja, zec obični te fazan- gnjetlovi.

Sa stajališta očuvanja i zaštite biološke raznolikosti, ugroženih i rijetkih stanišnih tipova te uz njih vezanih vrsta, vodi se računa da se lovne aktivnosti provode na odgovarajući način, u skladu s mjerama i uvjetima zaštite prirode.

Na području općina djeluje nekoliko lovačkih društava:

1. LD Srnjak Donji Kraljevec-Goričan
2. Lovačko društvo „Fazan“- djeluje na području Općine Donja Dubrava
3. Lovačko društvo „Patka“- djeluje na području Općine Donji Vidovec

U okviru vodnog bogatstva (Drava, Mura, Trnava, Šoderica, kanal HE Dubrava) posebno treba istaknuti da na području općina djeluje nekoliko sportsko- ribolovnih društava, koja broje veliki broj članova i simpatizera, jer je sport iznimno atraktivan:

1. Športsko ribolovno društvo „SMUĐ“ Goričan- djeluje na području Općine Goričan
2. Sportsko ribolovno društvo „Štuka“- djeluje na području Općine Donja Dubrava
3. Sportsko ribolovno društvo „Mrena“- djeluje na području Općine Donji Vidovec

U svrhu razvoja rekreativnog ribolovnog turizma Općina Goričan je kandidirala projekt *Turističko rekreacijski centar „Šoderica“* u okviru III. poziva IPA Mađarska-Hrvatska, no iako su rezultati natječaja bili negativni i projekt nije prošao, Općina (obzirom da već ima pripremljenu dokumentaciju) ima u planu njegovu realizaciju kandidiranjem na neki od natječaja za sufinanciranje iz EU fondova. Projekt ima za cilj postizanje održivog turizma u području rijeka Mure, Drave i Dunava, kroz stvaranje kritične mase zajedničke infrastrukture koja će biti temelj za razvoj održivog, atraktivnog, kohezivnog i konkurentnog turizma regije. Sve planirane projektne aktivnosti usmjerene su na razvoj prekograničnih destinacija za jezerski turizam. Nove turističke destinacije nalazit će se u Općini Goričan i Zalamegye (Mađarska), a projektom su postavljena 3 specifična cilja:

1. postavljanje Turističkog etno centra- mjesto susreta i informacijskog centra s objektima za dobrodošlicu, etno muzejem i multimedijском sobom
2. razvoj jedinstvenog turističkog identiteta ciljane regije koja će osigurati povećanje javne svijesti o zajedničkom turističkom potencijalu prekograničnog područja
3. razvoj infrastrukture vezane za unapređenje ponude jezerskog turizma uređenjem krajolika, izgradnjom pješačkih i biciklističkih staza te ostalih turističkih sadržaja

Procijenjeno trajanje projekta je 20 mjeseci, a njegova vrijednost je procijenjena na 355.000,00 €.

Jedna od najaktivnijih udruga u Goričanu, poznata po mnogobrojnim akcijama koje provode na svom sportskom terenu uz Šodericu je Sportsko rekreativna udruga Prijatelji. Udruga je sama na području Šoderice sagradila *Dom prijatelja* s velikom terasom, kuhinjom i prostorijom za druženja.

Područjem općina Donja Dubrava i Donji Vidovec prolazi odvodni kanal Hidroelektrane „Dubrava“. Ukupna dužina kanala od utoka u Dravu do Dubravskog jezera je 4 km, a povezuje najveće umjetno jezero u RH (Dubravsko jezero) s rijekom Dravom.

Iako se kanal najvećim dijelom svoje površine nalazi se na području Općine Donji Vidovec, na području Općine Donja Dubrava je mjesto na kojem umjetni odvodni kanal Dubravskog jezera utječe u prirodni tok Drave (*zato i jezero i hidroelektrana nose naziv uprava Dubrava*).

Općina Donja Dubrava je još 2007. godine pokrenula projekt *"Izgradnje građevine za zaštitu vodotoka od onečišćenja na odvodnom kanalu HE Dubrava"*, jer je bilo primijećeno onečišćenje u koritu rijeke Drave. Nakon odrađenih brojnih analiza utvrđeno je da u prostoru završetka odvodnog kanala treba ugraditi sabirnicu (mostolov) za plutajuće tvari i servisni pješački most. Navedeni most služiti će efikasnom i brzom pristupu dvjema obalama. Planirani završetak gradnje mosta je 31. svibnja 2014. godine. Pješački most koji se gradi služiti će za komunikaciju službenika u vrijeme incidentnih stanja zagađenja, ali će biti i općenito otvorene namjene.

Odvodni kanal HE Dubrava izuzetno je bogat ribom, pa je iz tog razloga veliki izazov i brojnih rekreativnih ribolovaca. Ribe koje nastanjuju vode i koje se najviše love su podust, mrena, pastrva, štika, smuđ, som, šaran te linjak. Da odvodni kanal ima turističkog potencijala u dijelu sporta i rekreacije dokazuje i činjenica da je Ribolovni savez Međimurske županije dobio domaćinstvo *„Svjetskog prvenstva u lovu ribe udicom na plovak 2014“* upravo na vodama kanala i to na dijelu Sveta Marija-Donja Dubrava. Na prvenstvu se očekuje veliki odaziv rekreativaca u ovom sportu, čak 40 reprezentacija svijeta te će u dane natjecanja ukupno biti uključeno 500-600 ljudi.

Postojeća infrastruktura koja prati ove sportove na području općina nije mnogobrojna, no na području Općine Donja Dubrava postoje ribički i lovački dom koji su smješteni van naselja, u šumi, a koji su posebno zanimljivi zbog drvene gradnje te mnoštva osvojenih i izloženih pehara.

Slika 12: Ribički dom u Općini Donja Dubrava

Izvor: Općina Donja Dubrava

Slika 13: Lovački dom u Općini Donja Dubrava

Sportski tereni

Na području Općine Goričan nalazi se jedno sportsko nogometno igralište (NK Trnave), a obzirom da Općina nema sportsku dvoranu većina sportskih aktivnosti odvija se upravo na navedenom igralištu. Na igralištu Općina ima u svom vlasništvu i jedan objekt sportske namjene. Unutar tog objekta nalaze se svlačionice za koje je u 2014. godini predviđen završetak rekonstrukcija, a financiranje je planirano dijelom vlastitim sredstvima (*u iznosu od 30.000,00 kn*) i dijelom kandidiranjem projekta prema MRRFEU i MK.

Općina Donja Dubrava ima Sportski park s nogometnim igralištem (NK „Dubravčana“), uređenim okolišem i izgrađenim sportskim domom te popratnim prostorima za normalno funkcioniranje kluba. U okviru ovog Sportskog parka nalaze se igralište za mali nogomet, igralište za košarku, dva novouređena teniska terena i školska sportska dvorana te dječje igralište.

Općina Donji Vidovec ima Sportski park s nogometnim igralištem, uređenim okolišem i izgrađenim sportskim domom te popratnim prostorima za normalno funkcioniranje kluba. U okviru ovog Sportskog parka nalaze se igralište za mali nogomet, igralište za košarku, a planira se izgradnja teniskih terena te dječje igralište.

Društvena ponuda

Na području Općine Goričan postoji Društveni dom. Dom je sagrađen oko 1945. godine i u njemu su između ostalog smješteni uredi same Općine. Tijekom 2009. godine od strane Ministarstva regionalnog razvoja i EU fondova Općini su odobrena sredstva (2.500.000,00 kn) za rekonstrukciju jednog njegovog dijela. Dopršetak rekonstrukcije je u planu.

Osim što je u prostoru doma smješten ured općine, u prostoru doma nalazi se i moderna knjižnica. Knjižnica je smještena u prizemlju i zauzima 200m² korisne površine te je jedna od najljepših općinskih knjižnica u Međimurju. Općinska knjižnica raspolaže s fondom od 5500 knjiga, a opremljena je novom informatičkom opremom za korisnike i članove knjižnice (na raspolaganju je korištenje interneta na tri računala, dok dječji kutak ima i tablet računalo).

Na području Općine Donja Dubrava nema društvenog doma, dok na području Općine Donji Vidovec postoji.

Društveni domovi koriste se kao centri društvenog i kulturnog života stanovnika, u kojima se održavaju i razne priredbe i manifestacije, ali se koriste i kao prostori za rad udruga civilnog društva.

Ostalo

U općini Donja Dubrava, u blizini utoka Mure u Dravu, nekada se nalazila gusta šuma hrasta duba (dubrava) po kojoj je ovo mjesto i dobilo ime. Tu su "zlatari" ispirali zlato još u 15. st.

Na Dravi su postojali mnogi mlinovi, rijekom se ribarilo, odvijala se trgovina te prijevoz trupaca. Iako je transportiranje drva Dravom bila vrlo stara djelatnost poznata još iz 13. st., veliko je značenje dobilo u drugoj polovici 19. st. kada je "cvala" trgovina drvetom. Iz slovenskih i austrijskih šuma transportirala se jelovina i borovina. Od trupaca su se kod Maribora formirale manje splavi tzv. fljojse, koje su se zatim povezivale vrbovom šibom i spuštale do Donje Dubrave gdje je bilo poslovno središte splavarstva, odnosno ovakve trgovine drvima. Ovdje su se manje fljojse preslagivale u veće splavi i spuštale do Terezinog polja gdje se nalazila tranzitna postaja, a otuda do Osijeka i dalje. Splavarenje je zamrlo prije Drugog svjetskog rata i potpuno nestalo nakon izgradnje hidroelektrana.

Na mjestima gdje nije bilo mosta, rijeka se mogla prijeći jedino skelom (*lokalno stanovništvo naziva ju i brodom*). To je bio vrlo unosan posao. Skelu je držao lanac koji je bio pričvršćen na obje obale, a skelom se upravljalo pomoću kormila. Na području Općine Donja Dubrava i danas se nalazi skela „Zrinski“ koju je Nautički klub „Fljojsar“ s rijeke Mure preselio na rijeku Dravu. Proteklih su godina ulagali u obnavljanje i održavanje skele, a ove su godine jedan dio skele zatvorili, čime je dobivena jedna zatvorena prostorija.

Do početka 20. stoljeća Donja Dubrava razvila se u poljodjelsko i obrtničko (cehovsko) središte zlatara, mlinara, kovača, krojača, „fljojsara“ (splavara) i brodarka, postolara, drvoprerađivača i pekara te i danas turističku ponudu i promociju bazira upravo na tome.

Osim navedenog ovo mjesto ima još mnogo različitih turističkih atrakcija, a neke od njih su:

- seoski turizam „Muškatljin“ kod rezervata Veliki Pažut
- narodna etnografska baština koja se osobito odnosi na narodne običaje (kola, starinski alati)
- narodni folklor i tradicija, koju najviše njeguje KUD „Seljačka sloga“
- uzgoj malih životinja (golubovi, kunići, golubovi, perad, mali međimurski pas „Međi“ ptice), koje se promoviraju i poznate su širom RH
- splavarstvo odnosno fljojsarstvo na Dravi koje njeguje Nautički klub „Fljojsar“ (prijevoz čamcima starim tokom rijeke Drave odnosno rijekom Murom)
- sportsko-rekreativni turizam, koji nudi razne sadržaje poput igre tenisa i košarke na sportskim terenima, odbojku na pijesku i mali nogomet na samoj plaži uz rijeku Dravu
- paintball u udruzi „Pozoj“- u funkciji od 2013. godine, a teren se nalazi u neposrednoj blizini ušća kanala HE i starog toka rijeke Drave

Općina Donji Vidovec je najpoznatija po tradiciji ispiranja zlata i zlatarskom obrtu. Koncesiju na korištenje riječne obale u svrhu ispiranja, Donjovidovčani su dobili davne 1776. godine od carice Marije Terezije. Godine 1939. na Dravi je registrirano 240 zlatara. Danas je ta djelatnost potpuno nestala, a preostala dva registrirana ispirača to rade isključivo kao prezenteri tog starog zanata u turističke svrhe.

Najopsežniji rukopisni tekst nastao u Međimurju je Vidovska knjiga iz 19. st., a čuva se u župnom uredu.

Do početka 20. st. Donji Vidovec razvijao se u smjeru poljodjelstva i obrtništva. Od obrta najznačajniji su bili upravo ispirača zlata, ali i ostali poput knjigoveža, licitara, mlinara, kovača, krojača, „fljojsara“ (splavara) i brodarara, postolara, drvoprerađivača i pekara. Temeljem tih starih očuvanih zanata i danas se nudi turistička ponuda i promocija ovoga mjesta.

Osim navedenog postoje različite turističke atrakcije i potencijali, a neke od njih su:

- mogućnost igranja golfa u sklopu Hotela „Golf“
- bogata zbirka etnografske baštine koja se osobito odnosi na narodne običaje (stari alati, nošnje,...) i stara bogata knjižnica, koje su smještene u župnoj kuriji
- narodni folklor i tradicija (stara međimurska kola i napjevi te običaji) koju najviše njeguje KUD „Donji Vidovec“
- dani donjovidovske pjesnikinje Ruže Pokolić, u sklopu kojih se njeguju uspomene na značajnu pjesnikinju, a po kojoj je nazvana i čitaonica u Domu kulture
- Lov na zlatarski prsten koju njeguje Moto nautički klub „Vidovski zlatari“- tradicionalna manifestacija kojom se uz druženje uz vodu demonstrira ispiranje zlata, a održava se i spust starim tokom rijeke Drave te spust Murom

Suveniri i autentični proizvodi

Suveniri su sastavni dio turističke ponude i u posljednjih nekoliko godina sve više raste svijest o važnosti lijepog, originalnog odnosno izvornog suvenira. Suvenir je predmet koji podsjeća na ugodne trenutke, primjerice godišnji odmor, poslovno putovanje ili kongres, i zato je važno da taj predmet bude lijepa sjećanja.

Prema preporuci udruge *Hrvatski suvenir* dobar suvenir mora zadovoljavati nekoliko uvjeta. Prije svega, on mora imati nešto autentično i nešto karakteristično za područje s kojeg dolazi (*bilo da je riječ o kulturnim, povijesnim ili prirodnim značajkama*). Osim toga, predmet treba biti bar djelomično proizveden u Hrvatskoj te izrađen od prirodnih materijala, a poželjno je da je i ručno izrađen.

- Općina Goričan nema karakterističnog proizvoda s područja

- Općina Donja Dubrava:
  - „Dobravski ljuk“- prepoznatljiva sorta crvenog luka, s jasnim karakteristikama po obliku, boji, okusu i mirisu te karakterističnim „dubravskim“ načinom uzgoja
  - „Čizma s trdom sarom“ (Čizma Zrinske garde)- nekolicina obućara s područja Općine, zaljubljenika u stare zanate koji pomalo izumiru, usavršila je izradu kvalitetnih čizmi za Zrinsku gardu te na taj način čuvaju vrijedni dio praktične narodne kulture
  - Čuvanje tradicije pletenja- Učenička zadruga PUPOLJAK Osnovne Škole Donja Dubrava, s ciljem očuvanja tradicije, plete košare/cekere od komušine starinskih sorti kukuruza
- Općina Donji Vidovec:
  - Medičarski obrt Lukša- jedan od posljednjih licitarskih obrta u Međimurju, uvršten na UNESCO-vu listu zaštićene nematerialne baštine
  - Običaj ispiranja zlata iz Mure i Drave- Donji Vidovec je jedino mjesto u kojem se još uvijek čuva sjećanje na taj običaj, koji seže 6 st. unazad, a prvi pisani dokumenti u 17. st. Općina je mjesto s najviše ispiraća zlata, a prvu je pisanu povelju o tome dobila 1766. godine od carice Marije Terezije (*kada je ispiraću zlata Bolti Embreušu izdala povelju kojom ga je imenovala obrtnikom i na taj način spriječila neovlašteno otimanje koje je u to vrijeme prakticirala vlastela*). Danas na području Općine postoje dva ispiraća zlata, iako je i u okviru nautičkog kluba dio članova naučio ispirati i vještinu uspješno demonstrirati.

Slika 14: „Dobravski ljuk“

Izvor: Internet

Slika 15: „Čizma s trdom sarom“ (Zrinske garde)

Izvor: Općina Donja Dubrava

Slika 16: Običaj ispiranja zlata

Izvor: Internet

Slika 17: Vidovečki licitar (UNESCO)

Izvor: Općina Donji Vidovec

2.9 Postojeća turistička i ugostiteljska infrastruktura

Središnja Hrvatska koja obuhvaća područje porječja rijeka Save, Drave i Mure predstavlja kontinentalni karakter Republike Hrvatske. Područje obiluje ravničarskim predjelima koji se nadopunjuju s pitomim brdima na kojima ima mnogo vinograda i stoljetnih listopadnih šuma. U idiličnom i mirnom brežuljkastom krajoliku bogatom stoljetnim šumama, vinogradima i rijekama nalaze se mnoge turističke atrakcije poput romantičnih srednjovjekovnih burgova, ladanjskih dvoraca i kurija sve do termalnih izvora, lječilišta i hodočasničkih svetišta.

Iz prethodnih poglavlja vidljivo je da bogatstvo i raznolikost područja općina Goričan, Donja Dubrava i Donji Vidovec itekako doprinose svojom prirodnom, povijesnom i kulturnom baštinom ukupnoj ponudi Međimurja i Središnje Hrvatske. Također sve opisano ukazuje da postoji veliki turistički potencijal, jer ipak svi postojeći resursi nisu u potpunosti tržišno valorizirani.

U skladu sa službenom nacionalnom turističkom klasifikacijom naselja (*Pravilnik o proglašavanju turističkih općina i gradova i o razvrstavanju naselja u turističke razrede*) sve tri općine kao jedinice lokalne samouprave svrstane su u razred D, ali kao naselja (*jedina u jedinici lokalne samouprave kojoj pripadaju*) svrstana su u razred C.

Na području općina ne postoje uredi ili ispostave turističke zajednice, ali područje se promovira u sklopu Turističke zajednice Međimurske županije, kojoj i teritorijalno pripadaju.

Na području općina ne postoje specifična udruženja poduzetnika ugostiteljske i turističke djelatnosti, iako na području Općine Donja Dubrava djeluje Udruga obrtnika i poduzetnika Donja Dubrava.

Poduzetnici u ugostiteljskoj i turističkoj djelatnosti

Postojeće turističke resurse na području općina ne prati dovoljna infrastruktura u pogledu turističke i ugostiteljske ponude, iako postoji mogućnost za bolje i veće iskorištenje. Na cjelokupnom području općina djeluje nekoliko ugostiteljskih objekata koji pružaju usluge usluživanja pićem i pripreme hrane, dok je svega jedan objekt koji pruža smještaj i to na području Općine Donji Vidovec.

Na području Općine Goričan posluje 5 poduzetnika ugostitelja:

1. KIM j.d.o.o.- caffe bar i pizzeria
2. Bistrović j.d.o.o. – caffe bar
3. Restoran Zelengaj – granični prijelaz Goričan
4. Restoran HERMAN – granični prijelaz Goričan
5. Restoran CLUB 114 – granični prijelaz Goričan

Na području Općine Donja Dubrava djeluje ukupno **6 poduzetnika** koji se bave ugostiteljskom djelatnošću (3 obrta i 2 pravne osobe):

1. Kavana Opera – rekreativna kuglana, kafić
2. Kavana i pizzerija San Marino/Caffe bar STOP – gastronomska ponuda
3. Gostionica Mlin – gastronomska ponuda
4. FAST FOOD "ID13" – brza hrana
- 5. Obrti i poduzeća koje nude usluživanje pića – Poljdi, Caffe bar Scotch**

Na području Općine Donja Dubrava, neposredno uz posebni zoološki rezervat Veliki Pažut, od 2013. godine radi i konjičko izletište „Muškatljin“. U ponudi se prije svega nudi jahanje na vrhunskim jahaćim konjima, ali i razgled seoskog imanja uz obilazak konja, jelena lopatara, muflona te ostalih životinja. Također je tu i rafting te domaća gastronomska ponuda. Objekt je u postupku registracije kuće za odmor, pa će Seoski turizam „Muškatljin“ nuditi i smještajni kapacitet od 8 ležaja za duži boravak turista.

Na području Općine Donji Vidovec posluje 5 ugostitelja koji nude raznoliku ugostiteljsku ponudu:

1. Slastičarnica Ferrero
2. Hotel „Golf“
3. Kavana „Still“
4. Disco bar „Car“
5. Kavana „Madonna“

Na cjelokupnom području Općine Donji Vidovec usluge smještaja pruža samo jedan poduzetnik, Hotel „Golf“. Hotel je kategoriziran u kategoriju hotela s dvije zvjezdice s ukupno 70 stalnih ležajeva.

Hotel je smješten na glavnoj prometnici kroz Međimurje, u blizini rijeke Drave u netaknutoj prirodi, što pruža mogućnost za mnoge rekreativne i sportske aktivnosti objedinjene u turističku ponudu hotela (*golf-driving range, biciklizam, vožnja čamcem Dravom i Murom, lov na visoku i nisku divljač, ribolov na rijeci Muri, Dravi i hotelskom jezeru, fotolov, jahanje-škola jahanja, šetnja po netaknutoj prirodi, berba ljekovitog bilja za čajeve*).

Također u sklopu restorana (kapaciteta 240 gostiju) hotel nudi bogatu gastro ponudu te ponudu pića, između kojih se posebno ističe vrlo ukusno tamno pivo vlastite proizvodnje „Črni Golf“.

U 2013. godini u hotelu je evidentirano 1430 noćenja stranih gostiju i 520 domaćih gostiju, a već je sada za 2014. godinu rezervirano 2150 noćenja stranih gostiju. Prosječno se radi o 2 noćenja po osobi. Većina gostiju je iz Litve i susjednih zemalja (na proputovanju prema moru), dok je manji dio

domaćih gostiju. Domaći gosti dolaze u okviru organiziranih događanja poput team buildinga, organiziranih grupa na demonstraciju običaja ispiranja zlata, a također su tu i gosti s preferencijama sportskih aktivnosti poput lova i ribolova. Redoviti gosti hotela su i nogometni klubovi čiji sportaši dolaze na pripreme ili karantenu.

Hotel zapošljava ukupno 12 stalnih djelatnika, od kojih su 3 kuhara, 2 spremačice, 4 konobara i 3 djelatnika su administrativno osoblje ekonomske struke.

2.10 Procjena tržišne spremnosti kulturnih resursa i atrakcija

Kao što je pokazala analiza resursne osnove, područje općina bogato je turističkim resursima. To se prvenstveno odnosi na:

- bogatu prirodnu baštinu, vode i krajobraznu raznolikost- krajobraz s mozaičkim površinama poljoprivrednog zemljišta, šumaraka i šuma i dominantnom aluvijalnom ravnicom zaštićenog krajolika rijeka Mure i Drave
- bogatu kulturno-povijesnu baštinu s očuvanim građevinama, mnogim arheološkim nalazištima te brojnim arheološkim, sakralnim i etno dobrima
- izrazito povoljan prometni položaj

Ipak, svi ovi resursi nisu u potpunosti tržišno valorizirani pa ih se može ocijeniti tek tržišno poluspremnim. U tom smislu, posebno valja ukazati na:

- potrebu bolje i potpunije turističke valorizacije prirodnih resursa vezanih uz Muru i Dravu, a što implicira razvoj niz specijaliziranih proizvoda poput turističkih obilazaka, lokacija za razvoj sportsko-ribolovnih usluga i sl. U okviru ovoga potrebno je voditi računa da turistička ponuda i atrakcije moraju biti sastavni dio ukupne ponude Međimurje te da u tu svrhu treba dati poseban značaj udruživanju poduzetnika i suradnji s ostalim turističkim subjektima/udruženjima iz okolice.
- brojne manje atrakcije (*crkve, sakralni spomenici poput kapelica, pilova, raspela i kurija župnih dvorova, obiteljska gospodarstva, bogat biljni i životinjski svijet*) dobar su potencijal za razvoj proizvoda biciklizma i šetnji u prirodi (samostalnih/vođenih) kao i foto tura. Za sada proizvodi zasnovani na ovoj resursnoj osnovi tek su u povoju te ih valja što prije privedi tržišnoj spremnosti
- kulturno-povijesnu baštinu čiji značaj daleko nadilazi njezin trenutni stupanj turističke razvijenosti pa valja veći naglasak staviti na promišljanje kako ovu baštinu učiniti pristupačnu

posjetiteljima koristeći se suvremenim metodama prezentacije i interpretacije kako bi ona postala, što nedvojbeno može, jedan od glavnih motiva dolaska

- potencijal suradnje turizma i poljoprivrede (*koja će više biti usmjerena na integriranu i/ili ekološku proizvodnju*) i to putem lokalne gastronomije. U tu svrhu postoji mogućnost obnove nekih manifestacija poput „Puna zdela“ koja se 2010. godine održala na području općina, a koju su sačinjavali gastronomski festivali.

2.11 Strateški dokumenti od interesa za turizam na području općina

Prostornim planom uređenja Općine Goričan definirane su četiri zone za društvene djelatnosti u svrhu turizma i to:

- rekreacijska zona s turističkim sadržajima na lokaciji Komparski kut- predviđena za uređenje i izgradnju sadržaja izletničkog turizma Zaštićenog krajolika rijeke Mure (*poput odmorišta, rafting staze te drugih sadržaja ugostiteljske i turističke namjene*)
- rekreacijska zona s turističkim sadržajima na lokaciji Sirkovišće (sjeverno od naselja Goričan)- predviđena za uređenje prostora za razne rekreacijske aktivnosti (poput aktivnosti na postojećem rekreacijskom ribnjaku, jahače, biciklističke i trim staze) i prateće sadržaja ugostiteljske i turističke namjene
- rekreacijska zona ribnjak, sjeveroistočno od naselja Goričan-predviđena za razvoj sportskog ribolova i pratećih objekata za ugostiteljske usluge
- rekreacijska zona s turističkim sadržajima na lokaciji Zavrtnje (južno od naselja Goričan)- predviđena za uređenje prostora za rekreacijske aktivnosti vezane uz lov i uzgoj divljači te prateće sadržaja ugostiteljske i turističke namjene u svrhu razvoja izletničkog turizma

Prostornim planom Općine Donja Dubrava definirana je zona za ugostiteljsko turističku namjenu i to za lovni turizam, izletnički turizam, riječni mlin, splav, prostor za sport i rekreaciju te rekreaciju na vodi.

Prostornim planom Općine Donji Vidovec trenutno nije definirana turistička zona, ali su u tijeku njegove izmjene u kojima se predviđa da bude formirana.

Osim prostornih planova uređenja jedinica lokalne samouprave, kojima se definiraju ključne smjernice dugoročno održivog upravljanja i korištenja cjelokupnog raspoloživog prostora, budući turistički razvoj općina mora voditi računa i o zaključcima i/ili razvojnim usmjerenjima definiranim za predstojeće razdoblje do 2020. i to posebno definiranim u sljedećim strateškim dokumentima:

- Strategija Europa 2020
- Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine

Temeljnim strateškim dokumentom EU za programsko razdoblje 2014-2020 (Strategija Europa 2020) definirana su 3 osnovna prioriteta razvoja Europske unije:

1. PAMETAN RAST- EU da bi pratila globalnu utrku i bila konkurentna svoj rast mora temeljiti na znanju i inovacijama, jer upravo oni donose konkurentsku prednost, veću dodanu vrijednost, novi rast i zapošljavanje.
2. ODRŽIV RAST- Društvo i gospodarstvo moraju poštovati okoliš, smanjiti negativne učinke na okoliš i klimatske promjene, prilagoditi se činjenici da su prirodni resursi i sirovine ograničeni.
3. UKLJUČIV RAST- EU traži da u rastu budu uključene sve države članice, sve regije, sve društvene skupine, svaki pojedinac te da korist budućeg rasta bude što rasprostranjenija i da je što veća zaposlenost.

Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine definira ključne turističke politike usmjerene na osiguravanje proizvodnih, institucionalnih, organizacijskih i ljudskih pretpostavki za poboljšavanje konkurentne sposobnosti hrvatskog turizma i korištenje resursne osnove na načelima odgovornog i održivog razvoja.

Razvoj turizma u RH treba i dalje temeljiti na unapređenju zaštite okoliša, očuvanju kvalitete prirodnih resursa te odgovornom i održivom upravljanju razvojem sadržaja turističke ponude, a sve s ciljem povećanja broja zaposlenih u turizmu sa stručnim kvalifikacijama te povećanjem iskorištenja smještajnih kapaciteta van ljetne sezone. Potencijali koji su prepoznati, za usmjeravanje daljnjeg razvoja turizma su:

- turistički potencijal uz rijeke, jezera i druge unutarnje vode
- mnoštvo pojedinačnih povijesnih građevinskih objekata u dobro očuvanom stanju
- unapređenje infrastrukture (*suvremeno opremljenih kongresnih centara tematskih i/ili zabavnih parkova, centara za posjetitelje, kvalitetno osmišljenih tematskih ruta, centara cjelogodišnjeg planinskog i sportskog turizma, kvalitetnih biciklističkih staza s potrebnom infrastrukturom*)
- unapređenje komunalne infrastrukture (posebno odvodnje i gospodarenje otpadom)
- ulaganja u proizvode s izraženom perspektivom razvoja (*zdravstveni turizam, cikloturizam, gastronomija i enologija, ruralni i planinski turizam, pustolovni i sportski turizam, ekoturizam*)

Za makroregiju Kontinentalna Hrvatska, gdje su teritorijalno smještene i ove tri općine, Strategija razvoja turizma RH definirala je da su tržišno najspremniji proizvodi kulturni turizam, odmor u ruralnim područjima te cikloturizam.

2.12 Analiza konkurentnosti turističkog sektora na području općina

Rezultati provedene ankete

U izradi ovog Plana razvoja turizma sudjelovali su predstavnici općina i stanovnici s područja općina. Za prikupljanje podataka potrebnih za izradu analize stanja i resursa bili su odgovorni predstavnici općina, a svoj značajan doprinos dali su i stanovnici na održanim radionicama i putem anketnog upitnika. Svi uključeni stanovnici mogli su putem anketnog upitnika predložiti viziju i misiju razvoja turizma te dati svoje dodatne komentare i prijedloge u svrhu razvoja općina.

Princip suradnje podrazumijevao je komunikaciju, diskusiju i razmjenu mišljenja s ključnim dionicima s područja. Cilj takvog pristupa povezan je s potrebom postizanja konsenzusa svih relevantnih subjekata oko ključnih razvojnih usmjerenja, a isto se postiglo organiziranjem radionica.

Na prvoj radionici, koja je bila informativnog karaktera, raspravljalo se o važnosti izradi samog Plana, kako bi se ciljevi razvoja turizma na području općina uskladili s ciljevima RH i EU za buduće sedmogodišnje razdoblje. Sudionici su ukratko bili informirani o svim mogućnostima koje pružaju EU fondovi.

Posebno je održana radionica s poduzetnicima u ugostiteljskom i turističkom sektoru te predstavnicima javnog sektora koji djeluju u području povezanom s turizmom. Na radionici je sudionicima bila ukratko predstavljena analiza postojećeg stanja te su detaljnije bili predstavljeni oni EU fondovi i mjere putem kojih će se direktno moći postići neki zadani ciljevi.

Nakon radionice provedena je anketa o postojećem stanju turizma na području i prikupljeni su prijedlozi vizije i misije razvoja turizma. Temeljem prijedloga iz anketnih upitnika, rezultata rasprava s održanih radionica te dodatno održanih sastanaka s ključnim sudionicima, djelatnici tvrtke Centum percent d.o.o. su u suradnji s predstavnicima općina formulirali viziju i misiju.

Posljednja, treća, održana radionica odnosila se na predstavljanje nacrtu Plana razvoja turizma. Svima zainteresiranima ukratko je predstavljena analiza stanja, SWOT analiza te ciljevi i mjere kojima će se zadani ciljevi postići. Na radionici je još jednom svim sudionicima pružena prilika da upute dodatne komentare i prijedloge na izrađeni nacrt teksta Plana.

U svrhu dobivanja što boljeg uvida u postojeće stanje turizma na području općina provedena je anketa među zainteresiranim stanovnicima i to kroz *Anketni upitnik- turizam*. Uz opću percepciju

trenutnog stanja turizma na području općina kao relevantna područja koja, direktno i/ili indirektno doprinose kvaliteti, a time i konkurentnosti turističkog sektora, posebno su razmatrana infrastruktura, dostupnost ponude (resursno-atraktivne osnove), problemi u redovitom poslovanju te potreba za investicijama u turizmu.

Anketne upitnike ispunilo je ukupno 11 ispitanika, od kojih je 3 s područja Općine Goričan, 7 s područja Općine Donja Dubrava i 1 s područja Općine Donji Vidovec. Ispitanici su većinom udruge (5), same općine (1) te poduzetnici (OPG, obrt, doo i fizičke osobe) s područja koji djeluju u ugostiteljsko-turističkom sektoru (5).

Obzirom da je prikupljen relativno mali broj anketnih upitnika, njihova analiza i dobiveni rezultati ne mogu biti u potpunosti relevantni, no svakako su bili dobra podloga za izradu teksta ovog Plana. Obzirom na mali broj zaprimljenih anketnih upitnika po svakoj pojedinoj općini, analiza rezultata napravljena je za cjelokupno područje svih tri općine, jer u suprotnom rezultati ne bi bili reprezentativni.

Od ukupno 11 ispitanika 9 je navelo da na području općina nedostaje infrastruktura za pružanje ugostiteljskih i turističkih usluga, dok su kao nedostatno istaknuli sljedeće:

- nedostatak informacija i komunikacije s javnošću o turističkim lokalitetima
- nepostojanje ispostave Turističke zajednice na području
- nepostojanje kanalizacijskog sustava
- nepostojanje kvalitetne cestovne infrastrukture koja vodi do turističkih lokaliteta
- organizirani prijevoz
- nerazvijenu turističku ponudu
- nedostatne smještajne kapacitete
- nepostojanje kvalitetnih ugostiteljskih objekata
- nepostojanje šetnice uz Dravu
- nepostojanje pješačko-biciklističke staze
- nedostatan broj obiteljskih parkova i sličnih sadržaja za djecu
- potreba za rekonstrukcijom povijesno značajnih objekata

Na upit za koju vrstu ponude smatraju da nedostaje po njihovom mišljenju, ispitanici su istaknuli u najvećem broju ponudu agroturizma i nedostatak obiteljskih parkova i sličnih sadržaja za djecu. Prema učestalosti najznačajniji daljnji nedostaci još su istaknuti kulturni događaji i manifestacije, ples te lokalne zabave.

PONUĐA	UČESTALOST			UČESTALOST UKUPNO
	Goričan	Donja Dubrava	Donji Vidovec	
Ples	1	1		2
Koncerti		1		1
Lokalne zabave	1		1	2
Lokalna animacija		1		0
Obiteljski parkovi i slični sadržaji za djecu	3	2		5
Avanturistički parkovi		1		1
Vinske ceste		1		1
Tematske staze (meda, zlata...)		2		2
Kulturni događaji i manifestacije	2		1	3
Agroturizam	2	3		5
arheološke staze (tumuli, iskopine)	1			1

Uz ponuđenih 10 odgovora ispitanici su imali mogućnost dopisati ostalu ponudu za koju smatraju da je nedostatna te je svega jedan ispitanik naveo da nedostaje ponuda vezana uz arheološka nalazišta (tumuli, iskopine i sl.) koja su brojna na području Općine Goričan, a neiskorištena i to u smislu formiranja arheoloških staza.

Ispitanicima je u sklopu anketnog upitnika bio ponuđen i odabir pet glavnih problema s kojima se susreću u svom redovnom poslovanju, s time da je najveći problem trebalo staviti na 1. mjesto, dok je najmanji problem trebalo staviti na 5. mjesto. Od ukupno 11 ispitanika 9 je ispunilo ovaj dio anketnog upitnika, no obzirom da upitnici nisu ispunjeni u skladu s uputom moguće je detektirati samo problematična područja, ali ne i rang između njih.

Među navedenim problemima veći dio njih su problemi na koje općine ne mogu direktno utjecati, ali mogu pomoći u njihovom otklanjanju.

Prema učestalosti pojavljivanja kao najveći problemi navedeno su njih 6, a to su prije svega ograničen pristup sredstvima za financiranje, neučinkovita državna i javna administracija, složenost poreznih propisa i previsoke porezne stope, nedovoljno iskustvo u pripremi projekata i strateških dokumenata, nedostatak tehničkih sredstava za rad i nedovoljna motiviranost članova/zaposlenika.

Dodatno su od strane ispitanika prepoznata dva problema i to nepostojanje dvorane za nastupe i koncerte i nedostatak nosioca turističkih aktivnosti.

PROBLEM	UČESTALOST			UČESTALOST UKUPNO
	Goričan	Donja Dubrava	Donji Vidovec	
Ograničen pristup sredstvima za financiranje	2	4		6
Visoke cijene inputa za proizvodnju				0
Nedovoljna informiranost o novinama vezanim uz poslovanje u svim sferama				0
Neučinkovita državna i javna administracija	1	3		4
Nestabilnost javnih politika/vlasti	2		1	3
Korupcija i kriminal	1	1		2
Neadekvatna infrastruktura		2		2
Restriktivni radni propisi		2		2
Složenost poreznih propisa i previsoke porezne stope	1	3		4
Nedovoljno obrazovana radna snaga			1	1
Loša radna etika radne snage	1			1
Nemogućnost ili kašnjenje u naplati za izdane robe/usluge		1	1	2
Nedovoljno iskustvo u pripremi projekata i strateških dokumenata	2	2		4
Nedostatak tehničkih sredstava za rad	1	2	1	4
Nedovoljna motiviranost članova/zaposlenika	1	2	1	4
Niska razina suradnje s drugim lokalnim/državnim institucijama	2	1		3
nepostojanje dvorane za nastupe i koncerte		1		1
nedostatak nosioca turističkih aktivnosti		1		1

U sklopu anketnog upitnika ispitanici su se mogli izjasniti što njih najviše brine vezano uz razvoj turizma na njihovom području te su naveli sljedeće:

- nedovoljnu koordiniranost svih aktivnosti vezanih uz turizam na razini lokalna zajednica-županija (pa i šire)
- gospodarsku krizu i politiku Općine
- nezainteresiranost lokalnog stanovništva
- nezainteresiranost privatne inicijative
- nezainteresiranost i neprepoznavanje turističkog potencijala koje dovode do fluktuacije ideja i možebitnih programa
- prevelika inertnost i nedostatak financijskih sredstava za realizaciju određenih projekata
- nedostatak međusobnog povezivanja (a mogućnost je i formiranja donjomedimurskog branda)
- nepostojanje lokalnog jakog nosioca (TZ)
- nezainteresiranost za pokretanje privatnih poslova u turističkom smislu

Vezano uz investicije u turizmu od ukupno 11 ispitanika njih 9 je u anketnom upitniku odgovorilo da ima potrebu za daljnjim investicijama u opremu i/ili proizvodno/prodajne prostore.

Također je njih 9 na upit vezan uz ljudske resurse i potrebu za dodatnim edukacijama/treninzima/obukama odgovorilo da ima potrebu, dok je svega 1 odgovorio da nema (1 ispitanik nije ispunio taj dio u anketnom upitniku).

Od područja u kojem im nedostaju određena znanja posebno se ističe marketing i promocija, ali i ostala područja (management, financije, računovodstvo i knjigovodstvo te strani jezici) se isto tako pojavljuju kao značajna.

PODRUČJE	UČESTALOST			UČESTALOST UKUPNO
	Goričan	Donja Dubrava	Donji Vidovec	
Marketing i promocija	2	3	1	6
Management (upravljanje, organizacija)	1	1		2
Financije, računovodstvo, knjigovodstvo	2			2
učenje stranih jezika (engleski i mađarski)	1	1		2

Ispitanicima je u sklopu anketnog upitnika bio ponuđen odabir područja na kojima bi bilo potrebno temeljiti daljnji razvoj turizma općina, s time da je najvažnije područje trebalo staviti na 1. mjesto, dok je najmanje važno trebalo staviti na 3. mjesto. Svih 10 ispitanika ispunilo je ovaj dio anketnog upitnika, no obzirom da upitnici nisu ispunjeni u skladu s uputom moguće je detektirati samo prioritarno područje, ali ne i rang između njih.

Kao 3 prioritarna područja za daljnji razvoj turizma na području općina ispitanici su istaknuli:

1. ruralni seoski turizam
2. ribolovni turizam
3. kulturni turizam

Kako je ispitanicima u sklopu anketnog upitnika ostavljena mogućnost da dodaju ostala prioritarna područja za razvoj turizma, navedeni su još riječni i ekološki turizam.

PODRUČJE	UČESTALOST			UČESTALOST UKUPNO
	Goričan	Donja Dubrava	Donji Vidovec	
ruralni seoski turizam	3	6	1	9
lovni turizam		4	1	5
ribolovni turizam	2	5	1	8
zdravstveni turizam	1			1
kongresni turizam				0
kulturni turizam	3	3	1	7
riječni turizam		1		1
ekološki turizam		1		1
socijalni turizam		1		1
preventivno-rekreativni turizam		1		1

U sklopu dodatnih primjedbi, prijedloga i komentara ispitanici su istaknuli kao važno sljedeće:

GORIČAN

- nedostatak sportske dvorane
- nedostatne edukacije o zdravom načinu života
- uključivanje mladih u sve vezano za razvoj sela, čuvanje kulturne baštine i rad Općine
- povezivanje ovog Plana razvoja turizma sa sličnim planovima donjomeđimurskih općina i susjedne Mađarske, nastanjene „hrvatima kre Mure“
- uključivanje mladih OPGova u turističku ponudu područja

DONJA DUBRAVA

- politička međustranačka netrepeljivost
- općine su preslabe za razvoj i ulaganja u turizam
- edukacija lokalne zajednice o važnosti turističkog razvoja, jer ako sami ne prepoznaju važnost tog razvoja i potencijale koji su otvoreni i koje imaju, a ne iskoriste, općine nikada neće postati turističke destinacije

2.13 Tržišni trendovi od interesa za razvoj turizma

Prateći sve zadane okvire razvoja turizma kako na nivou EU, cjelokupne države tako i na nivou općina, prilikom izrade Plana razvoja turizma općina Goričan, Donja Dubrava i Donji Vidovec vodilo se računa i općenitim ključnim trendovima u turističkoj ponudi, ali i u turističkoj potražnji.

Europska turistička komisija (*European Tourist Commission- Tourism Trends for Europe*) je još 2006. napravila analizu koja je i danas primjenjiva te je identificirala 7 ključnih trendova na strani potražnje i prikazala kako oni utječu na sektor turizma:

1. Broj osoba starije dobi se stalno povećava. Ova populacija postaje zdravija i imućnija.
  - rastuća potražnja za kvalitetom, udobnošću, sigurnošću, prikladnim prijevozom, različitim mogućnostima odmora, opuštanja i rekreacije, kao i za proizvodima „krojenima po mjeri“
  - rast potražnje izvan ljetnih mjeseci
2. Svijest o zdravlju i zdravom životu dodatno će se pojačati.
  - destinacije koje se doživljavaju kao manje zdrave, ignorirat će se znatno više nego je to do sada bio slučaj
  - potražnja samo za suncem i morem će i dalje postupno opadati, dok će provođenje tzv. aktivnog odmora („activity based holidays“) imati sve više poklonika
  - potražnja za „wellbeing“ programima, uključujući sve vrste psihofizičke rekuperacije sve će više rasti
3. Prosječna razina obrazovanja stalno se povećava.
  - rast potražnje za proizvodima specijalnih interesa

- rast potražnje za proizvodima kulturnog turizma
  - povećanje potrebe za kreativnijim komuniciranjem s tržištem i boljim informiranjem potencijalnih potrošača
  - porast potražnje za novim destinacijama i iskustvima
4. Život u uvjetima globalizacije implicira sve veći pritisak na psihi pojedinaca, a što rezultira sve izraženijim potrebama za svrhovitim provođenjem slobodnog vremena, odmorom i relaksacijom.
- povećana potreba za ponudom relaksirajućih sadržaja
  - povećana potražnja za antistres programima
  - povećana potražnja za povratkom vlastitoj duhovnosti i redefiniranjem životnih prioriteta
  - više kratkih odmora umjesto jednog velikog
5. Sve je više sofisticiranih potrošača koji su, u želji da udovolje svojim potrebama, sve zahtjevniji.
- alternativni način provođenja vremena (nova iskustva) bit će sve važniji u izboru destinacije i vrste smještaja
  - varijabilno ponašanje potrošača: ovaj odmor jeftin, sljedeći odmor luksuzan; ovaj odmor posvećen sebi, sljedeći odmor posvećen obitelji
  - sve veća preferencija prema autentičnom doživljaju, a sve manje tolerancije za umjetno i standardizirano
6. Svijest o okolišu i potrebi za njegovim očuvanjem nastavit će rasti.
- rast potražnje za ekološki očuvanim destinacijama u kojima će prirodni atributi i autohtonost imati sve izrazitiju ulogu
  - politika upravljanja destinacijom morat će se unapređivati putem boljeg i konzistentnijeg planiranja (održivi razvoj)
7. Uslijed terorizma, lokalnih ratnih sukoba, zagađenosti i drugih sve učestalijih kriznih situacija potreba za sigurnošću stalno raste.
- potražnja za sigurnim i za terorizam neinteresantnim odredištima sve će više rasti
  - sve će manja biti tolerancija prema destinacijama i/ili doživljajima koji ne udovoljavaju sigurnosne standarde

Imajući na umu prikazane trendove, ciljeve zadane Strategijom razvoja turizma RH do 2020. godine te rezultate SWOT analize za područje općina, u poglavlju 3., 4. i 5. ovog dokumenta opisani su ciljevi, prioriteti i mjere kojima će se pokušati razvijati i unaprijediti turizam na području općina Goričan, Donja Dubrava i Donji Vidovec.

3. SWOT analiza

Najpoznatija metoda za donošenje i kreiranje svih strateških dokumenata, pa i ovog Plana razvoja, je SWOT analiza. Analizom se detektiraju snage područja koje se promatra (S – Strengths), slabosti područja (W – Weaknesses), prilike za područje (O – Opportunities) i prijetnje za područje (T – Threats).

Podloga za izradu SWOT analize u izradi ovog Plana bila je analiza stanja, ispunjeni anketni upitnici i zaključci s održanih radionica.

Napravljena analiza posebno ističe raspoložive bogate prirodne resurse područja općina, koji su pogodni za daljnji razvoj turizma, ali također ističe i bogatu kulturnu-povijesnu baštinu, a što sve zajedno čini osnovne preduvjete za razvoj svih oblika turizma, a posebice ruralnog, sportsko-rekreativnog te izletničkog turizma.

SWOT analiza Općine Goričan

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - područje bogato turističkim resursima - izrazito povoljan prometni položaj - bogata prirodna baština (<i>vode i krajobrazna raznolikost</i>) - krajobraz s mozaičkim površinama poljoprivrednog zemljišta, šumaraka i šuma i dominantnom aluvijalnom ravnicom zaštićenog krajolika rijeke Mure, ali i Drave - bogata kulturno-povijesna baština s očuvanim građevinama - mnogo arheoloških nalazišta i brojna arheološka, sakralna i etno dobra - brojni postojeći sportsko-rekreativni klubovi - brojne udruge koje djeluju u području kulture - blizina speedway stadiona u Donjem Kraljevcu 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostavno iskorišten potencijal kulturne, povijesne i prirodne baštine, zaštićeni krajolik rijeke Mure, lov i ribolov, tradicionalni zanati i sakralni objekti i sl. - nedovoljna svijest lokalnog stanovništva o važnosti kulturnog naslijeđa - djelomično neadekvatna zaštita sakralnih objekata, spomenika kulture, arhitektonske i graditeljske baštine - nedovoljna promocija postojećih turističkih potencijala i proizvoda - ne postoje smještajni kapaciteti za turiste - neadekvatni ugostiteljski kapaciteti - nedovoljna gastronomska ponuda - mali broj poduzetnika u turizmu na području - ne postoje specifična udruženja poduzetnika ugostiteljske i turističke djelatnosti - nedostatak prostora za promociju i očuvanje baštine (etno-zbirke i sl.)- trebalo bi izgraditi Etno-kuću - obiteljska poljoprivredna gospodarstva nezainteresirana za osnivanje seljačkih domaćinstava u svrhu turizma - mali broj poljoprivrednih gospodarstva se bavi integriranom/ekološkom poljoprivredom - nedostatak sredstava u lokalnim proračunima za financiranje projekata
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> - bogati i neuništeni prirodni resursi potencijal za razvoj ruralnog turizma, cikloturizma, lovnog i ribolovnog turizma, nautičkog i pustolovnog turizma (rafting) - razvoj smještajnih kapaciteta u svrhu ruralnog turizma (posebno u kategoriji turističkih seljačkih domaćinstava) - na području Goričana (kod Graničnog prijelaza) postoji mogućnost za izgradnju auto-kampa i zabavnog parka - potencijal za razvoj integrirane i ekološke poljoprivrede (<i>temeljem analize tala potvrđeno da je tlo najmanje zagađeno nitritima, nitratima i ostalim štetnim spojevima</i>) - kroz turizam mogućnost plasmana tradicionalnih "domaćih" i „eko“ proizvoda (<i>turizam se kroz gastronomiju može osloniti na poljoprivredu</i>) - obnavljanje uspješnih manifestacija poput "PUNA ZDELA" - podrška u razvoju od strane udruga koje djeluju u području kulture - razvoj područja kao dopunske ponude već razvijenom turizmu ostatka Međimurja - korištenje EU fondova za planirane investicije 	<ul style="list-style-type: none"> - zbog neadekvatne infrastrukture (odvodnja, otpad) moguća zagađenja očuvanih prirodnih i vodenih resursa - konkurencija iz okolice (ostatka Međimurja) u području ruralnog turizma (vinske ceste, toplice,..) - povećanje migracija selo-grad - iseljavanje mladih i obrazovanih stanovnika - nedovoljni kapaciteti za upravljanje razvojem (<i>nedostatak pokretača/inicijatora razvoja</i>) - nedostatak administrativnih resursa za pripremu i provedbu projekata

SWOT analiza Općine Donja Dubrava

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - područje bogato turističkim resursima - izrazito povoljan prometni položaj - bogata prirodna baština (<i>vode i krajobrazna raznolikost</i>) - krajobraz s mozaičkim površinama poljoprivrednog zemljišta, šumaraka i šuma i dominantnom aluvijalnom ravnicom zaštićenog krajolika rijeke Mure, ali i Drave - Akumulacijsko jezero HE Dubrava - bogata kulturno-povijesna baština s očuvanim građevinama - mnogo sakralnih i etno dobra - odražavanje brojnih manifestacija i sajмова - poduzetnički duh stanovnika područja i izražena spremnost za angažman - brojni postojeći sportsko-rekreativni klubovi - brojne udruge koje djeluju u području kulture 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatno iskorišten potencijal kulturne, povijesne i prirodne baštine Regionalni park Mura – Drava, krajolik rijeke Drave, lov, i ribolov, tradicionalni zanati i sakralni objekti i sl. - nedovoljna svijest lokalnog stanovništva o važnosti kulturnog naslijeđa - djelomično neadekvatna zaštita sakralnih objekata, spomenika kulture, arhitektonske i graditeljske baštine - nedovoljna promocija postojećih turističkih potencijala i proizvoda - nedostatni smještajni kapaciteti za turiste - neadekvatni ugostiteljski kapaciteti - nedovoljna gastronomska ponuda - mali broj poduzetnika u turizmu na području - nedostatak prostora za promociju i očuvanje baštine (etno-zbirke i sl.)- Kuća Zalan u Donjoj Dubravi treba rekonstrukciju - obiteljska poljoprivredna gospodarstva nezainteresirana za osnivanje seljačkih domaćinstava u svrhu turizma - mali broj poljoprivrednih gospodarstva se bavi integriranom/ekološkom poljoprivredom - nedostatak sredstava u lokalnim proračunima za financiranje projekata
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> - bogati i neuništeni prirodni resursi potencijal za razvoj ruralnog turizma, cikloturizma, lovnog i ribolovnog turizma, nautičkog i pustolovnog turizma (rafting) - razvoj smještajnih kapaciteta u svrhu ruralnog turizma (posebno u kategoriji turističkih seljačkih domaćinstava) - na području Donje Dubrave uz rijeku Dravu postoji mogućnost izrade kampa, vidikovca, šetnice i sl. - potencijal za razvoj integrirane i ekološke poljoprivrede (<i>temeljem analize tala potvrđeno da je tlo najmanje zagađeno nitritima, nitratima i ostalim štetnim spojevima</i>) - kroz turizam mogućnost plasmana tradicionalnih "domaćih" i „eko“ proizvoda (<i>turizam se kroz gastronomiju može osloniti na poljoprivredu</i>) - podrška u razvoju od strane udruga koje djeluju u području kulture - postojanje autohtonih proizvoda s područja, poput Dobravskog ljuka - razvoj područja kao dopunske ponude već razvijenom turizmu ostatka Međimurja - korištenje EU fondova za planirane investicije 	<ul style="list-style-type: none"> - zbog neadekvatne infrastrukture (odvodnja, otpad) moguća zagađenja očuvanih prirodnih i vodenih resursa - konkurencija iz okolice (ostatka Međimurja) u području ruralnog turizma (vinske ceste, toplice,..) - povećanje migracija selo-grad - iseljavanje mladih i obrazovanih stanovnika - nedovoljni kapaciteti za upravljanje razvojem (<i>nedostatak pokretača/inicijatora razvoja</i>) - nedostatak administrativnih resursa za pripremu i provedbu projekata

SWOT analiza Općine Donji Vidovec

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - područje bogato turističkim resursima - izrazito povoljan prometni položaj - bogata prirodna baština (<i>vode i krajobrazna raznolikost</i>) - krajobraz s mozaičkim površinama poljoprivrednog zemljišta, šumaraka i šuma i dominantnom aluvijalnom ravnicom zaštićenog krajolika rijeke Mure, ali i Drave - Akumulacijsko jezero HE Dubrava - bogata kulturno-povijesna baština s očuvanim građevinama - mnogo sakralnih i etno dobra - odražavanje brojnih manifestacija i sajмова - poduzetnički duh stanovnika područja i izražena spremnost za angažman - brojni postojeći sportsko-rekreativni klubovi - brojne udruge koje djeluju u području kulture 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatan iskorišten potencijal kulturne, povijesne i prirodne baštine Regionalni park Mura – Drava, krajolik rijeke Drave, lov, i ribolov, tradicionalni zanati i sakralni objekti i sl. - nedovoljna svijest lokalnog stanovništva o važnosti kulturnog naslijeđa - djelomično neadekvatna zaštita sakralnih objekata, spomenika kulture, arhitektonske i graditeljske baštine - nedovoljna promocija postojećih turističkih potencijala i proizvoda - nedostatan smještajni kapaciteti za turiste - neadekvatni ugostiteljski kapaciteti - nedovoljna gastronomska ponuda - mali broj poduzetnika u turizmu na području - ne postoje specifična udruženja poduzetnika ugostiteljske i turističke djelatnosti - nedostatak prostora za promociju i očuvanje baštine (etno-zbirki i sl.)- trebalo bi izgraditi Etno park - obiteljska poljoprivredna gospodarstva nezainteresirana za osnivanje seljačkih domaćinstava u svrhu turizma - mali broj poljoprivrednih gospodarstva se bavi integriranom/ekološkom poljoprivredom - nedostatak sredstava u lokalnim proračunima za financiranje projekata
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> - bogati i neuništeni prirodni resursi potencijal za razvoj ruralnog turizma, cikloturizma, lovnog i ribolovnog turizma, nautičkog i pustolovnog turizma (rafting) - razvoj smještajnih kapaciteta u svrhu ruralnog turizma (posebno u kategoriji turističkih seljačkih domaćinstava) - potencijal za razvoj integrirane i ekološke poljoprivrede (temeljem analize tala potvrđeno da je tlo najmanje zagađeno nitritima, nitratima i ostalim štetnim spojevima) - kroz turizam mogućnost plasmana tradicionalnih "domaćih" i „eko“ proizvoda (turizam se kroz gastronomiju može osloniti na poljoprivredu) - podrška u razvoju od strane udruga koje djeluju u području kulture - postojanje autohtonih proizvoda s područja, poput donjovidovskog običaja ispiranja zlata - razvoj područja kao dopunske ponude već razvijenom turizmu ostatka Međimurja - korištenje EU fondova za planirane investicije - izgradnja kampa u planiranoj turističkoj zoni Donjeg Vidovca (blizu odvodnog kanala hidroelektrane) 	<ul style="list-style-type: none"> - zbog neadekvatne infrastrukture (odvodnja, otpad) moguća zagađenja očuvanih prirodnih i vodenih resursa - konkurencija iz okolice (ostatka Međimurja) u području ruralnog turizma (vinske ceste, toplice,..) - povećanje migracija selo-grad - iseljavanje mladih i obrazovanih stanovnika - nedovoljni kapaciteti za upravljanje razvojem (<i>nedostatak pokretača/inicijatora razvoja</i>) - nedostatak administrativnih resursa za pripremu i provedbu projekata

4. Vizija i misija

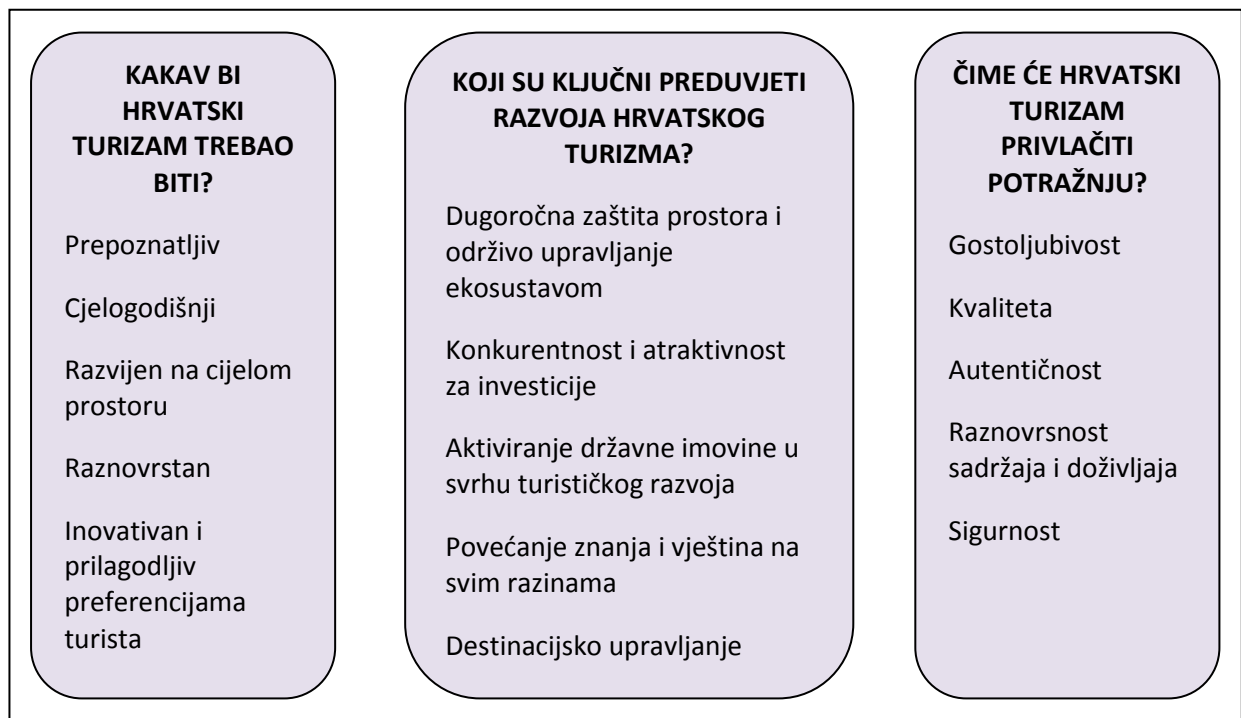
Sukladno *Strategiji razvoja turizma RH do 2020. godine* nova vizija razvoja hrvatskog turizma temelji se na sustavu vrijednosti kojim se odgovara na tri bitna pitanja, sadrži konceptualni, operativni i proizvodni aspekt te glasi:

Hrvatska je u 2020. godini globalno prepoznatljiva turistička destinacija, konkurentna i atraktivna za investicije, koja stvara radna mjesta i na održiv način upravlja razvojem na svom cjelokupnom prostoru, njeguje kulturu kvalitete, a svojim gostima tijekom cijele godine pruža gostoljubljivost, sigurnost i jedinstvenu raznovrsnost autentičnih sadržaja i doživljaja.

Glavni cilj razvoja hrvatskog turizma do 2020. godine je povećanje njegove atraktivnosti i konkurentnosti, što će rezultirati ulaskom u vodećih 20 turističkih destinacija u svijetu po kriteriju konkurentnosti, dok su ostali važni strateški ciljevi turističkog razvoja sljedeći:

1. poboljšanje strukture i kvalitete smještaja (*kontinuirano povećanje udjela hotela te podizanje kvalitete smještaja u kampovima i kućanstvima*)
2. novo zapošljavanje
3. investicije
4. povećanje turističke potrošnje

Slika 18: Sustav vrijednosti nove vizije hrvatskog turizma

Izvor: *Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine*

Turistički razvoj područja općina treba služiti ne samo ostvarivanju ekonomske koristi, već i povećanju kvalitete života stanovnika. Tako će osim ekonomskom razvoju, turizam pomoći i ravnomjernom turističkom razvoju cijelog područja te potaknuti ostale razvojne programe, osobito malog i srednjeg poduzetništva, doprinijeti dodatnom smanjenju stope nezaposlenost, stvoriti uvjete kojima će se mlade stanovnike zadržati u ovom području te stimulirati unapređenje infrastrukture i time povećati kvalitetu života svih stanovnika područja.

Putem anketnih upitnika o razvojnim potrebama općina prikupljeni su i prijedlozi stanovnika o viziji i misiji razvoja turizma na području općina.

VIZIJA

1. Razvoj ruralnog turizma otvaranjem etnografske zbirke-muzeja, etno-radionicama (gastro, rukotvorine od komušine i šiba i sl.), obiteljskih parkova te parkova za sport i rekreaciju.
2. Bogata turistička ponuda koja omogućuje ekonomsku i društvenu održivost malih poljoprivrednih gospodarstava uz rijeku Muru.
3. Razvoj ribolovnog turizma i splavarenja na Dravi.
4. Privlačenje turista u svrhu razvoja lovnog turizma (uz osiguranje pratnje, smještaja i hrane) te ribolovnog na Dravi (organizacijom cjelodnevnog boravka i kombinirati ponudu sa spustom po Dravi, kupanjem i pripremom hrane na otvorenom).
5. Povezivanje cjelokupne ponude u užem i širem krugu područja.
6. Postati glavno turističko središte Donjeg Međimurja.
7. Poticati lokalnu zajednicu na razvoj domaćeg i inozemnog turizma, izraditi prioriteta područja koja se žele razviti, dajući prednost privatnim inicijativama i investicijama te poticati visoku razinu turističkih usluga.

MISIJA

1. Turistički mini-program općina kao karika u sustavu turističke ponude županije.
2. Poticanje lokalne poljoprivredne proizvodnje na malim poljoprivrednim gospodarstvima uz jačanje kapaciteta za pružanje usluga agro-turizma i organizacije kulturnih sadržaja na području općina.
3. Osigurati i potaknuti razvoj turističkih atrakcija te time privući investitore i turiste lokalnog, regionalnog, nacionalnog i međunarodnog karaktera.
4. Područje je u 2020. Prepoznatljiva destinacija, bogata prirodnim sadržajima koja svojim gostima pruža jedinstveni doživljaj prirode kroz rekreativne i pustolovne programe namijenjene djeci, mladima te osobama s invaliditetom.

Temeljem prijedloga iz anketnih upitnika, rezultata rasprava s održanih radionica te dodatno održanih sastanaka s ključnim sudionicima odabrane su sljedeća vizija i misija razvoja turizma općina:

VIZIJA: Područje ugodnog, sigurnog i mirnog življenja koje će u okviru vlastitih mogućnosti, korištenjem svih raspoloživih resursa i znanja osigurati razvoj ruralnog turizma kroz stvaranje prepoznatljivih destinacija i kvalitetnih turističkih proizvoda te osigurati kvalitetnu zaštitu vrijednosti prirodne, povijesne i kulturne baštine područja.

MISIJA: Općine će do 2020. stvoriti uvjete za razvoj područja kao prepoznatljive turističke destinacije Međimurja temeljene na zaštiti prirode i okoliša te održivom razvoju.

PRIJEDLOZI ZA RAZVOJ TURIZMA U SKLADU SA STRATEGIJOM RAZVOJA TURIZMA RH

Strategijom razvoja turizma RH do 2020. godine dane su smjernice za razvoj proizvoda kako bi se ispunili ciljevi i ostvarila zadana vizija razvoja, a posebno su izdvojene neke grupe proizvoda.

U smislu razvoja turizma na području općina Goričan, Donja Dubrava i Donji Vidovec u ovom Planu izdvojene su sljedeće grupe proizvoda (*s popisom aktivnosti razvoja proizvoda*):

CIKLOTURIZAM

- izgraditi biciklističke staze uz manje prometne lokalne ceste, poljske putove, riječne nasipe, napuštene pruge
- razvijati prateće sadržaje poput vidikovaca, odmorišta
- razvijati smještajne kapacitete (mali hoteli, pansioni, kampovi, seoska gospodarstva)
- organizirati vođene tematske ture
- raditi na povezivanju i udruživanju s ostalim domaćim i stranim sportskim savezima/ međunarodnim udrugama
- razvijati natjecanja i manifestacije

KULTURNI TURIZAM

- prenamijeniti postojeće nekorištene javne objekte za potrebe održavanja različitih događaja i manifestacija
- radno vrijeme prilagoditi turistima
- osigurati interpretaciju na svjetskim jezicima
- ulagati u pojedinačne kulturne atrakcije (arheološki lokaliteti)
- razvijati kulturne tematske ceste i putove (povijesne, vjerske)

RURALNI TURIZAM

- istaknuti krajobraznu raznolikost
- uspostaviti suradnju/udruživanje malih poduzetnika za stvaranje uređenije tematizirane i sadržajne ponude na pojedinim seoskim gospodarstvima („udruživanje na temu” organske proizvodnje, jahanja, za cikloturiste i sl.)
- razvijati sadržaje poput vidikovaca tematskih parkova
- poticati obnovu sela i stavljati i u funkciju turizma (etno sela)

- na zaštićenim i NATURA 2000 područjima razvijati eko kampove i sl. sadržaje, organizirati obilaske područja i sl., a sve u skladu sa zakonski dozvoljenim aktivnostima za područje
- uspostaviti informativno-edukativne punktove (info-centre)

GASTRO TURIZAM

- razvijati i primjereno opremiti ugostiteljske objekte u stilu lokalne tradicionalne arhitekture
- povećati raznolikost lokalne ponude hrane i pića
- ulagati u događanja/manifestacije na temu hrane i pića
- povezati lokalne poljoprivredne proizvođače s ugostiteljskim sektorom
- razvijati tematske ceste i putove (npr. ceste bučinog ulja)

5. Ciljevi, prioriteti i mjere

Kako područje općina obiluje svim osnovnim prirodnim preduvjetima za razvoj turizma (*prirodna i kulturno-povijesna baština, tradicionalna arhitektura, manifestacije, vodna dobra za sport, ribolov i rekreaciju na vodi, lovna područja*), provedbom ovog Plana moguće je područje općina oplemeniti te učiniti još interesantnijim turistima i to kroz unapređenje ugostiteljsko- turističke djelatnosti osiguravanjem potporne turističke infrastrukture za razvoj i proširenje ponude ugostiteljskih i smještajnih objekata te širenje ponude autohtonih, specifičnih i tradicionalnih proizvoda ovog kraja.

Iako je prometna povezanost izuzetno dobra i područje općina je turistima lako dostupno, trenutno ukupna turistička ponuda prostora ne zadovoljava zahtjeve tržišta. Nedostatni su smještajni kapaciteti na području, pa kao destinacija nije privlačan za duži boravak turista. Smještajni kapaciteti dostupni su samo u jednom objektu na području tri općine, a ugostiteljski kapaciteti su dostupni u svega nekoliko desetaka objekata i uglavnom nisu adekvatni u smislu ponude i stanja.

Područje općina posebno je bogato prirodnim resursima i nikako se ne smije zanemariti činjenica da se kroz područje sve tri općine proteže Regionalni park Mura-Drava (*u sklopu kojeg je i Zaštićeni krajolik rijeke Mure*), koji već sam po sebi predstavlja turističku atrakciju za određenu skupinu turista, a i od izuzetne je vrijednosti za očuvanje biološke raznolikosti. Razvoj turističkog segmenta u ovom ekološki značajnom području svakako treba voditi u smjeru zaštite prirode, održivim korištenjem prirodnih dobara, očuvanjem prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti. Iz tog razloga ključno je prilikom razvoja turističko-ugostiteljskih sadržaja voditi se zadanim smjernicama i dozvoljenim aktivnosti na zaštićenom području.

Turizam kao važna grana gospodarstva na području tri općine trebao bi posebno ići u smjeru razvoja tri vrste: ruralnog (*agro i eko turizma*), izletničkog i sportsko rekreativnog. U smislu maksimalnog iskorištenja svih resursa s područja razvoj turizma mora ići u korak s razvojem poljoprivrede. Odnosno, kroz specifičnu gastronomsku ponudu turizam može podupirati poljoprivrednu djelatnost tj. proizvodnju hrane. Obzirom da je veliki dio površine tri općine zaštićeno područje veliki je potencijal područja u proizvodnji „zdrave hrane“ tj. u integriranoj i ekološkoj poljoprivredi.

Turističku ponudu na području potrebno je modernizirati i to od smještajnih kapaciteta, poput hotela, pansiona, soba za iznajmljivanje do gastronomske ponude i marketinga. Postojeće i potencijalne atraktivne lokacije potrebno je adekvatno urediti i obilježiti te uspostaviti ugostiteljske objekte šireg asortimana ponude.

U skladu s detektiranom razvojnom vizijom turizma i na temelju SWOT analize, za područje općina utvrđeno je 6 specifičnih ciljeva koji pridonose rješavanju utvrđenih problema i nedostataka te razvoju turizma, a to su:

1. Podizanje konkurentnost i atraktivnosti za investicije u turizmu
2. Razvoj i unapređenje turističke i ugostiteljske ponude
3. Unapređenje i razvoj komunalne i turističke infrastrukture
4. Razvoj i povećanje znanja i vještina zaposlenih u turizmu i državnoj i javnoj administraciji
5. Promocija i marketing turističkih destinacija
6. Zaštita okoliša i održivo upravljanje resursima

1. Podizanje konkurentnost i atraktivnosti za investicije u turizmu

Izgradnjom novih smještajnih kapaciteta za turiste podigla bi se razina konkurentnosti poduzetnika u području turističke i ugostiteljske djelatnosti, a i samo područje bi s kvalitetnijom ponudom moglo postati atraktivnije mjesto za buduće investicije. U smislu razvoja smještajnih kapaciteta ono bi trebalo ići u smjeru izgradnje manjih hotela, pansiona, seljačkih domaćinstava, kampova, odmorišta s pružanjem B&B usluge i sl.

Iz navedenog cilja proizlazi jedan prioritet:

Prioritet 1. Razvoj i uređenje smještajne ponude u svrhu podizanja kvalitete

2. Razvoj i unapređenje turističke i ugostiteljske ponude

Dostizanje drugog cilja predstavljat će dopunu dostizanju cilja podizanja konkurentnosti i stvaranja područja atraktivnim za investicije. Razvoj i unapređenje dodatnih sadržaja u turizmu, specifičnih i autohtonih proizvoda i ugostiteljskih sadržaja samo su neke značajnije mogućnosti razvoja turizma na području općina.

Obzirom na bogate raspoložive prirodne resurse područje općina turizam treba bazirati na razvoju pustolovnog, sportsko-rekreativnog i izletničkog turizma tj. sadržaja poput adrenalinskih parkova, raftinga na Muri, slatkovodnog sportskog ribolova, lova, šetnica, biciklističkih, pješačkih, jahačkih tematskih i poučnih staza, izletišta, sportskih igrališta i terena, objekata za držanje životinja u turističke svrhe i sl. Pažnju treba obratiti i na to da prilikom kreiranja dodatnih sadržaja iste prati i odgovarajuća ugostiteljska infrastruktura, ali i ponuda zanimljivih i za područje karakterističnih proizvoda i usluga.

Jedna od vrijednosti na području općina je značajnija količina kulturnih, povijesnih i sakralnih znamenitosti od kojih su neka i zaštićena kulturna dobra, poput arheoloških lokaliteta na području Općine Goričan, Kuće Zalan u Općini Donja Dubrava te brojnih sakralnih objekata na području sve tri

općine. Navedene vrijednosti treba posebno tretirati i zaštititi, jer i one predstavljaju važan dio turističke ponude na području općina.

Iz navedenog cilja proizlaze tri prioriteta:

Prioritet 1. Razvoj i unapređenje dodatnih sadržaja u turizmu

Prioritet 2. Razvoj i uređenje sadržaja u ugostiteljstvu

Prioritet 3. Ulaganja u razvoj i prodaju originalnih i autohtonih proizvoda, suvenira i usluga

3. Unapređenje i razvoj komunalne i turističke infrastrukture

Kako je infrastruktura jedan od preduvjeta za gospodarski rast i jačanje socijalno-gospodarskih uvjeta života, niti razvoj turizma i svih turističko-ugostiteljskih sadržaja nije ostvariv bez postojanja iste, u smislu adekvatne osnovne komunalne infrastrukture (ceste, vodoopskrba, odvodnja sl.), ali i obvezne prateće turističke (poput turističke signalizacije, poučnih tabli i panoa, info-točaka i sl.).

Iz navedenog cilja proizlaze tri prioriteta:

Prioritet 1. Ulaganja u komunalnu infrastrukturu

Prioritet 2. Ulaganja u turističku infrastrukturu

4. Razvoj i povećanje znanja i vještina zaposlenih u turizmu i državnoj i javnoj administraciji

Kao i u svim područjima gospodarstva i za razvoj turizma potrebno je osigurati adekvatne ljudske resurse. Kroz razne informativne i edukativne programe potrebno podići razinu znanja i kompetencija poduzetnika i djelatnika u turističkoj i ugostiteljskoj djelatnosti, ali i državnoj i javnoj administraciji. Cilj je osposobiti ih za kreiranje i primjenu inovativnih rješenja u poslovanju, za uvođenje integrirane i ekološke proizvodnje i sl. Kako na području općina postoji određeni broj poduzetnika i udruga s visokom razinom iskustva i znanja, potrebno je uspostaviti veze za prijenos znanja između njih te osigurati sve uvjete za njihovo međusobno povezivanje.

Obzirom na činjenicu da su RH ulaskom u EU dostupna mnoga sredstva strukturnih i investicijskih fondova, svim zainteresiranim poduzetnicima te javnom i civilnom sektoru koji djeluje u području turizma i ugostiteljstva potrebno je osigurati dostupnost posebnih savjetodavnih usluga koje će im pomoći i u njihovom poslovanju, ali će im pomoći i u lakšem pristupu europskim i nacionalnim financijskim sredstvima.

Iz navedenog cilja proizlaze tri prioriteta:

Prioritet 1. Osposobljavanje poduzetnika u ugostiteljsko-turističkom sektoru

Prioritet 2. Poticanje suradnje i udruživanja s ciljem stvaranja kvalitetnije tematizirane i sadržajne turističke ponude

Prioritet 3. Jačanje administrativnih kapaciteta državne i javne uprave

5. Promocija i marketing turističkih destinacija

U svrhu razvoja turizma određene napore potrebno je uložiti i usmjeriti na promotivne i marketinške aktivnosti, kako bi područje tri općine postalo turističko prepoznatljiva lokacija. Raznim aktivnostima potrebno je informirati stanovništvo lokalno i šire o raspoloživim prirodnim, kulturnim i drugim resursima područja. Jedan od načina je informirati i promovirati se tiskanim putem (*putem vodiča, aplikacija, letaka, brošura, karata i sl.*), ali i organizacijom različitih tematskih manifestacija, sajмова, smotri, natjecanja sl. Važno za napomenuti je da sve tri općine imaju poprilično veliko i uspješno iskustvo u provođenju manifestacija i njima sličnih događanja (*Festival PUNA ZDELA, Dani luka i ekološke proizvodnje, smotre folklor, Dravska regata, Manifestacija Zrinskih, demonstracija ispiranja zlata na Dravi, Turističko-povijesna manifestacija LOV NA ZLATARSKI PRSTEN i sl.*). Obzirom da su neke manifestacije bila održane samo jednom, a pokazale su se izrazito uspješnima jer su privukle veliki broj posjetitelja, određene napore treba uložiti i u njihovu revitalizaciju, dok ostale treba i dalje nastaviti organizirati u turističke svrhe.

Osmišljavanjem široke palete prepoznatljivih destinacije, proizvoda i usluga s područja moguće je obogatiti postojeću turističku ponudu Međimurja, pa se tako mogu osmisliti specifične turističke ture i organizirani obilasci područja.

Iz navedenog cilja proizlazi jedan prioritet:

Prioritet 1. Poticanje marketinških aktivnosti u svrhu razvoja turizma

6. Zaštita okoliša i održivo upravljanje resursima

U samom uvodnom dijelu ovog poglavlja već je istaknuto da je područje općina posebno bogato prirodnim resursima i da se kroz područje sve tri općine proteže Regionalni park Mura-Drava (*u sklopu kojeg je i Zaštićeni krajolik rijeke Mure*), koji je od izuzetne vrijednosti za očuvanje biološke raznolikosti. Obzirom da je veći dio površine općina zaštićeno područje, i razvoj turizma treba ići i u smjeru zaštite prirode i održivog korištenja prirodnih dobara. Potrebno je održavati visoku razinu svijesti lokalnog stanovništva o potrebi očuvanja prirode i okoliša te upoznati ih i sa situacijama i ograničenjima s kojima se mogu susresti u tom području.

I sama Strategija Europa 2020 temelji se između ostalog na održivom rastu kao prioritetu, a to znači da društvo i gospodarstvo moraju poštovati okoliš, smanjiti negativne učinke na okoliš i klimatske promjene te se prilagoditi činjenici da su prirodni resursi i sirovine ograničeni. Obzirom da je ovaj Plan usklađen s navedenom Strategijom, jedan o ciljeva Plana je i korištenje što više obnovljivih izvora energije te obnova objekata u svrhu postizanja većeg stupnja energetske učinkovitosti.

Iz navedenog cilja proizlazi jedan prioritet:

Prioritet 1. Održivi razvoj turizma

Razvojni ciljevi Plana postavljeni su tako da budu jasni, mjerljivi, dostižni, realni i s određenim rokovima. Ciljevi doprinose rješavanju problema istaknutih u analizi stanja i postavljenih SWOT analizom.

Mjere za dostizanje navedenih ciljeva usmjerene su na konkretne projekte, od kojih će dio biti prihvatljiv za sufinanciranje iz EU fondova u razdoblju 2014.-2020. Realno je za očekivati da će se projekti i realizirati u navedenom razdoblju te ostvariti očekivane rezultate, kako su navedeni u dijelu opisa svake pojedine mjere.

Dodatno, razvojna vizija, specifični ciljevi, prioriteti i mjere definirani su i razrađeni tako da osiguravaju aktivnosti i razvojne projekte za programsko razdoblje 2014.–2020. Dugoročno postavljena razvojna vizija sukladna razvojnim odrednicama Hrvatske i EU još je jedna komponenta koja pridonosi održivosti Plana razvoja turizma.

Iz samog odabira mjera vidljivo je da se prilikom izrade Plana vodilo računa da se putem implementacije mjera kroz razne projekte, koji će za rezultat imati inovativne proizvode, usluge i sl., pridonosi ukupnom turističkom razvoju područja kroz širenje palete raznih skupina proizvoda koji karakteriziraju područje i koji se dodatno mogu ponuditi, kako stanovnicima općina tako i ostalim posjetiteljima.

SPECIFIČNI CILJ 1	Podizanje konkurentnost i atraktivnosti za investicije u turizmu
Prioritet 1	Razvoj i uređenje smještajne ponude u svrhu podizanja kvalitete
Mjera 1.1.1	Ulaganja u smještajne jedinice i njihove prateće prostore
Mjera 1.1.2	Ulaganja u obnovu starih tradicijskih kuća i gospodarskih zgrada

SPECIFIČNI CILJ 2	Razvoj i unapređenje turističke i ugostiteljske ponude
Prioritet 1	Razvoj i unapređenje dodatnih sadržaja u turizmu
Mjera 2.1.1	Ulaganja u razvoj pustolovnog, sportsko rekreativnog i izletišnog turizma
Mjera 2.1.2	Ulaganja u prostore i nabavku opreme za kulturna, društvena, zabavna i tematska događanja
Mjera 2.1.3	Ulaganja u uređenje i obnovu kulturnih, povijesnih i vjerskih znamenitosti
Mjera 2.1.4	Ulaganja za razvoj i unapređenje sadržaja za djecu
Prioritet 2	Razvoj i uređenje sadržaja u ugostiteljstvu
Mjera 2.2.1	Ulaganja u objekte za pripremu i usluživanje hrane i/ili pića
Prioritet 3	Ulaganja u razvoj i prodaju originalnih i autohtonih proizvoda, suvenira i usluga
Mjera 2.3.1	Ulaganja u razvoj proizvoda, suvenira i usluga
Mjera 2.3.2	Ulaganja u objekte i prostore za prodaju proizvoda, suvenira i usluga

SPECIFIČNI CILJ 3	Unapređenje i razvoj komunalne i turističke infrastrukture
Prioritet 1	Ulaganja u komunalnu infrastrukturu
Mjera 3.1.1	Ulaganja u razvoj i unapređenje osnovne komunalne infrastrukture
Mjera 3.1.2	Ulaganja za uređenje javnih površina
Prioritet 2	Ulaganja u turističku infrastrukturu
Mjera 3.2.1	Ulaganja u označavanje turističkih lokaliteta
Mjera 3.2.2	Razvoj i unapređenje turističkih centara za posjetitelje

SPECIFIČNI CILJ 4	Razvoj i povećanje znanja i vještina zaposlenih u turizmu i državnoj i javnoj administraciji
Prioritet 1	Osposobljavanje poduzetnika u ugostiteljsko-turističkom sektoru
Mjera 4.1.1	Edukacije i osposobljavanja s ciljem podizanja kvalitete usluga
Mjera 4.1.2	Savjetodavne usluge potrebne u obavljanju djelatnosti i u svrhu lakšeg pristupa nacionalnim i EU sredstvima
Prioritet 2	Poticanje suradnje i udruživanja s ciljem stvaranja kvalitetnije tematizirane i sadržajne turističke ponude
Mjera 4.2.1	Uspostava i jačanje poduzetničke klime, suradnje i udruživanja poduzetnika svih sektora u svrhu razvoja bogatije i kvalitetnije turističke ponude
Mjera 4.2.2	Uspostava suradnje s ostalim domaćim i stranim udruženjima istog ili sličnog područja djelovanja
Prioritet 3	Jačanje administrativnih kapaciteta državne i javne uprave
Mjera 4.3.1	Jačanje kapaciteta lokalne administracije radi pružanja kvalitetnih usluga zajednici

SPECIFIČNI CILJ 5	Promocija i marketing turističkih destinacija
Prioritet 1	Poticanje marketinških aktivnosti u svrhu razvoja turizma
Mjera 5.1.1	Kreiranje i provedba paketa turističkih proizvoda za tržište posebnih interesa
Mjera 5.1.2	Razvoj i distribucija multimedijalnih i tiskanih promotivnih materijala
Mjera 5.1.3	Organizacija i provedba promotivnih aktivnosti s turističkim potencijalom

SPECIFIČNI CILJ 6	Zaštita okoliša i održivo upravljanje resursima
Prioritet 1	Održivi razvoj turizma
Mjera 6.1.1	Ulaganja za očuvanje okoliša
Mjera 6.1.2	Ulaganja u obnovljive izvore energije
Mjera 6.1.3	Obnova postojećih objekata u svrhu postizanja višeg stupnja energetske učinkovitosti

MJERA 1.1.1: Ulaganja u smještajne jedinice i njihove prateće prostore

Opis mjere: Mjera ima za cilj stvoriti preduvjete za razvoj turizma, obzirom da je on prepoznat kao jedna od ključnih grana sveukupnog razvoja općina. S ciljem razvoja turizma na području općina koje obiluje i svim prirodnim potencijalima za njegov razvoj, a i s ciljem gospodarskog razvoja na području općina, nužna je nadogradnja turističke ponude izgradnjom i/ili rekonstrukcijom i/ili opremanjem objekata za pružanje usluga smještaja za turiste (*sa svim pratećim prostorijama*) i to smještaja poput hotela, obiteljskih hotela, pansiona i sl. U sklopu ovakvih investicija prihvatljivo je ulaganje i u razvoj softverske podrške i to elektroničkih sustava za rezervacije usluga u turizmu.

Također u sklopu ove mjere prihvatljiva su ulaganja u izgradnju i uređenje eko-gospodarstava, izletišta, kušaonica, kao i kampova i kamp odmorišta (uključujući i eko-kampove), odmorišta za bicikliste s pratećim sadržajima poput servisa i B&B smještaja i sl.

Korisnici: mikro i mali poduzetnici (OPGi, obrti, trgovačka društva), udruge, javna poduzeća i općine

Kriterij/i prihvatljivosti: Ulaganje mora biti u skladu s prostornim planom općine u kojoj se nalazi lokacija ulaganja, nacionalnim zakonodavstvom koje regulira pružanje turističkih i ugostiteljskih usluga, Zakonom o zaštiti prirode te provedbenim aktima koji iz njega proizlaze. Također ulaganje mora biti u skladu sa standardima zaštite okoliša te, gdje je to primjenjivo, pridonositi energetske učinkovitosti.

Očekivani rezultati: uređena 3 smještajna objekta sa svrhom ruralnog turizma, povećanje za 20% u broju dolazaka i noćenja turista na području općina, povećanje prihoda lokalnog stanovništva i lokalne zajednice od bavljenja turizmom

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)

MJERA 1.1.2: Ulaganja u obnovu starih tradicijskih kuća i gospodarskih zgrada

Opis mjere: Obzirom da na području općina postoje građevine tradicijske arhitekture mjera ima za cilj obnovu takvih objekata u turističke svrhe. Prihvatljiva su ulaganja rekonstrukcije i/ili opremanja objekata tradicijske arhitekture, i to stambenih i gospodarskih.

Korisnici: mikro i mali poduzetnici (OPG-i, obrti, trgovačka društva), udruge, javna poduzeća i općine

Kriterij/i prihvatljivosti: Ulaganje mora biti u skladu s prostornim planom općine u kojoj se nalazi lokacija ulaganja, mora biti u skladu s mišljenjem konzervatorskog odjela Ministarstva kulture, biti u skladu s nacionalnim zakonodavstvom koje regulira pružanje turističkih i ugostiteljskih usluga (*ukoliko*

je obnova u svrhu pružanja takvih usluga) te Zakonom o zaštiti prirode i provedbenim aktima koji iz njega proizlaze. Ulaganja moraju biti u skladu sa standardima zaštite okoliša.

Očekivani rezultati: obnovljena 1 stara tradicijska kuća u skladu s izvornom tradicijskom arhitekturom na području svake pojedine općine

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) i Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)

MJERA 2.1.1: Ulaganja u razvoj pustolovnog, sportsko rekreativnog i izletišnog turizma

Opis mjere: Na području općina djeluje veliki broj sportskih udruga koje općine, u granicama svojih mogućnosti, financijski prate u realizaciji projekata. Obzirom i na bogate prirodne resurse (*zaštićena priroda, vodno bogatstvo Mure i Drave, šoderice, potok Bistrec i sl.*), a koji su nedovoljno iskorišteni, mjera je usmjerena razvoju dodatnih sadržaja u turizmu. Prihvatljiva su ulaganja u razvoj i unapređenje sadržaja za rekreaciju i sport te sadržaja izletničkog turizma i to za sadržaje poput raftinga, slatkovodnog sportskog ribolova, lova, osmatračnica, adrenalinskih parkova, šetnica, kupališta, biciklističkih, pješačkih, jahačkih tematskih i poučnih staza, vidikovaca, sportskih igrališta i terena, objekata za držanje životinja u turističke svrhe te uz njih pratećih objekata (*uključujući i uređenje vinskih cesta*).

Korisnici: mikro i mali poduzetnici (OPGi, obrti, trgovačka društva), udruge, javna poduzeća i općine

Kriterij/i prihvatljivosti: Ulaganja moraju biti u skladu s Prostornim planom općine u kojoj se nalazi lokacija ulaganja, moraju posjedovati potrebnu tehničku i građevinsku dokumentaciju, biti u skladu sa standardima zaštite okoliša te Zakonom o zaštiti prirode i provedbenim aktima koji iz njega proizlaze.

Očekivani rezultati: uređenih minimalno 3 km biciklističke staze na području svake općine, osmišljena 1 tematska i/ili poučna staza, uređen 1 objekt za sport i rekreaciju sa svim pratećim objektima, uređeno kupalište na potoku Bistrec

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)

MJERA 2.1.2: Ulaganja u prostore i nabavku opreme za kulturna, društvena, zabavna i tematska događanja

Opis mjere: Osim što na području općina djeluje veliki broj sportskih udruga, također je veliki broj onih društvenih. Cilj mjere je osigurati odgovarajuću infrastrukturu koja se koristi u društvene svrhe, a utječe i na podizanje kvalitete života stanovnika. Kroz ovu mjeru bit će omogućena ulaganja u izgradnju i opremanje svih objekata društvene infrastrukture ili prenamjenu postojećih objekata za

navedenu svrhu. Prihvatljiva su ulaganja u društvene domove, vatrogasne domove, muzeje, kulturne centre, etno-kuće, tematske parkove, etno-zbirke, tradicijske zanate te uz njih pratećih objekata.

Korisnici: općine, udruge, privatni poduzetnici

Kriterij/i prihvatljivosti: Ulaganja moraju biti u skladu s Prostornim planom općine u kojoj se nalazi lokacija ulaganja. Za predviđene projekte potrebno je ishoditi odgovarajuću tehničku i građevinsku dokumentaciju, a moraju biti i u skladu sa standardima vezanim uz zaštitu okoliša i energetska učinkovitost. Svi objekti i prostori trebaju biti prilagođeni potrebama osoba s invaliditetom.

Očekivani rezultati: osmišljen 1 tematski park, uređena 1 etno-zbirka, uređen po 1 objekt na području svake općine za održavanje društvenih zbivanja

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i Europski fond za regionalni razvoj (ERDF)

MJERA 2.1.3: Ulaganja u uređenje i obnovu kulturnih, povijesnih i vjerskih znamenitosti

Opis mjere: Na području općina nalazi se veliki broj objekata koji su kulturne, povijesne i sakralne znamenitosti. Neka od njih su i zaštićena kulturna dobra, poput arheoloških lokaliteta na području Općine Goričan, Kuće Zalan u Općini Donja Dubrava te brojnih sakralnih objekata na području sve tri općine. Mjera ima za cilj daljnje očuvanje navedenih znamenitosti, jer predstavljaju dio turističke ponude na području općina. U sklopu mjere prihvatljive su aktivnosti istraživanja za potencijalne nove turističke atrakcije, poput istraživanja potencijalnih arheoloških lokaliteta na području Općine Donji Vidovec, gdje su nađeni predmeti iz doba antike.

Korisnici: općine, javna poduzeća, udruge

Kriterij/i prihvatljivosti: Ulaganje mora biti u skladu s prostornim planom općine u kojoj se nalazi lokacija ulaganja, mora biti u skladu s mišljenjem konzervatorskog odjela Ministarstva kulture (*ukoliko se radi o zaštićenom kulturnom dobru*) te u skladu sa standardima zaštite okoliša.

Očekivani rezultati: uređeni arheološki lokaliteti na području Općine Goričan, uređena i obnovljena Kuća Zalan u Općini Donja Dubrava

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Europski fond za regionalni razvoj (ERDF) i Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)

MJERA 2.1.4: Ulaganja za razvoj i unapređenje sadržaja za djecu

Opis mjere: Na području općina postoji nekoliko dječjih igrališta kojima će u dogledno vrijeme biti potrebna obnova (posebno u smislu obnove opreme). Iako postoje igrališta, za očekivati je da će u

narednom razdoblju pojaviti se potreba za razvojem (izgradnjom i uređenjem) novih. Navedena ulaganja osigurat će veću kvalitetu života na području općina, ali imat će i pozitivan utjecaj na turističku ponudu općina. Prihvatljiva ulaganja u okviru ove mjere jesu izgradnja, rekonstrukcija, i opremanje igrališta za djecu te obiteljskih parkova.

Korisnici: općine, javna poduzeća, privatni poduzetnici

Kriterij/i prihvatljivosti: Ulaganja moraju biti u skladu s Prostornim planom općine u kojoj se nalazi lokacija ulaganja, moraju posjedovati potrebnu tehničku i građevinsku dokumentaciju te biti u skladu sa standardima zaštite okoliša.

Očekivani rezultati: uređena sva postojeće dječja igrališta na području općina

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i Europski fond za regionalni razvoj (ERDF)

MJERA 2.2.1: Ulaganja u objekte za pripremu i usluživanje hrane i/ili pića

Opis mjere: Razvoj turističkih sadržaja na području općina mora pratiti i odgovarajuća infrastruktura za pripremu i usluživanje hrane i pića (restorani, kafići, seljačka domaćinstva koja poslužuju hranu, kušaoone, uključujući sve popratne prostore poput skladišnih i sl.), obzirom da trenutno na području općina ugostiteljska infrastruktura i ponuda nije dostatna, a niti zadovoljavajuća. Odgovarajuća ugostiteljska infrastruktura osigurala bi dolazak gostiju te obogatila i zaokružila sveukupni turistički sadržaj.

Korisnici: mikro i mali poduzetnici (OPGi, obrti, trgovačka društva), udruge, javna poduzeća i općine

Kriterij/i prihvatljivosti: Ulaganje mora biti u skladu s prostornim planom općine u kojoj se nalazi lokacija ulaganja, nacionalnim zakonodavstvom koje regulira pružanje turističkih i ugostiteljskih usluga, Zakonom o zaštiti prirode te provedbenim aktima koji iz njega proizlaze. Također ulaganje mora biti u skladu sa standardima zaštite okoliša te pridonositi energetskej učinkovitosti.

Očekivani rezultati: uređena 3 ugostiteljska objekta (po jedan na području svake općine)

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i Europski fond za regionalni razvoj (ERDF)

MJERA 2.3.1: Ulaganja u razvoj proizvoda, suvenira i usluga

Opis mjere: Sastavni dio turističke ponude područja su i suveniri, autohtoni proizvodi i usluge. Iako na području općina postoji nekolicina značajnijih, poput čizme Zrinske garde, običaja ispiranja zlata i licitara, kroz ovu mjeru moguće je osmisliti i pružiti širu paletu prepoznatljivih proizvoda i usluga s

područja, u svrhu podizanja kvalitete, konkurentnosti i prodaje proizvoda i usluga (*poput proizvodnje bučinog ulja hladnim prešanjem, gvirca i sl.*). Poseban naglasak treba staviti na razvoj proizvoda i suvenira tradicijskih obrta i starih zanata (*poput tradicije pletenja cekera, kovačnica*). U mjeru je uključen i razvoj autohtone gastronomske ponude.

Korisnici: mikro i mali poduzetnici (OPGi, obrti, trgovačka društva), udruge, javna poduzeća i općine

Kriterij/i prihvatljivosti: proizvod/usluga treba pridonositi promidžbi lokalnih običaja i tradicije i mora biti proizveden na području općine s koje dolazi ili na koju se odnosi

Očekivani rezultati: proširenje turističke ponude s inovativnim proizvodima s područja (razvijen 1 novi suvenir/usluga)

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) i Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)

MJERA 2.3.2: Ulaganja u objekte i prostore za prodaju proizvoda, suvenira i usluga

Opis mjere: Cilj ove mjere je osigurati potrebna prodajna mjesta za nove proizvode, suvenire i usluge s područja općine, kao i prodajna mjesta za one već postojeće. Prihvatljiva ulaganja kroz ovu mjeru su izgradnja, rekonstrukcija i opremanje objekata/prostora u kojima bi se obavljala prodaja proizvoda i usluga, uključujući objekte/prostore u kojima se obavlja njihovo pakiranje i skladištenje.

Korisnici: mikro i mali poduzetnici (OPGi, obrti, trgovačka društva), udruge, javna poduzeća i općine

Kriterij/i prihvatljivosti: Ulaganje mora biti u skladu s prostornim planom općine u kojoj se nalazi lokacija ulaganja, nacionalnim zakonodavstvom koje regulira trgovinu, Zakonom o zaštiti prirode te provedbenim aktima koji iz njega proizlaze. Također ulaganje mora biti u skladu sa standardima zaštite okoliša te pridonositi energetskej učinkovitosti.

Očekivani rezultati: uređena 2 prodajna mjesta za karakteristične proizvode/usluge s područja općina

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) i Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)

MJERA 3.1.1: Ulaganja u razvoj i unapređenje osnovne komunalne infrastrukture

Opis mjere: Kako je infrastruktura jedan od preduvjeta za gospodarski rast, niti razvoj turizma i svih turističko-ugostiteljskih sadržaja nije ostvariv bez postojanja iste, u smislu adekvatne osnovne komunalne infrastrukture. Mjera ima za cilj osigurati uvođenje ili unapređenje osnovne komunalne

infrastrukture na turističkoj lokaciji ili koja vodi do utvrđene turističke lokacije, a odnosi se na ceste (*uključujući prometnu signalizaciju i javnu rasvjetu*), vodoopskrbu, odvodnju i sl.

Korisnici: općine, javna poduzeća

Kriterij/i prihvatljivosti: Ulaganja moraju biti u skladu s prostornim planom općine u kojoj se nalazi lokacija ulaganja, moraju posjedovati potrebnu tehničku i građevinsku dokumentaciju te biti u skladu sa standardima zaštite okoliša.

Očekivani rezultati: uređeni svi prilazi turističkim lokacijama na području općina, postavljena moderna LED rasvjeta i uređena komunalna infrastruktura Šoderice na području Općine Goričan

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)

MJERA 3.1.2: Ulaganja za uređenje javnih površina

Opis mjere: Uz osnovnu komunalnu infrastrukturu od velike su važnosti i uređene javne površine dostupne svima. Mjera za cilj ima napraviti područje općina turistički još atraktivnijima na način da se dodatna pažnja posveti uređenju postojećih zelenih površina, trgova, spomenika, parkova, nogostupa, parkirališta i sl., ali i izgradnji novih ukoliko za to postoji potreba.

Korisnici: općine, javna poduzeća

Kriterij/i prihvatljivosti: Ulaganja moraju biti u skladu s prostornim planom općine u kojoj se nalazi lokacija ulaganja, moraju posjedovati potrebnu tehničku i građevinsku dokumentaciju te biti u skladu sa standardima zaštite okoliša.

Očekivani rezultati: uređene sve javne zelene površine i parkovi na području općina, uređeno 1 parkiralište kod već postojeće turističke lokacije

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) i Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)

MJERA 3.2.1: Ulaganja u označavanje turističkih lokaliteta

Opis mjere: Razvojem turističkih sadržaja sve turističke lokacije na području općina trebaju biti propisno označene, odgovarajućom turističkom signalizacijom. Mjerom su obuhvaćena ulaganja u postavljanje turističke signalizacije te postavljanje odgovarajućih poučnih tabli, panoa, nadstrešnica i sl.

Korisnici: općine, javna poduzeća

Kriterij/i prihvatljivosti: Za postavljanje signalizacije ulaganja moraju imati sve potrebne suglasnosti nadležnih institucija, moraju biti u skladu s prostornim planom općine u kojoj se postavljaju, moraju posjedovati potrebnu tehničku i građevinsku dokumentaciju, ukoliko je ista za takvu vrstu investicija potrebna. Također ulaganja moraju biti u skladu sa standardima zaštite okoliša.

Očekivani rezultati: obilježeni svi turistički lokaliteti na području općina, postavljena 3 poučna panoa/table

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) i Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)

MJERA 3.2.2: Razvoj i unapređenje turističkih centara za posjetitelje

Opis mjere: Obzirom da je područje općina u velikom dijelu zaštićeno prirodno područje, a i u planu je razvoj drugih dodatnih turističkih sadržaja, ova mjera ima za cilj potaknuti ulaganja u izgradnju i uređenje objekata/prostora poput turističkih info centara te informativno-edukativnih punktova za javno korištenje, a sve u svrhu turističke promocije područja.

Korisnici: općine, javna poduzeća, udruge

Kriterij/i prihvatljivosti: Ulaganja moraju biti u skladu s prostornim planom općine u kojoj se nalazi lokacija ulaganja, moraju posjedovati potrebnu tehničku i građevinsku dokumentaciju te biti u skladu sa standardima zaštite okoliša te, gdje je to primjenjivo, pridonositi energetske učinkovitosti.

Očekivani rezultati: izgrađen 1 turistički info-centar

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) i Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)

MJERA 4.1.1: Edukacije i osposobljavanja s ciljem podizanja kvalitete usluga

Opis mjere: Mjera ima za cilj osigurati adekvatne ljudske resurse u turističkom i ugostiteljskom sektoru i to kroz pružanje raznih informativnih i edukativnih programa za podizanje razine znanja i kompetencija poduzetnika i djelatnika. Prihvatljivim ulaganjima u okviru ove mjere smatraju se informativni programi u smislu radionica putem kojih bi se poduzetnici informirali o mogućnostima financiranja projekata kroz nacionalna i EU sredstva te pohađanje specifičnih programa za podizanje unapređenja njihova poslovanja (*poput edukacije za povećanje menadžerskih znanja i vještina poduzetnika, marketinga, učenja stranih jezika i sl.*).

Korisnici: poduzetnici s područja općina, udruge

Kriterij/i prihvatljivosti: korisnici mjere moraju biti registrirani, ili obavljati gospodarsku djelatnost u turizmu i/ili ugostiteljstvu na području jedne od općina

Očekivani rezultati: provedene 2 informativne radionice godišnje o mogućnostima financiranja projekata, 2 edukativna programa iz područja marketinga i promocije područja

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Županijski proračun, Europski fond za regionalni razvoj (EFRR), Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR), Europski socijalni fond (ESF)

MJERA 4.1.2: Savjetodavne usluge potrebne u obavljaju djelatnosti i u svrhu lakšeg pristupa nacionalnim i EU sredstvima

Opis mjere: Mjera ima za cilj da što više poduzetnika u unapređenju svog poslovanja u području turizma i /ili ugostiteljstva dobije što veću financijsku potporu te iskoristi u što većoj mjeri raspoloživa sredstva nacionalnih i EU fondova. Prihvatljivim troškovima u sklopu ove mjere smatraju se savjetodavne i konzultantske naknade za pripremu dokumentacije za prijavu projekata poduzetnika na neki od natječaja za sufinanciranje.

Korisnici: poduzetnici s područja općina, udruge, općine

Kriterij/i prihvatljivosti: korisnici mjere moraju biti registrirani, ili obavljati gospodarsku djelatnost u turizmu i/ili ugostiteljstvu na području jedne od općina

Očekivani rezultati: sufinancirani troškovi pripreme dokumentacije za 3 projekta (s područja svake općine jedan)

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)

MJERA 4.2.1: Uspostava i jačanje poduzetničke klime, suradnje i udruživanja poduzetnika svih sektora u svrhu razvoja bogatije i kvalitetnije turističke ponude

Opis mjere: S ciljem konkurentnijeg turističkog sektora na području općina nužno je potaknuti poduzetnike na udruživanje, kako bi zajedničkim naporima dostigli bogatiju i kvalitetniju turističku ponudu. Mjera podrazumijeva poticanje poduzetnika iz turističko-ugostiteljskog sektora na međusobno udruživanje, kao i povezivanje poduzetnika turističko-ugostiteljskog sektora s poduzetnicima poljoprivrednog sektora (*obzirom na veliki potencijal razvoja svih oblika ruralnog turizma te razvoja integrirane i ekološke poljoprivrede na području općina*). Osnivanje svih oblika udruživanja gospodarskih subjekata te priključenje postojećim udruženjima smatra se prihvatljivim ulaganjima u sklopu ove mjere.

Korisnici: zadruga, udruženje ili klaster

Kriterij/i prihvatljivosti: Zadruga, udruženje ili klaster na kraju ulaganja mora okupljati minimalno 5 članova koja su u rangu mikro ili malih poduzetnika. Članovi zadruge, udruženja ili klastera moraju biti registrirani sukladno propisima RH i biti s područja tri općine.

Očekivani rezultati: osnovano 1 udruženje (*bilo kojeg oblika*)

Izvor/i financiranja: Državni proračun, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)

MJERA 4.2.2: Uspostava suradnje s ostalim domaćim i stranim udruženjima istog ili sličnog područja djelovanja

Opis mjere: Također s ciljem konkurentnijeg turističkog sektora na području općina mjerom se želi potaknuti formirana udruženja poduzetnika (*bilo kojeg oblika*) da uspostave suradnju s drugim domaćim i/ili stranim udruženjima koja djeluju u istom ili sličnom području. Prije svega je cilj mjere potaknuti suradnju sportskih i kulturnih udruga/saveza, obzirom da na području općina djeluje veliki broj njih upravo iz tih područja. Prihvatljivim ulaganjima u okviru ove mjere smatra se organizacija dodatnih događanja, ali i obnova postojećih, koji će pridonijeti turističkom razvoju u smislu obogaćivanja turističke ponude na području općina (*sportska natjecanja i sl.*).

Korisnici: udruge i svi oblici udruženja

Kriterij/i prihvatljivosti: događanje se mora odvijati na području općina te biti organizirano u suradnji minimalno dva subjekta (domaća i/ili strana)

Očekivani rezultati: održano 1 sportsko natjecanje

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) i Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)

MJERA 4.3.1: Jačanje kapaciteta lokalne administracije radi pružanja kvalitetnih usluga zajednici

Opis mjere: Iako je stupanj suradnje lokalne administracije (općina) sa zajednicom zadovoljavajući, potrebno je dodatno raditi na unapređenju općinskih administrativnih kapaciteta, s ciljem unapređenja i proširenja opsega usluga koje općine pružaju svojim stanovnicima, kao i s ciljem upravljanja i praćenja Plana razvoja turizma te projekata koji će iz njega proizaći. Kroz ovu mjeru omogućeno je stjecanje potrebnih znanja i vještina zaposlenika općina s naglaskom na pripremu i upravljanje projektima.

Korisnici: zaposlenici općina

Kriterij/i prihvatljivosti: korisnici moraju biti zaposleni u općinama

Očekivani rezultati: educirani zaposlenici o načinima provedbe Plana razvoja turizma kao jednog od strateških dokumenata za razvoj područja, pripremljen 1 projekt od strane svake pojedine općine

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Državni proračun i Europski socijalni fond (ESF)

MJERA 5.1.1: Kreiranje i provedba paketa turističkih proizvoda za tržište posebnih interesa

Opis mjere: Obzirom da je područje općina turistički nedovoljno razvijeno, a potencijali za razvoj su veliki (*prostor obiluje mnogim prirodnim i kulturno-povijesnim resursima*), mjera ima za cilj integrirati postojeću i novo razvijenu turističku ponudu područja u jednu kvalitetnu zajedničku ponudu. U sklopu mjere prihvatljiva su ulaganja poput osmišljavanja posebne turističke ture, organiziranog obilaska područja i sl.

Korisnici: poduzetnici s područja općina, udruge, općine

Kriterij/i prihvatljivosti: novoosmišljenom turističkom ponudom moraju biti obuhvaćene atrakcije s područja sve tri općine

Očekivani rezultati: osmišljena 1 turistička tura, osmišljena 1 tematska biciklistička ruta kojom bi turističke grupe na biciklima specijalizirani vodiči vodili kroz povijesne, vjerske i sl. znamenitosti i atrakcije na području općina, povećani broj dolazaka turista na područje

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) i Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)

MJERA 5.1.2: Razvoj i distribucija multimedijalnih i tiskanih promotivnih materijala

Opis mjere: Mjera je usmjerena na promoviranje područja općina kao značajnije turističke lokacije s raspoloživim atrakcijama (*prirodnim, kulturnim, povijesnim i drugim resursima*). Prihvatljiva ulaganja u sklopu mjere su troškovi osmišljavanja, izrade (*tiskanja*) i distribucije različitih promotivnih materijala, poput turističkog vodiča, multimedijalnih prezentacija, letaka, brošura, karata, oglašavanja u medijima i sl. Promotivni materijali i kanali promocije bit će ključ daljnjeg razvoja turizma na području.

Korisnici: općine, udruge, poduzetnici s područja općina

Kriterij/i prihvatljivosti:

Očekivani rezultati: tiskane brošure o turističkim atrakcijama s područja, izrađena multimedijalna prezentacija turističkih atrakcija

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) i Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)

MJERA 5.1.3: Organizacija i provedba promotivnih aktivnosti s turističkim potencijalom

Opis mjere: Područje općina karakterizira neprepoznatljivost u turističkom smislu, pa ova mjera ima za cilj pozicionirati područje kao prepoznatljivo odredište. Kako postoji određeni broj manifestacija s turističkim potencijalom, kroz ovu mjeru im se može dati dodatna vidljivost. Mjera podrazumijeva pripremu i provedbu promotivnih aktivnosti poput sajмова, festivala, natjecanja, smotre te druge manifestacije i događanja. Mjeru je potrebno provoditi u suradnji s TZ i ostalim jedinicama lokalne samouprave u okruženju.

Korisnici: općine, udruge, TZ, Županija, LAG

Kriterij/i prihvatljivosti: Promotivne aktivnosti moraju biti okrenute promicanju sveukupne turističke ponude na području općina.

Očekivani rezultati: održane 4 manifestacije/događaja godišnje

Izvor/i financiranja: Općinski proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)

MJERA 6.1.1: Ulaganja za očuvanje okoliša

Opis mjere: Iako je temeljem analize stanja uočeno dobro stanje okoliša, osim izlivanja otpadnih voda iz kućanstava u vodotokove, postoji potreba za zaštitom prirode i očuvanjem okoliša. U tom smislu potrebno je održavati visoku razinu svijesti lokalnog stanovništva o potrebi očuvanja prirode i okoliša te situacijama i ograničenjima u tom području, obzirom da se veliki dio površine općina nalazi u zaštićenom području. Također je bitno informirati stanovništvo o važnosti očuvanja kulturne baštine, obzirom da općine obiluju i takvim vrijednim dobrima. Mjera će potaknuti i veću uključenost općina u održivom korištenju prirodnih resursa i povećati razinu svijesti lokalnog stanovništva o potrebi očuvanja okoliša kroz organizaciju i poticanje javnosti na uključivanje stanovnika, a posebno djece i mladih, u eko-programe i projekte.

Korisnici: općine, javna poduzeća, osnovne škole s područja općina, udruge

Kriterij/i prihvatljivosti: radionica mora biti organizirana na području jedne od tri općine, a sudionici moraju biti sa područja sve tri općine

Očekivani rezultati: održane 2 informativne radionice godišnje na temu očuvanja prirodne i kulturne baštine, povećana razina svijesti o prednostima korištenja obnovljivih izvora energije, napravljena 2 eko-programa

Izvor/i financiranja: Županijski proračun, Državni proračun, sredstva Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i Europski fond za regionalni razvoj (ERDF)

MJERA 6.1.2: Ulaganja u obnovljive izvore energije

Opis mjere: Područje općina ima preduvjete za korištenje obnovljivih izvora energije (solarna energija), a korištenje ovog izvora energije pozitivno će utjecati i na održivi razvoj turizma. Navedeni cilj moguće je ostvariti kroz ovu mjeru ulaganjima u izgradnju i opremanje postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora za pokrivanje vlastitih potreba, kao i pripremu potrebnih stručnih podloga, i služiti za obavljanje djelatnosti u sektoru turizma i/ili ugostiteljstva.

Korisnici: mikro, mali i srednji poduzetnici u području turizma i ugostiteljstva, općine, javna poduzeća, udruge

Kriterij/i prihvatljivosti: Ulaganje mora udovoljavati nacionalnim standardima vezanim uz zaštitu okoliša, mora posjedovati potrebnu tehničku i građevinsku dokumentaciju i mora se provoditi na području općina. Korisnik mora obavljati djelatnost u sektoru ugostiteljstva i/ili turizma i ulaganje mora biti u svrhu obavljanja te djelatnosti.

Očekivani rezultati: izgrađene 3 solarne elektrane

Izvor/i financiranja: Županijski proračun, Državni proračun, sredstva Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i Europski fond za regionalni razvoj (ERDF)

MJERA 6.1.3: Obnova postojećih objekata u svrhu postizanja većeg stupnja energetske učinkovitosti

U sklopu prilagodbe na klimatske promjene EU snažno podupire mjere povećanja energetske učinkovitosti. Kroz ovu mjeru potrebno je povećati energetske učinkovitost postojećih objekata kroz njihovo uređenje, rekonstrukciju, adaptaciju i opremanje. Korisnici mjere mogu biti poduzetnici iz ugostiteljsko-turističkog sektora. Prihvatljiva ulaganja u okviru ove mjere obuhvaćaju i pripremu potrebne tehničke dokumentacije.

Korisnici: općine, javna poduzeća, udruge, poduzetnici iz ugostiteljsko-turističkog sektora s područja općina

Kriterij/i prihvatljivosti: Ulaganje se mora provoditi na području općina i mora posjedovati potrebnu tehničku i građevinsku dokumentaciju. Predmet ulaganja na kraju realizacije mora ishoditi energetske certifikat.

Očekivani rezultati: Poboljšana energetska učinkovitost na 3 objekta koja služe turističkoj i/ili ugostiteljskoj svrsi.

Izvor/i financiranja: Županijski proračun, Državni proračun, sredstva Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i Europski fond za regionalni razvoj (ERFR)

6. Financijski plan

Osiguranje i privlačenje financijskih sredstava kao i upravljanje tim sredstvima i praćenje njihova korištenja važan su aspekt provedbe Plana razvoja turizma. U ovom dijelu dokumenta nalazi se okvirni prikaz potrebnih sredstava, razrađen po specifičnim ciljevima, ali i po razdobljima provedbe Plana.

Planirano je da se provedba Plana razvoja turizma financira iz slijedećih izvora:

Proračun Općine- planiran za pripremu projektne dokumentacije te investicije koje nije moguće financirati iz drugih izvora te za sufinanciranje projekata financiranih iz EU fondova.

Županijski proračun- većina sredstava planirana je za projekte poticanja održivog gospodarskog razvoja, projekte za edukacije, za potrebe u kulturi, zaštitu prirode, infrastrukturu te energetske učinkovitost. Iz proračuna su planirana i sredstva za sufinanciranje projekata financiranih iz EU fondova.

Državni proračun- sredstva iz državnog proračuna tj. proračuna resornih ministarstava pojavljuju se u obliku decentraliziranih sredstava i planirana su u županijskom i općinskim proračunima, a procijenjena su temeljem planiranih ili projekata koji su odobreni ili se već provode.

Fondovi EU- kao izvor najznačajnijih sredstava za provedbu projekata planirani su strukturni i investicijski fondovi EU.

Tablica 20: Financijski plan provedbe Plana razvoja turizma

SPECIFIČNI CILJ	Indikativan broj projekata		Indikativan iznos potrebnih sredstava za realizaciju projekata (€)	
	2014. – 2016.	2017. – 2020.	2014. – 2016.	2017. – 2020.
GORIČAN				
Podizanje konkurentnosti i atraktivnosti za investicije u turizmu	0	0	0	0
Razvoj i unapređenje turističke i ugostiteljske ponude	0	5	0,00	2.150.000,00
Unapređenje i razvoj komunalne i turističke infrastrukture	0	0	0,00	0,00
Razvoj i povećanje znanja i vještina zaposlenih u turizmu i državnoj i javnoj administraciji	0	0	0,00	0,00
Promocija i marketing turističkih destinacija	1	0	10.000,00	0,00
Zaštita okoliša i održivo upravljanje resursima	0	0	0,00	0,00
GORIČAN UKUPNO	1	5	10.000,00	2.150.000,00
	6		2.160.000,00	
DONJA DUBRAVA				
Podizanje konkurentnosti i atraktivnosti za investicije u turizmu	0	1	0,00	45.000,00
Razvoj i unapređenje turističke i ugostiteljske ponude	7	11	65.000,00	949.080,00
Unapređenje i razvoj komunalne i turističke infrastrukture	2	1	69.000,00	54.000,00
Razvoj i povećanje znanja i vještina zaposlenih u turizmu i državnoj i javnoj administraciji	0	0	0,00	0,00
Promocija i marketing turističkih destinacija	0	2	0,00	44.700,00
Zaštita okoliša i održivo upravljanje resursima	1	0	11.300,00	0,00
DONJA DUBRAVA UKUPNO	10	15	145.300,00	1.092.780,00
	25		1.238.080,00	
DONJI VIDOVEC				
Podizanje konkurentnosti i atraktivnosti za investicije u turizmu	0	2	0	600.000,00
Razvoj i unapređenje turističke i ugostiteljske ponude	2	6	60.000,00	1.835.000,00
Unapređenje i razvoj komunalne i turističke infrastrukture	0	5	0	4.287.000,00
Razvoj i povećanje znanja i vještina zaposlenih u turizmu i državnoj i javnoj administraciji	0	4	0	230.000,00
Promocija i marketing turističkih destinacija	0	2	0	80.000,00
Zaštita okoliša i održivo upravljanje resursima	0	1	0	1.000.000,00
DONJI VIDOVEC UKUPNO	2	20	60.000,00	8.032.000,00
	22		8.092.000,00	
UKUPNO	13	40	215.300,00	11.468.780,00
	53		11.490.080,00	

Izvor: autor

7. Plan provedbe

Osiguranje financijskih sredstava, upravljanje tim sredstvima kao i praćenje njihova korištenja, zasigurno je jedan od važnih aspekata provedbe Plana. Osim definiranih specifičnih ciljeva, prioriteta i mjera, za svaku mjeru predviđeni su i mogući izvori financiranja.

Najznačajniji izvori financiranja biti će EU fondovi, dok će se iz nacionalnog, a naročito iz lokalnog proračuna financirati projekti za koje neće postojati mjere u okviru EU fondova, a planirani su ovim Planom. To se prvenstveno odnosi na pripremu projektne dokumentacije. No, naglasak je prije svega dan na dostizanje maksimalnog učinka financiranja predloženih projekata iz EU fondova.

Kako je Plan usklađen sa Strategijom razvoja turizma RH do 2020. godine, a time i Kohezijskom politikom EU 2014 – 2020 i ciljevima Strategije 2020, fokusiran je na rezultate ostvarivanja pametnog, održivog i uključivog rasta.

Ucrtavanjem jasnog smjera razvoja turizma u procesu izrade Plana vodilo se računa o prijedlozima i mišljenju lokalnog stanovništva i predstavnika ugostiteljsko-turističkog sektora, kao i javnog i civilnog sektora koji djeluje u tom području. Svrha procesa bila je da se u direktnom razgovoru, otvorenoj diskusiji i putem radionica, ostvari partnerstvo koje mora rezultirati posvećenošću ciljevima, prioritetima i mjerama koje su zajednički utvrđene. Navedeno će osigurati kvalitetnu provedbu Plana.

Plan razvoja turizma bit će usvojen od strane Općinskog vijeća sve tri općine. Usvajanje konačnog teksta Plana ne znači kraj procesa. Plan će se i nakon njegova usvajanja kontinuirano pratiti, u smislu dostizanja zadanih ciljeva, kako bi se utvrdilo koliko se promijenilo stanje u okruženju, ostvaruju li se uspješno ciljevi ili je potrebno mijenjati određene mjere i prioritete.

8. Praćenje i izvještavanje

Uspostavljanjem sustava praćenja, vrednovanja i izvještavanja o provedbi Plana razvoja turizma omogućava se njegova efikasna i transparentna provedba. U okviru sustava praćenja provedbe Plana razvoja turizma zadužena je svaka općina za svoje područje i to da koordinira, prikuplja, obrađuje, analizira i pohranjuje informacije, podatke i pokazatelje. Također će svaka općina za sebe pratiti stupanj ostvarenja utvrđenih ciljeva, prioriteta i mjera, ostvarene rezultate i učinke na razvoj svoje Općine.

Sve tri općine će zajednički raditi na ocjeni realizacije ciljeva, prioriteta i mjera te uspješnosti upravljanja provedbom Plana. Također će općine zajednički ocjenjivati učinkovitost i uspješnost u korištenju financijskih sredstava te ostvarenje prema utvrđenom financijskom okviru. Ukoliko su sve potrebne aktivnosti provedene nužno je utvrditi jesu li i koliko su mjere pridonijele zacrtanim ciljevima kroz usporedbu predviđenih i ostvarenih učinaka.

U svrhu što bolje provedbe Plana razvoja turizma svaka općina će za svoje područje kreirati **Projektnu bazu** te će biti aktivno uključena u evaluaciju predloženih projekata za financiranje.

Temeljem informacija o mogućnostima korištenja EU fondova, svi zainteresirani stanovnici s područja tri općine bili su do finalizacije ovog dokumenta u mogućnosti prijaviti svoje prijedloge projekata. Do tada prikupljeni prijedlozi projekata postali su sastavni dio ovog Plana razvoja turizma (Prilog 1) i uvršteni su u Projektnu bazu.

Analizom razvojnih mjera prikupljena su 53 razvojna projekta, ukupne vrijednosti 11.490.080,00€ (*Goričan 6 projekata u iznosu 2.160.000,00€, Donja Dubrava 25 projekata u iznosu od 1.238.080,00€ i Donji Vidovec 22 projekta 8.092.000,00€*).

Projektne prijedloge koji će pristizati nakon finalizacije ovog dokumenta općine će uvoditi svaka u svoju Projektnu bazu za projekte na svojem području. Kontinuiranim ažuriranjem Projektne baze od strane općina, i sukladno prioritetima, općine će zajednički donositi odluke o izmjeni i/ili dopuni dijelova Plana razvoja turizma (*u svrhu postizanja očekivanih rezultata*).

Kako bi se osigurala informacija o učinkovitosti Plana, nužno je jednom godišnje anketirati stanovnike općina o njihovoj percepciji učinkovitosti Plana i njime predviđenih mjera, obzirom na činjenicu da su kao stanovnici Općine krajnji korisnici većine mjera.

Nadalje, potrebno je provesti ex-post (naknadnog) vrednovanja ovog Plana u prvoj polovici 2020. godine, što će omogućiti da se rezultati vrednovanja uzmu u obzir pri izradi sljedećeg plana razvoja 2021.-2028.

9. Prilozi

PRIOLOG 1: Projektni prijedlozi za Projektnu bazu Općine Goričan

Re d. br.	NAZIV I OPIS PROJEKTA	VRIJEDNOST PROJEKTA (€)	FAZA SPREMNOSTI	PLANIRANI PERIOD PROVEDBE	IZVOR FINANCIRANJA
SPECIFIČNI CILJ 2: Razvoj i unapređenje turističke i ugostiteljske ponude					
1.	Rekonstrukcija objekta karaule na graničnom prijelazu Goričan u zgradu društvene namjene	500.000,00	u tijeku je rješavanje imovinsko pravnih odnosa s RH, ishođen idejni projekt	2015.-2018.	EPFRR ili EFRR, proračun Općine (<i>ovisno o mogućnostima</i>)
2.	Izgradnja turističko rekreativnog sadržaja na graničnom prijelazu Goričan (<i>turistički ured, smještajni kapaciteti, auto-kamp, sl.</i>)	700.000,00	U fazi ideje (<i>tijekom 2015. izrada projektne dokumentacije</i>)	2016.-2018.	EPFRR ili EFRR, proračun Općine
3.	Izgradnja biciklističke staze uz rijeku Muru	200.000,00	U fazi ideje	2015.-2018.	EPFRR ili EFRR, proračun Općine
4.	Projekt turističko rekreacijski centar ribnjak (šoderica) sa sportskim terenima i šetnicom, (<i>u sklopu se predviđa i uređenje etno kuće</i>)	500.000,00	Izrađena projektna dokumentacija za turistički centar Izrada projektne dokumentacije za etno kuću započet će tijekom 2015.	2015.-2018.	EPFRD ili EFRD, proračun Općine
5.	Uređenje postojeće ceste i popratne infrastrukture (tribina, ugostiteljski objekt, park i sl.) za potrebe održavanja motociklističkih i automobilističkih utrka ubrzanja	250.000,00	U fazi ideje	2015.-2017.	EPFRD ili EFRD, vlastita sredstva
SPECIFIČNI CILJ 5: Promocija i marketing turističkih destinacija					
6.	Promocija Općine i razmjena iskustava kroz manifestaciju „SVIRAJMO ZAJEDNO“	10.000,00	U fazi ideje	2015.-2016.	EPFRR ili EFRR, proračun Općine

PRILOG 2: Projektni prijedlozi za Projektnu bazu Općine Donja Dubrava

Red. br.	NAZIV I OPIS PROJEKTA	VRIJEDNOST PROJEKTA (€)	FAZA SPREMNOSTI	PLANIRANI PERIOD PROVEDBE	IZVOR FINANCIRANJA
SPECIFIČNI CILJ 1: Podizanje konkurentnosti i atraktivnosti za investicije u turizmu					
1.	Izgradnja drvenih kuća za iznajmljivanje kuće, soba i apartmana	45.000,00	U fazi ideje	2015.-2019.	EPFRR ili EFRR, vlastita sredstva, kredit banke
SPECIFIČNI CILJ 2: Razvoj i unapređenje turističke i ugostiteljske ponude					
2.	Adrenalinsko- avanturistički centar <i>(spust starim tokom Drave, paintball, gađanje lukom i strijelom, penjanje na umjetnu stijenu, kampiranje u šatorima, škola i sport u prirodi- a sve povezano s ostatkom ponude s područja općina)</i>	15.000,00	U fazi ideje	2015.-2018.	Vlastita sredstva, EPFRR ili EFRR
3.	Čižmarski muzej <i>(uređenje radionice s ondašnjom čižmarskim strojevima, alatima i raznim predmetima)</i>	5.000,00	U fazi ideje	tijekom 2015.	Proračun Općine, EPFRR ili EFRR
4.	Spomenik „Čižma s trdom sarom“	10.000,00	U fazi ideje	tijekom 2015.	Proračun Općine, EPFRR ili EFRR
5.	Uređenje oreške vinske steze	7.000,00	U fazi ideje	tijekom 2015.	Vlastita sredstva, EPFRR ili EFRR, proračun Općine
6.	Uređenje rafting staze na starom toku rijeke Drave, uključujući i završno pristanište <i>(uz uređenje terena za odbojku na pijesku, nogomet u blatu i trek staze)</i>	12.000,00	započela realizacija	do kraja 2014.	Vlastita sredstva i sredstva Ministarstva turizma
7.	Pješačko edukativna staza na rijeci Dravi i Muri	14.000,00	Izdana dozvola Državne uprave za zaštitu prirode i izrada idejnog rješenja u tijeku	listopad 2014.-veljača 2015.	Vlastita sredstva i sredstva Ministarstva turizma
8.	Adaptacija prostora i nabavka opreme (instrumenata) za	45.700,00	U fazi ideje	2014.-2020.	Vlastita sredstva (članarine),

	puhački orkestar				Proračun Općine, EPFRR ili EFRR
9.	Uređenje etno-sobe KUDa Seljačka sloga- u sklopu Doma kulture Zalan <i>(uključujući nabavu nošnje, lutaka i ostale opreme te restauraciju starih predmeta)</i>	20.000,00	Projekt rekonstrukcije u izradi nabava predmeta u tijeku	2014.-2018.	Vlastita sredstva, donacije, EPFRR ili EFRR
10.	Digitalizacija arhivske građe KUDa Seljača sloga	10.000,00	U fazi izrade	2015.	Vlastita sredstva, donacije, EPFRR ili EFRR
11.	Faldanje „faldanke“ <i>(Očuvanje običaja izrade faldi na ženskom dijelu narodne nošnje)</i>	7.000,00	U fazi idejnog rješenja	2015.	Vlastita sredstva, donacije, EPFRR ili EFRR
12.	Nabava i rekonstrukcija narodnih nošnji Donji Dubrave	7.000,00	Projekt pripremljen	2014.-2018.	Vlastita sredstva, donacije, EPFRR ili EFRR
13.	Poučno-rekreacijska staza mlinarstva i splavarstva <i>(uređenje postojeće šetnice uz Dravu uz izgradnju popratnih sadržaja i parkirališta)</i>	95.000,00	U fazi ideje	2015.-2019.	EPFRR ili EFRR, proračun Općine
14.	Obnova kulturnog dobra- Doma kulture „Zalan“	80.000,00	Izrada projektne dokumentacije u tijeku	2016.-2017.	EPFRR ili EFRR, proračun Općine
15.	Sportsko-rekreacijski centar uz Dravu <i>(izgradnja kampirališta, odmorišta, sportskih terena i sl. sadržaja)</i>	120.000,00	U fazi ideje	2018.-2019.	EPFRR ili EFRR, proračun Općine
16.	Izgradnja i uređenje biciklističke staze Prelog-Donja Dubrava i izgradnja odmorišta za bicikliste u naselju Oporovec <i>(biciklistička staza bit će sastavni dio „Mura-Drava bike“)</i>	110.000,00	U fazi ideje	2014.-2018.	EPFRR ili EFRR, proračun Općine
17.	Izgradnja ljetne pozornice s nadstrešnicom uz kulturno dobro „Zalan“ te uređenje dvorišta u svrhu glavnog trga za	310.000,00	Izrada projektne dokumentacije	2015.-2019.	EPFRR ili EFRR, proračun Općine

	kulturna i društvena zbivanja		u tijeku		
18.	Izgradnja turističke staze „Nikola Zrinski“ <i>(povezivanje 3 hrvatske- 39km i 3 mađarske općine- 24,25km biciklističkim stazama u svrhu promocije prirodnih, povijesnih i kulturnih sadržaja)</i>	119.380,00	Projektna dokumentacija pripremljena	2014.-2019.	EPFRR ili EFRR, proračun Općine
19.	Izgradnja i opremanje dječjih parkova i igrališta	27.000,00	Projektna dokumentacija pripremljena	2014.-2018.	EPFRR ili EFRR, proračun Općine
SPECIFIČNI CILJ 3: Unapređenje i razvoj komunalne i turističke infrastrukture					
20.	Turističko-informativni centar <i>(obnova starog informativnog centra i opremanje prostora za knjižnicu, čitaonicu, suvenirnicu, galeriju-izložbeno muzejski prostor te informacijski centar za posjetitelje)</i>	55.000,00	U fazi ideje	2015.-2016.	EPFRR ili EFRR, proračun Općine
21.	Postavljanje javne rasvjete do zone rekreacije i sporta <i>(izrada projektne dokumentacije, 8 rasvjetnih stupova i LED svjetiljke)</i>	14.000,00	U fazi ideje	2014.-2015.	EPFRR ili EFRR, proračun Općine
22.	Uređenje pristupnog puta do Ornitološkog rezervata „Veliki Pažut“	54.000,00	Projekt pripremljen	2017.	EPFRR ili EFRR, proračun Općine
SPECIFIČNI CILJ 5: Promocija i marketing turističkih destinacija					
23.	Organizacija Smotre međimurskog folklor	6.700,00	U fazi pripreme	lipanj 2014. i svake daljnje godine	Vlastita sredstva (članarine), Proračun Općine, EPFRR ili EFRR
24.	Promocija i organizacija lokalnih manifestacija	38.000,00 <i>(40.000,00kn/g od.)</i>	Projekt pripremljen	2014.-2020.	EPFRR ili EFRR, proračun Općine
SPECIFIČNI CILJ 6: Zaštita okoliša i održivo upravljanje resursima					
25.	Završni radovi na izgradnji Sportskog doma „Međimurska lastavica“ <i>(izvođenje termo fasade)</i>	11.300,00	Projekt pripremljen	2014.-2015.	EPFRR ili EFRR, proračun Općine

PRILOG 3: Projektni prijedlozi za Projektnu bazu Općine Donji Vidovec

Red. br.	NAZIV I OPIS PROJEKTA	VRIJEDNOST PROJEKTA (€)	FAZA SPREMNOSTI	PLANIRANI PERIOD PROVEDBE	IZVOR FINANCIRANJA
SPECIFIČNI CILJ 1: Podizanje konkurentnosti i atraktivnosti za investicije u turizmu					
1.	Izgradnja i uređenje eko kampa	200.000,00	U fazi ideje	2014.-2020.	EPFRR ili EFRR, Ministarstvo turizma, Turistička zajednica, Proračun Općine
2.	Uređenje eko gospodarstava	400.000,00	U fazi ideje	2014.- 2020.	EPFRR ili EFRR, Ministarstvo turizma, Turistička zajednica, Proračun Općine
SPECIFIČNI CILJ 2: Razvoj i unapređenje turističke i ugostiteljske ponude					
3.	Obilazak ušća Drave i Mure-prijevoz posjetitelja vodenim putem <i>(uključujući izgradnju dravskih čamaca, izgradnju 2 pristaništa, obuku vođitelja čamaca te uređenje odmorišta na samom ušću i vidikovca)</i>	20.000,00	U fazi ideje	Tijekom 2015.	Vlastita sredstva i bespovratna sredstva Ministarstva turizma
4.	Izgradnja pješačko-biciklističke, povijesno poučne i turističke staze na području Općine Donji Vidovec cca 10 km staze <i>(zajednički projekt općina Donji Vidovec, Donja Dubrava i Legrad te tri općine iz Mađarske)</i>	40.000,00	Projekt je prijavljen na natječaj <i>(čeka rezultate)</i>	2015.	EPFRR ili EFRR, Proračun Općine
5.	Izgradnja sportske dvorane	700.000,00	U fazi projektiranja	2016.-2018.	EPFRR ili EFRR, Proračun Općine
6.	Uređenje sportskih terena NK Vidovčan i izgradnja natkrivene tribine za cca 200-500 mjesta te teniskih igrališta	135.000,00	Realizirana podloga za teniske terene, ostalo u fazi ideje	2015.-2020.	EPFRR ili EFRR, Proračun Općine
7.	Izgradnja etno-doma (izložbenog prodajnog prostora)	200.000,00	U fazi projektiranja	2016.-2018.	EPFRR ili EFRR, Proračun Općine
8.	Uređenje ribičkog doma i revitalizacija dijela potoka	200.000,00	U fazi ideje	2016.-2020.	EPFRR ili EFRR, Proračun

	Bistrec				Općine
9.	Obnova kapelica i pilova te izrada spomen obilježja (<i>Nikoli Zrinskom, iseljenicima, najeuropskije mjesto-Donji Vidovec najviše glasovao za ulazak u EU i sl.</i>)	200.000,00	U fazi ideje	2014.-2020.	EPFRR ili EFRR, Proračun Općine
10.	Obnova crkve, župnog dvora i trga (<i>uključujući i nabavu inventara</i>)	400.000,00	U fazi ideje	2015.-2020.	EPFRR ili EFRR, Proračun Općine
SPECIFIČNI CILJ 3: Unapređenje i razvoj komunalne i turističke infrastrukture					
11.	Izgradnja oborinske kanalizacije	1.667.000,00	U fazi projektiranja	2015.-2017.	EPFRR ili EFRR, Proračun Općine
12.	Izgradnja sanitarne kanalizacije	1.935.000,00	U fazi pripreme dokumentacije	2015.-2017.	EPFRR ili EFRR, Proračun Općine
13.	Uređenje javne rasvjete	35.000,00	U fazi ideje	2015.-2017.	EPFRR ili EFRR, Proračun Općine
14.	Unapređenje nerazvrstanih cesta	300.000,00	U fazi ideje	2017.-2020.	EPFRR ili EFRR, Proračun Općine
15.	Uređenje etno-parka i centra za posjetitelje <i>(izgradnja i uređenje etno kućica sa svim potrebnim alatom i priborom za prezentaciju načina života žitelja u prošlosti Donjeg Vidovca, dakle autohtona kućica zlatara, knjigoveže, zrinskog vojnika, seljaka, kovača, košarača, čizmara, stolara, licitara,...)</i>	350.000,00	Projekt izrade dokumentacije je prijavljen na natječaj <i>(čeka rezultate)</i>	2015.-2020.	EPFRR ili EFRR, Proračun Općine
SPECIFIČNI CILJ 4: Razvoj i povećanje znanja i vještina zaposlenih u turizmu i državnoj i javnoj administraciji					
16.	Edukacije i radionice za poduzetnike	30.000,00	U fazi ideje	2014.-2020.	EPFRR ili EFRR, Proračun Općine
17.	Osnivanje zadruge/a poduzetnika	50.000,00	U fazi ideje	2014.-2020.	Državni proračun, EPFRR ili EFRR, Proračun Općine
18.	Organiziranje suradnje udruga i organizacija sportskih natjecanja, smotri folkloru, običaja i starih zanata,...	100.000,00	Dio u realizaciji	2014.-2020.	Državni proračun, EPFRR ili EFRR, Proračun

					Općine, Županije
19.	Unapređenje općinskih kapaciteta	50.000,00	U fazi ideje	2014.-2020.	ESF, Proračun Općine, Državni proračun
SPECIFIČNI CILJ 5: Promocija i marketing turističkih destinacija					
20.	Osmišljavanje turističke rute	30.000,00	U fazi ideje	2014.-2020.	Državni proračun, EPFRR ili EFRR, Proračun Općine, Županije
21.	Tiskanje brošura i multimedijalna prezentacija turističkih atrakcija	50.000,00	U fazi ideje	2014.-2020.	Državni proračun, EPFRR ili EFRR, Proračun Općine, Županije
SPECIFIČNI CILJ 6: Zaštita okoliša i održivo upravljanje resursima					
22.	Poboljšanje energetske učinkovitosti	1.000.000,00	U fazi ideje	2014.-2020.	Državni proračun, EPFRR ili EFRR, Proračun Općine, Županije, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost